

LXXVI. évf. 15–16.
(3738–3739.)
2020. április 12–19.
Ára 440 Ft

ujember.hu
ujember@ujember.hu

Új Ember

MAGYARORSZÁG KATOLIKUS HETILAPJA

Húsvét vigíliáján mindig mélyen megérint, hogy három szimbólum egyszerre kap szerepet a liturgiában: a tűz, a víz és – a tömjén formájában – a levegő, azaz a három őanyag, amelyek nélkül nem lenne lét. A hétköznapi életben a tűz és a víz mintha kioltanák egymást, és mi mégis együtt ünnepeljük ezeket a valóságokat.

Tüzet szentelünk és meggyújtjuk a húsvéti gyertyát. Újra meg újra énekli a liturgiát vezető: „Krisztus világossága”, és a nép válaszol: „Istennek legyen hála.” Korunk szenved a világosság, az igazi tájékozódási pont hiányától; szenved, mert ideológiák után szaladgál, melyek folyton cserélődnek, így hát nem érzi biztonságban magát. Krisztus a világ világossága, a Feltámadott beragyogja az egész életet. Az ószövetségi zsoltáros szépen fogalmazza meg ezt: „A halál sötét völgyében sem félek, mert ott vagy vélem, biztonságod ad vessződ és pásztorbotod” (Zsolt 23,4).

A víz a keresztségi fogadalmak megújítása után a vízszenteléskor tűnik fel. Ezután a szertartás vezetője végighalad a templom, és keresztségünkre is emlékeztetve meghinti a közösségünket szenteltvízzel. A nagyböjt ideje alatt olvastuk Ezekiel látomását; ebben a Biblia arról beszél, hogy amikor majd újjáépül a jeruzsálemi templom, a küszöbe alól forrás fakad. Egyre nagyobb lesz az a víz, és a partján növények sarjadnak, melyek gyümölcsöt érlelnek és gyógyító levelet hoznak.

A harmadik őselem a levegő, az újra meg újra használt tömjén illata, ami körülengi az egész templomot, az egész liturgiát. A Feltámadott – szinte felfoghatatlan a titok – egyszerre tűz, víz, levegő. Ezért kiált föl örömeiben minden liturgiában az Egyház: „Íme, hitünk szent titka: halálotat hirdetjük, Urunk, és hittel valljuk feltámadásodat, amíg el nem jössz.”

A húsvét titka örök, akkor is, ha most változtak a külső körülmények, és csak a médián keresztül tudjuk megünnepelni Egyházunkkal a húsvét misztériumát. A húsvét nem tűnik el attól, hogy nem a megszokott keretek között ünnepeljük.

Most, a karantén idején különös aktualitásuk van a húsvéti evangéliumoknak. A nagyszombati vigíliában olvasunk az asszonyokról, akik

Bíró László püspök

Különös húsvét

Szent Sebestyén-székesegyház, Pozsony
(Katonai ordinariátus)

hűségesek a halott Krisztushoz, mennek, hogy megkeressék a holttestét. De nem a halott Krisztust találják meg, hanem az élővel találkoznak, aki szól hozzájuk, üzen velük: „Mondjátok meg, Krisztus él.” A húsvétvasárnapi evangéliumban pedig Péter és János futnak a sírhoz. A holttest helyett ők gondosan összehajtott gyolcsokat találnak, és egy angyalt, aki szólítja őket: „Mit kerestek az élőt a holtak között? Nincs itt, feltámadt.” Ebben a kicsit talán letargikus időszakban a hívó embernek különleges hivatása meglátni az élő Krisztust, meghallani az üzenetét. Húsvétkor különösen feladatunk, hogy tanúságot tegyünk az élő Krisztusról.

Most, hogy be vagyunk zárva az otthonainkba, ez alkalom lehet arra, hogy felismerjük, mennyire elidegenedtünk egymástól. De lehetőség arra is, hogy ismét rátaláljunk egymásra, és megelevenedjen közöttünk egy új fogalom, ami mégis ősrégi: család-egyház. Ismerjük a kedves történetet, amikor Aranyasszony Szent János Konstantinápolyban lelkesen prédikált: „Ti, családok, egyház vagytok, kis-egyház, ecclesiola.” A tömeg olyan szünni nem akaró ujjongásban tört ki, hogy Aranyasszony Szent Jánosnak abba kellett hagynia a prédikációját, és másnap folytatta.

Az ószövetségi zsidóság Krisztus után 70-ben szétszórattatott az egész földkerekségen, de mind a mai napig megőrizte

identitását. Éppen a családi liturgia: a széderesték szertartása, amit a családfő végzett, az újra meg újra elvégzett péntek esti gyertyagyújtás és a családi körben zajló rituális étkezések tartották meg az önazonosságukat. Ennek az örökségnek mi is a részesei vagyunk, nekünk is a hivatásunk, hogy család-egyház legyünk.

Tulajdonképpen az egész húsvét Krisztus önátadásának folyamatos ünneplése, apró részletekben. Nagycsütörtökön a papságát osztja meg velünk, fölszentelt papokkal: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” Az aznap esti szertartás szövegében ugyancsak Jézusnak az utolsó vacsorán mondott szavait halljuk: „vegyétek és egyétek, ez az én testem, amely értetek adatik, ez az én vérem, amely értetek ontatik.” Egy teológus fölteszi a kérdést: honnan tanulták a keresztények az önzetlen léte? Ennek okát abban találja, hogy minden eucharisztiaünnepéskor elhangzott a *pro vobis*, az *értetek* kifejezés. A keresztények időről időre halották, hogy Jézus az értünk való lét, és a Jézus-követés nem más, mint követni ezt az értünk való Jézust.

Nagypéntek a beteljesedés emléknapja. Jézus felkiáltott a kereszten: „Beteljesedett!”, majd lehajította a fejét és kilehelte lelkét. Az értünk való lét, amely mindegyikünk hivatása, ekkor beteljesedett.

Húsvétvasárnap pedig azt látjuk, hogy Jézus az Atyának szentelte magát, odaadta magát értünk az utolsó csepp véréig. Azután pedig ennek a

Krisztusnak odaajándékozta magát az Atya a feltámadásban a Szentlélek által. A liturgia a maga eszközeivel, szimbólumrendszerével Krisztus határtalan önátadását jeleníti meg, illetve a szentháromságos Isten, az Atya, a Fiú és a Szentlélek egymásra figyelését. Ez minket is arra hív, hogy a családon belül legyünk egymásra figyelők. A család-egyház megújulásának ünnepe lehet ez a csöndesre fogott húsvéti ünneplés, amit ajándéku is kaptunk, nem csak büntetésül. A régiek így mondták: a család apja a család papja. A családfők legyenek a szent három nap közösségi megünneplésének vezetői a családjukban, és legyünk mindannyian önmagunk egymásnak ajándékozói.

Ma is bennem él a gyermekkori húsvétok öröme, amikor láttuk, hogy lesz fű húsvétra, lesz mit szedni a nyuszinak. Szinte érzem az illatát a frissen sarjadt fűnek, amit a húsvéti piros tojás köré gyűjtöttünk. Ez volt a felszín, de felnőtként tudom, hogy ez a sarjadó fű húsvét titkát jelentette.

Sosem felejttem el, egy húsvétvasárnap reggel a pécsi székesegyházban nyitott gyóntatószékben üldögéltem, és egy kisgyermek, mert gyónó nem volt, odacsámborgott hozzám. Az ölembé furakodott, és megkérdezte a maga bizalmas gyezmódján: „Laci bácsi, miért támadt föl Krisztus?” Nem egyszerű megfelelően válaszolni erre. Végül ezt mondtam: „Tudod, amikor a szü-

leid hosszú útra kelnek, és te alszol, akkor fölébresztenek, mert szeretnek, és nem akarnak magadra hagyni téged. A mennyei Atya szerette az Úr Jézust, és nem akarta a halálban hagyni, ezért életre keltette.”

Egy harmadik történet is kötődik bennem a húsvéhoz. A kórház fogászában vagyok, és egy harmadik osztályos kislánytól, akinek az édesanyja itt dolgozik és ezért már ismer, rajzot kaptam. Meglepődtem a művészi alkotásán, amely a lapot egyharmad-kétharmad arányban két mezőre osztotta fel. A kisebbik részbe lerajzolt engem, amint ülök a tolokocsiban, és ezt írta fölé: „nem tud járni.” A képmező kétharmad része fölött pedig ez a felirat: „tud járni, tanítom görkorcsofázni”. Ott a kislány előtt, hatalmas görkorcsofolya a lábamon. A kisebb képen szomorú volt a felhő, lógott az ajka, akárcsak a napnak, és esett az eső, lehullottak a fáról a levelek; magam is szomorú vagyok a tolokocsiban. Ahol már tudok járni, ott minden csupa mosoly: a felhő, a napsugár, a sarjadozó fa mosolyog, minden derűs. Vajon nem húsvéti kép-e ez? Megtalálni az arányokat: egyharmad a szomorúság, kétharmad az öröm.

Befejezésül még hadd hozzak egy-egy idézetet szülővárosom, Szekszárd két óriásától: Babits Mihálytól és Dienes Valériától, akik együtt is játszhattak annak idején a Séd partján, hiszen mindössze két ház választotta el családjaikat egymástól. Babits Mihály 1936-ban írt verse a *Ha nem vagy ellenállás*:

„Úgy élj, hogy a lelked is test legyen
melyen színeket ver vissza a nap.
Foglalj magadnak tért a levegőből,
határozott helyet az ég alatt.

Mert semmi vagy, ha nem vagy
ellenállás.

Vigyázz, ne fújjon rajtad át a szél!
Örizzed árnyékosban szent, komoly
s nyugodt dolgok biztos lélekzetét.
(...)

Ne táncolj minden őszi fűttyére, mintha
virág volnál a saját sírodon.”

A másik nagy ívű gondolkodó, Dienes Valéria a következőket írja: „Az emberlélek nehezen mélyed a saját szellemiségébe, fogva tartják saját érzékei, és arra van berendezve, hogy eltöltsék vagy életképesse tegyék, hogy eligazítsa az »egyetlen fontosban«, egyszerűen a hit fennmaradásában. De a szellem, tudjuk, hogy ezt a fennmaradást őrzi, a léleknek ez mélyseges feladata. Nem az a lényeg, hogy ez az élet önmagáért megmarad-e. Mert célja nem önmaga, hasztalan énekli ezt bele minden érzékszerbe, minden életműködésbe. Mert vannak ennél magasabb érdekek, és a szellem tudja, hogy ezt a fennmaradást néha oda kell áldozni valamiért, amelyről egyszer mondotta valaki, hogy nem innét való, nehogy elmerüljünk abban, »ami innét való.«”

Az ember örök kísértése, hogy lelke függőleges irányát elnyomja a horizontális. Azt gondolom, mind Babits sorai, mind Dienes Valéria gondolatai arra hívnak bennünket, hogy most se sodródjunk a világ hangulatával, ne merüljünk el benne, hanem emelkedjünk felül; ne legyünk olyasvalakik, akiken átfúj a szél.

Így kívánok áldott húsvétot mindnyájunknak!

Emlékezzünk arra, hogy nem vagyunk egyedül

Ferenc pápa homíliája virágvasárnap

A Szentatya április 5-én a Szent Péter-bazilikában csak néhány hívő részvételével és a liturgikus szolgálattevőkkel mutatta be a világvasárnapi szentmisét. Erre a napra esett a 35. ifjúsági világnap is. Beszédében a szolgálat központi jelentőségéről, Istennek az elárultatást és elhagyatottságot is vállaló szeretetéről elmélkedett. Homíliájának fordítását teljes terjedelmében közreadjuk.

Jézus „kiüresítette magát, szolgasorsot vállalt” (Fil 2,7). Engedjük, hogy Pál apostolnak ezek a szavai vezessenek be minket a nagyhét napjaiba, melyek során Isten szava – mintegy refrénszerűen – szolgaként állítja eléink Jézust: nagycsüörtökön ő a szolga, aki megmossa tanítványai lábát; nagypéntek szenvedő és győztes szolgaként mutatja be (vö. Iz 52,13); és már holnap Izajás így jövendöl róla: „Íme, a szolgám, akit támogatok” (Iz 42,1).

Isten szolgálva mentett meg bennünket.

Általában azt gondoljuk, hogy mi szolgáljuk Istent. Nem, ő az, aki szolgált ingyenesen, mert elsőként szeretett bennünket. Nehéz úgy szeretni, ha előbb nem vagyunk szerette. És még nehezebb szolgálni, ha nem engedjük, hogy Isten szolgáljon bennünket.

De – egy kérdés – hogyan szolgált bennünket az Úr? Életét adva értünk. Drágák vagyunk neki, és drága árat fizetett értünk. Folignói Szent Angéla azt vallotta, hogy ezeket a szavakat hallotta Jézustól: „Nem tréfából szerettelek.” Szeretete arra készítette, hogy feláldozza magát ér-

mény, amely igazságtalanul elítélte, és a politikai intézmény, amely most kezeli.

Gondoljunk a kisebb-nagyobb ámulásokra, amelyeket elszenvetünk életünkben!

Szörnyű, amikor kiderül, hogy az, akiben leginkább megbíztunk, visszaélt bizalmunkkal. Olyan csalódás tölti el szívünk mélyét, hogy úgy tűnik, már nincs is értelme életünknek. Ez azért történik, mert arra születünk, hogy szeressenek bennünket

ahelyett hogy csüggednénk és attól félnénk, hogy ezt nem tudjuk végigcsinálni, felemelhetjük tekintetünket a Megfeszítettre, fogadhatjuk ölelését és azt mondhatjuk: „Íme, hűtlenségeim ott vannak nálad, magadra vetted, ó, Jézus! Kitarod felém karod, szeretetteddel szolgálj engem, és folytonosan támogatsz...”, akkor hát megyek tovább!”

Az elhagyatottság. A kereszten, a mai evangéliumban Jézus csak egyetlen mondatot mond: „Istenem,

Istenem, miért hagytál el?” (Mt 27,46) Ez súlyos mondat. Jézus elszenvet, hogy övéi magára hagyták, elmenekültek. De az Atya megmaradt számára. Most, a magány szakadékos mélyén először hívja őt az általános „Isten” névvel. És „hangosan” kiáltja neki a „miért”-et, a legszívzaggatósabb „miért”-et: „Miért hagytál el még te is?” Ezek valójában az egyik zsoltár szavai (vö. Zsolt 22,2): arról tanúskodnak, hogy Jézus a legvigasztalhatóbb elhagyatottságot is belevitte imájába. De tény marad, hogy ő ezt átélte: a legnagyobb elhagyatottságot tapasztalta meg, amiről az evangéliumok az ő eredeti szavainak idézésével tesznek tanúságot.

Miért mindez? Ez is értünk van, hogy szolgáljon minket. Azért, hogy amikor úgy érezzük, sarkokba szorítottak bennünket, világítás és kiút nélküli zsákutcába kerülünk, amikor úgy tűnik, hogy még Isten sem válaszol, akkor emlékezzünk arra, hogy nem vagyunk egyedül.

Jézus megtapasztalta a teljes elhagyatottságot, a számára legidegenebb helyzetet, hogy mindenben szolidáris legyen velünk. Értem tette, érted tette, mindannyiunkért tette. Azért tette, hogy azt üzenje nekünk: „Ne félj, nem vagy egyedül. Átélted egész elhagyatottságodat, hogy mindig melletted lehess.”

Láthatjuk, meddig ment el Jézus a nekünk nyújtott

szolgálatában, leereszkedett legfélelmetesebb szenvedéseink mélységeibe, az elárultatásig és az elhagyatottságig. Ma, a világiárvány drámájában, látva oly sok bizonyosság összeomlását, látva oly sok várakozásunk megghiúsulását, a szívünket szaggató elhagyatottság érzésében Jézus azt mondja mindannyiunknak: „Bátorság: nyisd ki szíved szeretetem előtt! Meg fogod érezni Isten támogató vigasztalását!”

Kedves testvérek! Mit tehetünk, látva Istent, aki odáig ment a nekünk nyújtott szolgálatban, hogy még az elárultatást és az elhagyatottságot is megtapasztalta? Azt tehetjük, hogy nem áruljuk el azt, ami végett teremtettünk, nem hagyjuk el azt, ami számítt. Azért vagyunk a világban, hogy szeressük őt és a többi embert. Minden más elmúlik, ez megmarad. A dráma, melyet most átélünk, arra készít bennünket, hogy komolyan vegyük azt, ami fontos, ne vesszünk el lényegtelen dolgok között; újra fedezzük fel, hogy az élet semmire sem szolgál, ha nem szolgálunk egymásnak.

Mert az életet a szereteten lehet lemérni. Tehát a nagyhétnek ezekben a napjaiban, otthon, álljatok a Megfeszített elé! Nézzétek, szemléljétek a megfeszített Jézust! Álljatok Isten irántunk tanúsított szeretetének mércéje elé. Isten előtt, aki szolgálatában odáig megy, hogy életét adja értünk, a Megfeszítettre tekintve kérjük a kegyelmet, hogy azért éljünk, hogy szolgáljunk. Próbáljunk kapcsolatba lépni azokkal, akik

szenvednek, akik egyedül vannak és rászorulók! Ne csak arra gondoljunk, mi hiányzik nekünk, hanem arra is gondoljunk, mi jót tehetünk másoknak!

Íme, a szolgám, akit támogatok. Az Atya, aki támogatta Jézust szenvedésében, minket is bátorít a szolgálatban. Természetesen sokba kerülhet, ha szeretünk, imádkozunk, megbocsátunk, gondoskodunk másokról, akár a családban, akár a társadalomban. Keresztútnak tűnhet. De a szolgálat útja a győztes út, amely megmentett és megment bennünket, megmenti életünket. Különösen a fiataloknak szeretném elmondani ezt ezen a napon, amelyet harmincöt év óta nekik szentelünk.

Kedves barátaim! Nézzetek az igazi hősökre, akikre csak ezekben a napokban irányul figyelem: ők nem azok, akiknek hírneve és pénze van, nem a sikeresek, hanem azok, akik egészen mások szolgálatára adják magukat. Érezték át, hogy életüket is vásárra kell vinniük! Ne féljétek Istent és a többi ember szolgálatába állítani, megtérül majd!

Mert az élet olyan ajándék, amelyet olyan mértékben kapunk, amennyire másoknak ajándékozunk.

És mert a legnagyobb öröm az, ha feltétel és kifogás nélkül igent mondunk a szeretetre. Mondjunk feltétel és kifogás nélkül igent a szeretetre! Ahogyan Jézus tette értünk.

Fordította: Tózsér Endre SP
Fotó: Vatican News

tünk, hogy minden rosszaságunkat magára vegye. Olyasmi ez, amitől leesik az állunk: Isten úgy mentett meg bennünket, hogy engedte, hogy rosszaságunk őt terhelje, és nem reagált rá, csak a szolga alázatával, türelmével és engedelmisségével, kizárólag a szeretet erejével. Az Atya pedig támogatta Jézus szolgálatát: nem vette le róla az őt sújtó rosszat, hanem gyámolította őt szenvedésében, hogy rosszaságunkat csak a jó győzze le, hogy azt a szeretet járja át teljesen. Teljes egészében.

Az Úr odáig elment szolgálatában, hogy azokat a legfájdalmasabb helyzeteket is átélte, amelyekbe egy szeretet tanúsító ember kerülhet: az árulást és az elhagyatottságot.

Az árulás. Jézus elszenvet an-nak a tanítványnak az árulását, aki eladta, és annak a tanítványnak az árulását, aki megtagadta. Elárulták őt azok az emberek, akik előbb hosszannával fogadták, aztán viszont azt kiáltották: „Keresztre vele!” (Mt 27,22) Elárulta őt a vallási intéz-

és hogy szeressünk, és az a legfájdalmasabb, amikor az árul el, aki ígéretet tett, hogy hűséges és közel lesz hozzánk. Azt sem tudjuk elképzelni, milyen fájdalmas volt ez Istennek, aki maga a szeretet.

Nézzünk magunkba! Ha őszinték vagyunk magunkhoz, észrevesszük hűtlenségeinket. Mennyi hamisság, képmutatás és kétszínűség! Mennyi elárult jó szándék! Mennyi be nem tartott ígéret! Mennyi megghiúsulni engedett célkitűzés!

Az Úr jobban ismeri szívünket nálunk, tudja, mennyire gyengék és állhatatlanok vagyunk, hányszor el-esünk, és mennyire nehezünkre esik talpra állni, és milyen nehéz begyógyítani bizonyos sebeket.

És mit tett? Hogyan sietett segítségünkre, hogyan állt szolgálatunkba? Elmondja a prófétán keresztül: „Kigyógyítom őket hűtlenségeikből, szívem mélyéből szeretem majd őket” (Oz 14,5). Úgy gyógyított meg, hogy magára vette hűtlenségeinket, elvette rólunk árulásainkat. Így mi,

A lábmosás: Jézus szeretetének nagy jele

A bibliaolvasók általában meglepetéssel tapasztalják, hogy *Szent János* evangélista nem ír az Eucharisztia alapításáról az utolsó vacsoráról szóló elbeszélésében. A meglepetés magától kezdve napjainkig János evangéliumát tekintették és tekintik a legkétsőbbnek. Ez azt jelenti, hogy a negyedik evangélium szerzője már ismerte a másik hármat (vagy legalábbis egyet közülük), és abban a meggyőződésben írt, hogy az olvasók számára sok minden köztudott Jézus tevékenységét illetően. János tudatosan arra törekedett, hogy új megközelítésben szóljon Jézus kilétéről és működéséről. Nem kétséges, hogy ismerte az Eucharisziát, de nem a szerzetését akarta közölni – ezt a többi evangélista már megtette –, hanem a jelentőségét a hívek mindennapi életére vonatkozólag. Az élet kenyeréről szóló beszéd (Jn 6,26–58) végén félreérthetetlen eucharisztikus tanítás fogalmazódik meg: „A testem ugyanis valóságos étel, s a vérem valóságos ital. Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, az bennem marad, én meg benne.” (Jn 6,55–56)

A sajátos jánosi szemlélet jól megfigyelhető az utolsó vacsoráról szóló részben (Jn 13–17), amely jóval hosszabb, mint a többi evangélista beszámolója. Az igazi újdonságot a búcsúbeszéd (Jn 14–17), valamint a lábmosásról szóló elbeszélés (Jn 13,1–17) jelenti. Figyelmünket irányítsuk most ez utóbbira.

A cselekmény megértéséhez feltétlenül szükséges, hogy a lábmosás ókori gyakorlatáról szóljunk, amely a vendéglátás része volt. A vendég fogadása nemcsak a köszöntésből állt, hanem abból is, hogy egy rab-

szolga lehajolt hozzá, és megmosta a lábát. Az utolsó vacsorai cselekmény sajátossága, hogy maga Jézus vállalkozik arra az aktusra, ami egyébként a rabszolgák feladata volt: leveszi a felsőruháját, egy vászonkendőt köt maga elé, majd sorjában megmossa és megtörli tanítványainak lábát.

Jézus szolgálai munkája kiváltja Péter méltatlankodását: „Az én lábamat ugyan meg nem mosod soha” (Jn 13,8). Ezt a tiltakozást természetes emberi reakciónak tekinthetjük: amit Jézus tesz, az a megszokott emberi elképzelések szerint méltóságon aluli. Hasonló megnyilvánulás manapság is előfordul, amikor például Ferenc pápa szegények iránti, túlzottnak tartott magatartását bírálják („Miért kell a pápának a koldusok közé mennie?”).

Nagyon tanulságos Jézus válasza: „Ha nem moslak meg, nem lehetsz közösségben velem” (Jn 13,8). Péter félreérti mestere mondatát: a testi tisztaságra vonatkoztatja, s ezért a fej és a kezek megmosását is kéri. Ám nyilván nem testi mosakodásról van itt szó. Bármennyire fontos a testi tisztaság, a Jézussal való közösség szempontjából nem igazán releváns. Jézus nem higiéniai, hanem tanítói céllal végzi a lábmosást. És ez a tanítói célzat nem pusztán a példaadásra irányul (bár az elbeszélés végén ez a szempont is igen hangsúlyos). A cselekménnyel Jézus a saját küldetésének lényegét akarja tudatosítani, mely a másokhoz való odafordulásban, a szolgálatban és az önfeláldozásban áll. Érdekes, hogy *Lukács*

evangélista éppen az utolsó vacsora összefüggésében őrizte meg Jézus mondatát: „Én úgy vagyok köztetek, mintha a szolgátok lennék” (Lk 22,27). Hasonló mondás olvasható

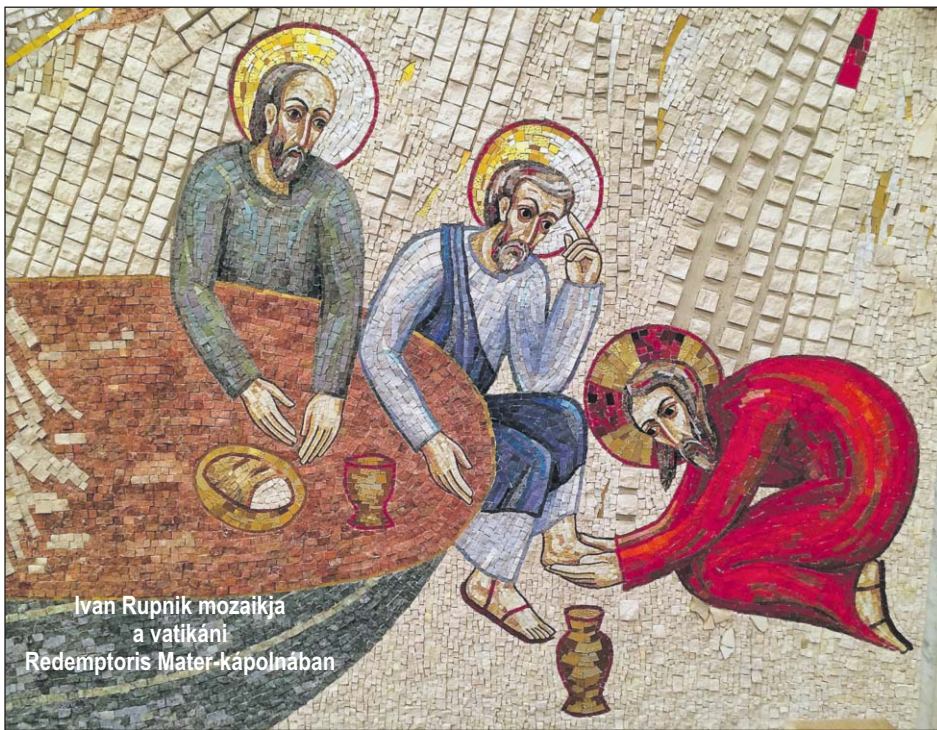
kat. Nemcsak a megváltásért való hálaadásra kötelezi őket, hanem arra is, hogy egymás iránti magatartásukban a Mesterük által tanúsított szolgálat lelkülete legyen a meghatá-

rizáló tényező. Tudatosítom-e, hogy kapcsolataimat nem a mindennapok megszokott mércéinek, hanem az önmagát minden emberért feláldozó Krisztus példájának kell alakítania?

Ha a fentebb leírtakat átgondoljuk, könnyen felismerhetjük, hogy milyen mély üzenetet hordoz a lábmosásról szóló elbeszélés. Szó sincs tehát arról, hogy János evangélista valami lényegeset (az Eucharisztia alapítását) egy mellékes mozzanat miatt elhagyott volna. Mivel mind az Eucharisztia alapítása, mind a lábmosás Krisztus kinszenvedésére és halálára utal előre, ezért a két cselekmény szorosan összetartozik. Mindkettőben Jézus szeretete tárul föl: az a szeretet, amely az élet feláldozásában mutatkozik meg a maga teljességében.

Az Oltáriszentség szerzése és a lábmosás közötti összefüggésnek nagy jelentősége van az Eucharisztia ünneplését illetően is. Az eucharisztikus ünnepen való részvétel, főleg Krisztus testének és vérenek szentáldozáskor való vétele megköveteli a Jézussal való kegyelmi közösséget, ami magától értetődően a jézusi lelkülettel való azonosulást is magában foglalja. Ha embertársaim iránti magatartásomat az önzés, a közömböség vagy valamiféle felsőbbrendűség-tudat jellemzi, akkor nem vagyok alkalmas az Eucharisztia hiteles ünneplésére. Hiszen ennek nélkülözhetetlen feltétele a Krisztussal való közösség a lábmosásban is: részben úgy, hogy hálaadással fogadom a megváltásból fakadó bűnbocsánatot, részben pedig úgy, hogy minden méltóságtudaton felülemelkedve kész vagyok embertársaim (főleg a gyengék és az elesettek) szolgálatára.

Kocsis Imre

Márk evangéliumában: „Az Emberfia nem azért jött, hogy szolgáljanak neki, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltsággul sokakért” (Mk 10,45). A lábmosás aktusában éppen az utóbbi mondatban hangsúlyozott szolgálat jut kifejezésre, amely előreutal az élet váltsággul adására. A lábmosás tehát szorosan összefügg Jézus szenvedésével és halálával. Ez a kinszenvedés és halál teszi lehetővé azt a tisztulást, amit a lábmosás előre jelez: a bűnöktől való megszabadulást.

Jézus „szolgálai tette” persze nem hagyhatja közömbösen a tanítványo-

rozó: „Ha tehát én, az Úr és Mester megmostam lábatokat, nektek is meg kell mosnotok egymás lábát. Példát adtam nektek, hogy amit én tettem, ti is tegyétek meg.” (Jn 13,13–14) Nyilvánvalóan nem mechanikus utánzásról van itt szó, hanem arról, hogy a keresztény testvéreinkkel és felebarátainkkal való kapcsolatot nem a méltóság tudata, hanem a segítőkészség, sőt az áldozatkészség határozza meg. Jézus felszólítása önvizsgálatra ösztönöz. Hogyan viszonyulok beosztottjaimhoz, a kevésbé művelt, egyszerű emberekhez, a hajléktalanokhoz és a társadalom egyéb

Fény a sötétben

Emberemlékezet óta nem élt át az emberiség ilyen világárméretű és pusztító járványt, mint a mostani. Figyeljük a statisztikák alakulását, aggódunk a megfertőzöttekért és a veszélynek leginkább kitett idősebb korosztályért. De legalább ennyi figyelmet és együttérzést érdemelnek azok az orvosok, ápolónők, mentősök, egészségügyi dolgozók, akik kötelességüket teljesítve, nem kevesen önkéntes vállallással végzik a betegek ápolását, és persze mindazok, akik a közrendet, a közlekedés fenntartását biztosítják.

Az Egyházban egészen a kezdetekig visszanyúló hagyománya van a betegek, különösen a haldoklók ápolásának. A középkorban Szentlélek-ispotályok alakultak, később *Istenes Szent János* hozta létre a nálunk is ismert irgalmas rendet, majd *Szent Kamill* a kamillánusok rendjét, kifejezetten a betegek ápolására. Fertőző járványok idején ez különösen hősies odaadást kívánt. XVI. Benedek pápa tíz évvel ezelőtt avatta szentté a belga *Damien de Veustert* (*Molokai Szent Damján*), egy missziós rend papját, aki eredetileg a hit hirdetésére kapott megbízással ment a Hawaii-szigetekre. A szigetország lakosságát akkoriban megfertőzte a lepra járvány. A fertőzés továbbterjedésének megakadályozására a betegeket egy la-

katlan szigetre száműzték. Damien önként vállalkozott arra, hogy misszionáriusi munkáját feladva, odaköltözik hozzájuk Molokai szigetére. Hosszú éveken át ápolta a be-

„a Hívás” nyomán elhatározta, hogy „a szegények legszegényebbeinek” szolgálatára szenteli az életét. Így hozta létre A Szeretet Misszionáriusainak szerzetét. Az elnevezés

in heverő, magatehetetlen haldoklóig, a magukra hagyott újszülöttektől kezdve az éhínségben szenvedőig. Sajátos misszió ez: a szeretet. Senkitől sem kérte, mi-

tegeket, vigasztalta a haldoklókat, konyhát, iskolát tartott fenn. Végül maga is leprában halt meg a szigeten, 1889-ben.

Kalkuttai Teréz anya életútját is egy döntő fordulat határozta meg. Egy missziós szerzet tagjaként végezte a munkáját, amikor egy mély belső istenélmény, amint ő mondta,

sokatmondó. Teréz anya nem valamiféle szociális munkát akart végezni, nem is betegápolásra szakosodott – nővérei nem kapnak egészségügyi kiképzést –, hanem minden rászoruló szolgálatára vállalkozott, először Indiában, aztán szerte a világon: a leprásoktól kezdve az indiai városok utcá-

lyan vallású, a célja nem az volt, hogy megtérítsék a gonдозásokba vett nyomorultat, „mindössze” annyi, hogy Isten szeretetét megéreztesse a rászorulóval. Rendje Isten szeretetének üzenetét, evangéliumát sugározza az ínségben lévők számára, nemcsak az elmaradott országokban, ha-

nem a jólétben élő, fejlett nyugati világban is. Amint frapánsan összefoglalta: „Szívűből jövő »igen« Istennek és széles »mosoly« mindenkinek.” Azt is világosan látta, hogy a szegények szolgálata akkor lesz teljessé, ha követik Krisztust, aki „avval váltott meg minket, hogy eggyé lett velünk. Megengedte, hogy mi is ugyanezt tegyük: (...) vállaljunk részt a szegények szenvedéséből, mert csak akkor tudjuk megváltani őket, ha egyesülünk velük: csak így tudjuk Istent az életükbe hozni, és őket Istenhez vezetni.”

Hogy ez mit jelentett Teréz anya számára, hogy szeretetmissziójának mi volt a legmélyebb titka, az csak halála után derült ki a világ számára. A boldoggá- és szenttéavatási eljárásban kerültek elő olyan írásai, amelyek egészen új megvilágításba helyezték alakját. Napvilágra került, hogy ő, aki egész életében Isten örömét, segítő szeretetét sugározta szét a világban, a legmélyebb lelki sötétségben szenvedett éveken, évtizedeken át. Egyik gyónásának ki-egészítéseként írta le ezeket a sorokat: „Azt mondják, hogy a pokolban Isten elvesztése miatt szenvednek az emberek örök fájdalommal. (...) – Lelkemben az elvesztettségem ezt a borzalmat kínját érzem – hogy Isten nem akar engem – hogy Isten nem Isten – hogy valójában nem is létezik (...).

Minden oldalról sötétség vesz körül – Nem tudom lelkemet Istenhez felemelni. (...) A lelkek szeretetéről – Isten gyengéd szeretetéről beszélek. (...) Szívemben nincs hit – nincs szeretet – nincs bizalom – de olyan sok fájdalom van – a vágyakozás fájdalma – annak fájdalma, hogy nem kellek. (...) Jézusom, tedd velem azt, amit akarsz – amíg Te akarod, tekintet nélkül érzéseimre és fájdalmamra. Én a tiéd vagyok. Ha másokat hozzád vezet a tőled való elszakíthatóságom, ezért teljes szívemmel mindent el akarok szenvedni. Csak a te boldogságodat kívánom. A többi – kérem, ne aggodj – még ha úgy látod is, hogy szerszereskedek a fájdalomtól. – Szívvel és lélekkel a nővérekért fogok dolgozni, mert ők a tiéd. Mindegyik a tiéd.”

A kötelességteljesítésnek, az önkéntes feladatvállalásnak, az összefogásnak, egymás önzetlen megsegítésének, az egymásért való aggodásnak számtalan megnyilvánulását látjuk napjainkban, világnézetre, vallásra való tekintet nélkül. Bizunk abban, hogy az igazi emberségnek ezek az apróbb-nagyobb, az egyszerű szívességtől a hősies helytállásig terjedő megnyilvánulásai a szeretetnek ezt az anonim misszióját indítják el a járvány sújtotta világban, a sötétben felragyogó világossággként.

Lukács László SchP

A BIBLIA ÜZENETE

Maradj velünk, Urunk!

Lk 24,13–35

Ezzel a mondattal kezdődik *Szent II. János Pál* pápának az az apostoli levele, amit az eucharisztikus év elején, 2004 októberében ajánlékozott nekünk, mintegy lelki végrendeletül (*Mane nobiscum Domine*). Ebben felhívja a figyelmet arra, hogy az emmauszi tanítványok képe sokat segíthet az Eucharisztia misztériumában való elmélyülésben.

Húsvét vasárnapjának esti evangéliumi szakaszában szintén az emmauszi tanítványok útjáról olvasunk (Lk 24,13–35). Ketten szomorúan útra kelnek Jeruzsálemből. Zarándoklásuk során melléjük szegődik Jézus, akit nem ismernek fel, de a vele eltöltött nap végén lelkesen sietnek vissza a szent városba, mert a kenyértörés gesztusa által fölfedezik a vándorban a feltámadt Jézus Krisztust. A fizikai értelemben megtett, konkrét út mellett tehát az evangélista egy lelki útról is beszél, amely által a szomorú, borús szívek lángolóvá és derűssé lettek. E változás oka a feltámadt Jézussal való találkozás, ami rejtve már a „Maradj velünk, Urunk” (Lk 24,29) kérdésben is kifejeződött a két zarándok részéről.

Egy teológus szerint ebben a történetben a két tanítvány fokozatosan találkozik a Mesterrel. Először az Úr szaván keresztül, ugyanis visszaemlékeznék rá, hogy amikor tanította őket és az Írásokat magyarázta nekik, lángolt a szívük (Lk 24,25–27.32). Felfedezik azt az örömteli bizonyosságot, hogy az Úr volt az, aki beszélt hozzájuk, aki a szaván keresztül velük van. A feltámadt Jézus Krisztus maga az Isten megtestesült Igéje, aki kíséri őket, aki együtt vándorol tanítványaiával. Tovább mé-

lyül a zarándokkal való kapcsolatuk oly módon is, hogy abban, akit először idegennek neveztek, fölfedezik a testvért, és meghívják az otthonukba (Lk 24,18.29). Ezáltal azt a Jézust fogadják be valóságosan, aki egyszer azt mondta: „Vándor voltam, és befogadtatok” (Mt 25,35). Végül pedig találkoznak az Úrral a kenyértörés jelében, amely az Eucharisziára utal, és amelyben meglátják a Feltámadottat, aki valóságosan jelen van a kenyér és a bor színében (Lk 22,19–20; Lk 24,30–31).

Lelki útjuk során lépésről lépésre közelednek tehát Jézushoz, akinek jelenlétét és velük-létét egyre inkább felismerik. Szomorú szívük így válik ragyogóvá a Jézus Krisztussal való találkozás által, akit Jeruzsálemben visszatérve örömmel hirdetnek a többieknek (Lk 24,33–35).

Rómában, a Szent Péter-bazilikában a 2004. október 17-ei szentmisén, amire magam is megrendülve gondolok vissza, az idős, szent pápa ezt mondta: az Úr Jézus valóságosan jelen van az Oltáriszentségben, vegyük ezt komolyan! Ismerjük hát fel és vegyük komolyan mi is, hogy a feltámadt Jézus Krisztus valóban jelen van a szavaiban, a testvéri szeretet gesztusaiban és az Eucharisziában. Tegyük magunkévá az emmauszi vándorok fohászatát: „Maradj velünk, Urunk”, és hozzájuk hasonlóan hagyjuk, hogy a feltámadt Mester a jelenlétével és hűséges velünk-létével lángolóvá és derűssé tegye a megpróbáltatások és félelmek miatt elnehezült szívünket, hogy ezzel a hűsvéti, reményteli örömmel mi magunk is bátran tudjunk megvigasztalni másokat!

Nyúl Viktor

GÖRÖGKATOLIKUS LELKISÉG

Húsvét üzenete: hitre szólítás

Jézus Krisztus feltámadásának ünnepe – még inkább ténye – keresztény életünk középpontja, magva. Nemcsak vallási, hanem szociális, társadalmi, gazdasági, művészeti és sok más értelemben is. De a lényeg: ha Krisztus nem támadt volna fel, sokkal, de sokkal szegényebb lenne a világ. Fizikai értelemben, a maga valóságában is. Ámde ami sokkal fontosabb: akkor nem nyílt volna meg számunkra az örök élet kapuja. Hogy Jézus Krisztus feltámadása nem mesebeszéd, azt igazolja a Szentírás örök érvényű szava és keresztény emberek életpéldája. Vértanúk tömegei adták és adják életüket azért, mert hisznek Jézus Krisztusban, a Feltámadottban. Nemrég olvastam a vádat: a katolikusokkal az a baj, hogy valójában nem a Szentírást magyarázzák, hanem a saját elgondolásait igyekeznek alátámasztani a szentírási tanítással. Lehet, hogy van ebben valami igazság. De nem a teljes igazság. Jézus életéről, tanításáról sokat beszél az evangélium, ám éppen a feltámadásának mikéntjéről nem szól. Így azt értelmeznünk kell a többi szentírási tanítás alapján. Húsvétvasárnap az apostoli szakasz (ApCsel 1,1–8) ad ehhez eligazítást, hogy erősítse hitünket.

Jézus „élve megmutatta magát” a tanítványainak (ApCsel 1,3). Kínszenvedése, halála és feltámadása után történt ez. Valóságos emberi halál volt az övé, holtában még a szívét is átszúrta a katoná, és mégis újra élt! Megtörtént az emberi szem számára láthatatlan, de a hit alapját adó feltámadás. Élve megmutatta magát az, akiről az ünnepi

evangélium azt mondja: „benne az élet volt, s az élet volt az emberek világossága” (Jn 1,4). Hányszor „járunk kishitű sötétségben”, és nem vesszük észre, hogy Jézus nekünk is élve mutatja magát!

Jézus „számos csallhatatlan jellel bizonyította be” apostolainak, hogy él (ApCsel 1,3). A jelek közül a legékesebb bizonyíték maga az üres sír. Jézus azonban megsokszorozta a bizonyítékokat. Megjelent a tanítványainak, az asszonyoknak, beszélt hozzájuk, együtt étkezett velük, tanította őket, míg végül a szemükk láttára a mennybe emelkedett. Tamásnak még azt is megengette, amit korábban Máriának nem (Jn 20,17), hogy megérintse, megtapogassa őt, mert hitre akarta vezetni. Ahogyan minket is. Csak vegyük észre a jeleket, hogy itt van velünk, igaz, Feltámadottként. Mi olyan fizikai

kapcsolatban nem lehetünk vele, mint az apostolok, de minden pillanatunkban érezhetjük a jelenlétét, ha van elég hitünk.

Jézus a hit kamatoztatására szólít: „tanúságot tegyetek rólam” (ApCsel 1,8). Ezt teszik „a föld végső határaiig elmenő” (Mt 28,20) apostolok, hirdetve az igét és kiszolgáltva a szentségeket. Sőt, életüket áldozzák a Feltámadottba vetett hitükért. Később ugyanezt teszi a vértanúk megszámolhatatlan sokasága. Mi sem bújhatunk ki a felelősség alól. Ha „krisztusiak”, azaz keresztények vagyunk, nekünk is tanúságot kell tennünk a Feltámadottba vetett hitükről. Itt és most is.

Hiszen: „Föltámadt Krisztus halottaiból, legyőzte halállal a halált, és a sírban lévőeknek életet ajándékozott.”

Ivancsó István

ÁPRILIS 12., HÚSVÉTVASÁRNAP – URUNK FELTÁMADÁSA (Gyula, Zénó, Sába) – **Ünnepi szentmise:** ApCsel 10,34a.37–43 (*Mi ettünk és ittunk vele, miután feltámadt a halálból.*) – Kol 3,1–4 (*Azt keressétek, ami odafönt van, ahol Krisztus ül az Isten jobbján.*) vagy 1Kor 5,6b–8 (*El a régi kovással, hogy új téstávát legyetek!*) – Jn 20,1–9 (*Jézusnak fel kellett támadnia a halálból.*) vagy Mt 28,1–10 (*Feltámadt, és előttek megy Galileába.*) vagy este mondd szentmisére: Lk 24,13–35 (*Amikor a kenyeret megtörte, felismerték Jézust.*) – **Énekrend:** Ho 87 – ÉE 545, 416, Ho 86 – ÉE 100, Ho 142 – ÉE 548, Ho 90 – ÉE 106. **ÁPRILIS 13., HÚSVÉTHÉTFŐ** (Szent I. Márton pápa és vértanú, Ida, Hermina) – ApCsel 2,14.22–33 (*Isten feltámasztotta Jézust a halálból, és ennek mi mindannyian tanúi vagyunk.*) – Mt 28,8–15 (*Vigyétek híriül testvéreimnek, hogy menjenek Galileába. Ott viszontláthatnak engem.*) – **Énekrend:** Ho 85 – ÉE 545, 416, Ho 85 – ÉE 101, Ho 90 – ÉE 548, Ho 89 – ÉE 111.

A hét liturgiája

A év

Lk 24,35–48.

ÁPRILIS 17., PÉNTEK (Rudolf, Izidóra) – ApCsel 4,1–12 – Jn 21,1–14.**ÁPRILIS 18., SZOMBAT** (Andrea, Ilma) – ApCsel 4,13–21 – Mk 16,9–15.**ÁPRILIS 19., HÚSVÉT 2. VASÁRNAPJA – Az isteni irgalmasság vasárnapja** (Emma, Malvin, Zseraldina) – ApCsel 2,42–47 (*A hívek mind összetartottak és közös volt mindenük.*) – 1Pét 1,3–9 (*Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása élő reményre teremtett újjá bennünket.*) – Jn 20,19–31 (*Nyolc nap múlva eljött Jézus.*) – **Énekrend:** Ho 85 – ÉE 545, 416, Ho 85 – ÉE 102, Ho 119 – ÉE 548, Ho 213 – ÉE 264.

AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUSRA KÉSZÜLVE

Az Eucharisztia ünneplése 85.

Innen (a földről) könyörögve kérünk téged, tekints el minden vétünkűtől, és emeld föl a szíveket, mennyei kegyelemmel tehozzád.

Az *Aeterne Rex altissime* kezdetű himnusz hatodik versszaka esedező könyörgés, amelyben a közösség arra kéri az Urat, hogy emelje fel a benne hívők szívét oda, ahol helyet foglalt az Atya jobbán. A himnusz két liturgikus szövegre is hivatkozik. Az egyik a prefáció dialógusából – „Sursum corda” (Emeljük föl szívünket!) –, másik a pap csendben végzett imádságából – „ne respicias peccata mea” (ne tekintsd az én vétkeimet) – származik.

A himnusz szentírási alapjai szempontjából három téma látszik kirajzolódni: az Úr könyörülő Isten, aki meghallgatja a hozzá könyörgők hangját, megbocsátja a vétkeket és szeretetével magához emeli az ember szívét. Sajátos módon éppen a Sírmak könyvének egyik rövid szakasza az, amely előtűnik a himnusz szövegének olvasása nyomán: „Vizsgáljuk meg útjainkat, kutassuk át, és térjünk vissza az Úrhoz! Emeljük fel szívünket kezünkkel együtt Istenhez, aki az égben van!” (Sírmak 3,40–41) A himnusz azonban nem folytatja a Sírmak könyvének gon-

dolatmenetét, hanem az isteni irgalomra fordítja a figyelmünket. Az első téma háttérében a két vak meggyógyításának története áll: „Amikor Jézus továbbment onnan, két vak követte őt, és így kiáltozott: »Könyörülj rajtunk, Dávid fia!« Amint hazaérkezett, odamentek hozzá a vakok. Jézus megkérdezte tőlük: »Hiszitek, hogy meg tudom ezt tenni?« Azok ezt válaszolták neki: »Igen, Uram!« Erre ő megérintette a szemüket, és így szólt: »Legyen nektek hitetek szerint.« Ekkor megnyílt a szemük. Jézus pedig komolyan rájuk parancsolt: »Vigyázzatok, senki meg ne tudja!« De ők, mihelyt kimentek, szétvittek a híret azon az egész vidéken.” (Mt 9,27–30; vö. Mt 20,29–34; Mk 10,46–52) A himnuszköltő a 30. és az 51. zsolttár lelkületével világosan fogalmazza meg sorait: „Ekkor, Uram, hozzád kiáltottam, és Istenemhez könyörögtem. (...) Meghallgattott az Úr, és megkönyörült rajtam, az Úr lett az én segítségem.” (Zsolt 30,9.11) „Könyörülj rajtam, Isten, irgalmad szerint, könyörületességed szerint töröld el gonoszágomat! Moss egészen tisztára vétkeimtől, bűnömötől tisztíts meg engem!” (Zsolt 51,3–4; vö. Iz 43,25; 44,22; Jer 2,22)

A másik téma alapjaiban főleg a 103. zsolttár gondolatait találjuk: „Ő megbocsátja minden gonoszágodat, ő meggyógyítja minden betegségedet (...) Nem bűneink szerint bánt velünk, és nem fizetett meg nekünk gonoszságainkért. Mert amilyen magasan van az ég a föld fölött, olyan nagy az ő irgalma azok számára, akik őt félik. Amilyen messze van kelet a nyugattól, olyan messzire veti tőlünk gonoszságainkat.” (Zsolt 103,3.10–12; vö. Zsolt 51,4; 79,9; Bölcs 11,23)

A harmadik témában a himnuszköltő bevallja, hogy szívének felemelése az Istenhez valójában az Úr kegyelmi vonzásának köszönhető. Ilyen értelemben a 25. és a 86. zsolttár gondolatai *Szent Pál* szemléletében nyerik el értelmüket: „Hasonlóképpen a Lélek is segítségünkre van erőtlenségünkben, mert nem tudjuk, hogyan imádkozzunk helyesen; de maga a Lélek jár közben értünk szavakba nem foglaltható sóhajtásokkal. Aki azonban vizsgálja a szíveket, tudja, hogy melyek a Lélek kívánságai, tudja, hogy közbenjár a szentekért Isten akarata szerint.” (Róm 8,26–27)

Sztankó Attila

A HÉT SZENTJE

Szent Lidvina

Április 14.

Amikor Rotterdam közelében, egy halászvároskában megszületett, a plébánia-templomban éppen a Máté-evangélium szenvedéstörténetét énekeltek. Ezt később sokan előjelként értelmezték, mert *Lidvina* felnőttkorában évtizedeken át betegágyban feküdt.

Szüleinek egyetlen leánya volt, gyönyörű kislány. Férjhez akarták adni, de neki más tervei voltak, ezért amikor eladósorba került, határozottan közölte velük: Istennek szentelt, szüzi életet akar élni, és ha akarata ellenére házasságra kényszerítik, kérni fogja Istent, hogy vegye el szépségét és torzítsa el a testét. Szülei ekkortól fogva nem erőltették a dolgot.

1395–96 telén nagyon beteg lett. Kezdték már jobban lenni, amikor 1396-ban néhány barátja meghívta, hogy tartson velük korcsolyázni. Mivel még gyenge volt, elesett, és eltört egy bordája. Ettől a naptól kezdve többé nem tudott lábra állni. Állapota egyre rosszabbodott. Az akkori idők egyik leghíresebb orvosát, *Godfried Sonderdanckot* hívták hozzá, ám

bevallotta, hogy tehetetlen. Lidvina rémes kínokat állt ki: testén daganatok és nyílt sebek képződtek, jobb szemére megvakult. Gyóntatója, *Jan Pot* arra buzdította, hogy próbálja meg türelmesen viselni szenvedését, és egyesítse Krisztus szenvedéseivel. Lidvina fokról fokra megtanulta, hogyan engedheti át magát Isten akaratának. Végül határozott meggyőződésévé vált: már nem is ő szenved, hanem Krisztus szenved benne.

A nyugati egyházszakadás kora volt ez. Megesett, hogy két, sőt három ember is versengett a pápai méltóságért. *John Wycliffe* és *Husz János* fellépéséhez kapcsolódva hitviták és vallásháborúk osztották meg a kereszténységet. Erkölcsi romlás és a vallásosság hanyatlása jellemezte ezeket az időket, a papság körében éppúgy, mint a világiak közt. Lidvina korának egyházáért, embereiért is vezekelt, szenvedett.

Harmincnyolc éven át volt fekvőbeteg. A hagyomány szerint gyakran részesült csodás mennyei vigasztalásban: megjelent neki órangyala, a Szűzanya, sőt Krisztus is. Testi fájdalmaihoz lelki szenvedés is társult: plébánosa nem adott hitelt annak, hogy kiválasztott, és számos kíváncsiskodó, tapintatlan látogatója akadt. Ám közben sokak tanácsadója lett: világiak és papok, előkelő és egyszerű emberek egyaránt fölkeresték. Ő pedig nagy empátiával, szeretettel segítette őket. 1433 húsvétjának hetében halt meg.

L. K.

Kőből pattanó szikra

A húsvéti tapasztalat Thomas Merton szerint

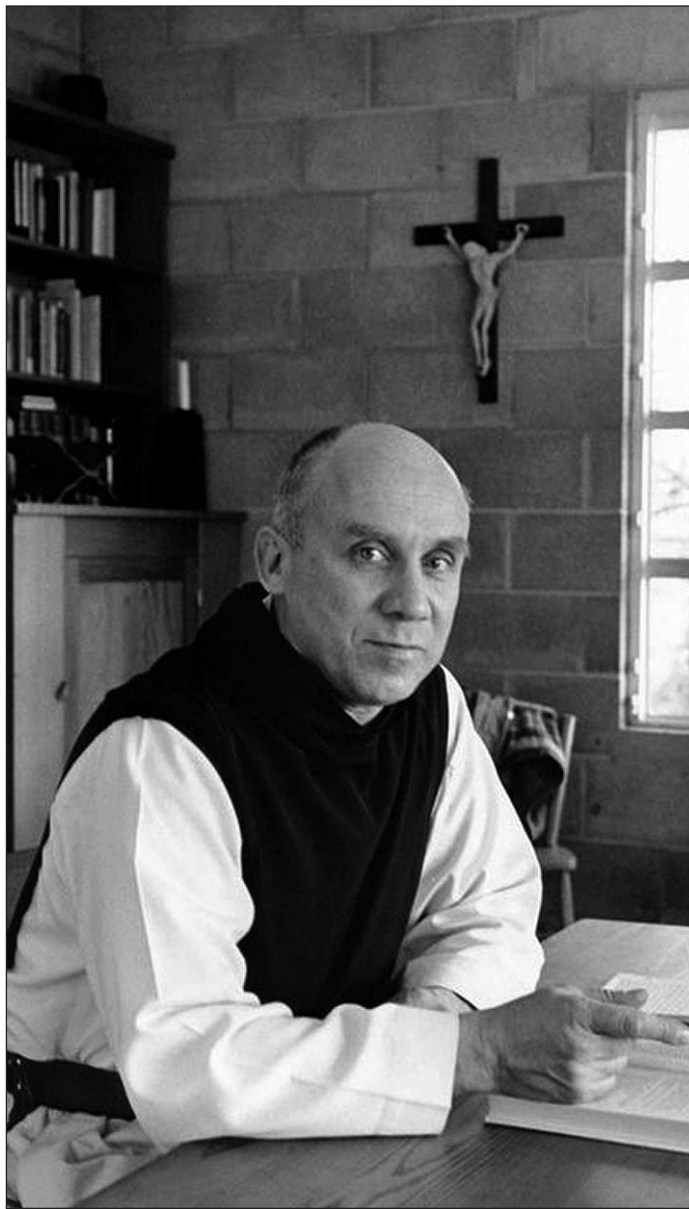
„Nem tudom, él-e a világon húsz olyan ember, aki igazi valójukban látja a dolgokat.” Ez a mondat *Thomas Merton* azok közé a kijelentései közé tartozik, amiket az ember nem tud elfelejteni, vissza-visszatér hozzájuk, hiszen szokatlanságukkal annyira nyugtalanítók, hogy újra és újra szeretné megérteni, pontosan mire is gondolhatott a nagy trappista lelkiségi szerző, amikor papírra vetette őket. Nem vigasztal meg persze minket, hogy nem sokkal később leszögezi, „nem hiszem, hogy él a világon húsz ilyen ember”, és a zavarunkat csak fokozza a folytatás: „de egy vagy kettő bizonyára igen; ők azok, akik mindent összetartanak és megóvják a széthullástól a mindenséget”.

Kiben ne merülne fel a kérdés, hogy mégis mitől láthatnánk igazi valójukban a dolgokat? Merton szerint mindekelőtt a ragaszkodás és a ragaszkodás hiánya a döntő: a tiszta látáshoz arra lenne szükség, hogy ne ragaszkodjunk semmilyen dologhoz, sem önmagunkhoz, de még csak Isten ajándékaihoz és adományaihoz sem. Csak a lelkiélet legradikálisabb mesterei tanították, hogy az Isten adományaihoz és kegyelmeihez való ragaszkodás ugyanolyan éretlen, mint a teremtettyönörökhöz való ragaszkodás – ha valamit, hát ezt Merton biztosan megtanulta *Keresztes Szent Jánostól*, sokak szerint minden idők legnagyobb lelkiségi mesterétől.

Am nem csak azon érdemes elgondolkodni, hogyan homályosítja el a tekintetet a ragaszkodás. Nem kevésbé érdekes fellapozni Thomas Merton számtalan könyvét, ten-

gernyi naplójegyzetét és leveleit, azokat a szövegeket, amelyekben a tiszta tekintet keresése a húsvétal kerül összefüggésbe. A legtöbben tudják, hogy Merton úgy vélte, a legjobb írásait a naplói rejtik magukban, levelei pedig sokszor azért is remekművek, mert a keresztény lelki tartalmakat a történelem és a hétköznapi legkézzelfoghatóbb eseményeihez kapcsolják.

1948 húsvét vasárnapján a pusztán harminchárom éves szerzetes azt jegyzi fel, hogy az ünnepi antifónákkal együtt élete korábbi legboldogabb időszakai is visszhangoznak a lelkében: azok a húsvéti időszakok, amiket zaklatott ifjúsága után már a monostorban tölthetett. „Olyanok a nagy ünnepek, különösen a húsvét – mondja –, mintha a lelkiélet magaslati kiszögellésére állna fel az ember, ahol új fényben mutatkozik meg minden. Ilyen lesz majd, amikor az ember belép az örökkévalóságba, s hirtelen, békésen és világosan felismeri minden hibáját, akárcsak azt, hogy mit tett helyesen: minden a helyére kerül.” Tizenhét évvel később, 1965 nagyszombatján már komorabb árnyalatok vegyülnek ebbe a fiatalkori magaslati derűbe. A nagyszombati naplóbejegyzés a bálványimádás elterjedtségét panaszolja fel, azt, hogy bár szinte teljesen észrevehetetlen, a bálványimádás mindent áthat. „Nincs vége a hatalom, a gépek, a tulajdon, a gyógyszerek, a sport, a ruhák bálványozásának, mert az egészet a pénz és a hatalom vágya hajtja előre. Az atombomba csupán az egyik vetülete ennek a kultusznak. A bomba még csak nem is a legrosszabb. Hálásnak is kell len-

nünk érte, mert kiáltó jel, azt jelzi, amire egész civilizációnk mutat: hogy az ember feladja magát saját kapzsúsága és kétségbeesése oltárán.”

1967 húsvétján, bő egy évvel a halála előtt Merton néhány barátjának írt levelében arról beszél, hogy „a húsvét az

erő időszaka”, de ez az erő nem győzedelmeskedhet bennünk, ha szembehelyezünk vele olyan dolgokat, amelyekhez ragaszkodunk, s azért bízunk bennük, mert irányítani és kezelni tudjuk őket. Merton jól tudta, hogy a ragaszkodás, az irányítás vágya és a hata-

lom fetisizálása gyengeségből és félelemből fakad: csak a gyenge ember ragaszkodik bálványaihoz, és csak az akar irányítani másokat, szünet nélkül a saját hatalmának mérges gázait belélegezve, aki fél. A húsvét ereje a gyengeséggel és a félelemmel szemben lép föl, de nem is olyan egyértelmű, hogy erős világossága diadalmaskodni tud a gyenge és félelmetli sötétségen.

Nem véletlen, hogy *Az új ember* című könyvének utolsó fejezetét Merton a húsvétal szentelte, és nem véletlen, hogy pontosan az új ember megszületésének szentelt gondolatait zárja le a húsvét világának áttekintésével. Húsvétkor ugyanis a „világ” sötétségét kell magunk mögött hagynunk, a középszerűség és a tehetetlenség sötétségét. A húsvéti virrasztás ebben a sötétségben várja az új élet megszületését, „és amikor Krisztus arra int, hogy a keresztény ember legalapvetőbb kötelessége a virrasztás és az éber figyelem, azt mondja, hogy ébernek kell lennie szabadságunknak, minden pillanatban készen arra, hogy fölébe emelkedjünk a hétköznapi élet tompító mesterkétségének”. Az emberi szabadság ugyanis olyan, mint az evangéliumi példabeszédben szereplő szüzek lámpása: önmagában semmit sem ér, el kell töltenie annak az új életnek az olajával, amely húsvétkor jelent meg. Enélkül az emberi szabadság szendergő és tompa lesz (milyen könnyű félalomban végigmenni az életen!), vagy éppen szolgasággá romlik, s birtokba veszi a gyengeség és a félelem, a konformizmus, a tompa engedel-

messég, a szolgai lojalitás és a szellem elfojtása. (Nagyjából ugyanekkor mondta *Ernst-Wolfgang Böckenförde*, hogy nem az önálló véleményről és a kritikától mentes csendes nyugalom a legfőbb katolikus erény.) Húsvét erejét csak az erők tudják befogadni – csak ők tudnak olyan gyengék lenni, hogy ne ragaszkodjanak semmihez.

Az új ember utolsó oldalai Merton egész életművének legelbűvölőbb szakaszai közé tartoznak. A húsvéti gyertya lángjáról elmélkedik, arról a tűzről, amelynek nincs hangja, mégis a legékezőbb húsvét éjszakáján. Néma igehirdetését azonban hang előzi meg: a kovakőé, amivel szikrát csíholnak a tűzhöz. „A hidedeg kőből előpattanó szikra arra emlékeztet, hogy Isten ereje, Isten élete rejtve mindig ott van minden dolog lényegének mélyén. Arra emlékeztet, hogy Istennek hatalmában áll kövekből is fiakat támasztani Ábrahámnak. A sötétségből elővillanó fény, a kőből pattanó szikra azt jelképezi, hogy Krisztus legyőzte a halált. A kőből fakadó tűz tehát arról beszél, hogy Krisztus valószínűleg előbukkan halott szívünk hidegéből, lelkünkéből, amely elfelejtette önmagát.”

A ragaszkodás hiányán alapuló erő és az Isten életével eltelt szabadság ad tehát kulcsot Merton szerint a húsvétalhoz. Ennek fényében nagyon is érthető, hogy 1968-ban, élete utolsó húsvétján a következőket jegyezte fel naplójába: „Olyan nagy öröm, hogy ismét részt vehetek a húsvéti zsolozsmán. Az első egy-két húsvéti nap minden évben annyira hihetetlen! *Húsvét van!*”

Görföl Tibor

Őr, meddig tart még az éj?

Izajás próféta szavai ezek. Majd folytatja: „Az őr így felel: »Eljön a reggel, aztán az éjszaka. Ha kérdezni akartok, csak kérdezetek, térjete vissza és gyertek el újra.«” (Iz 21,11–12) Az elmúlt napokban több szegény ember ajkáról hallottam a kérdést: Meddig tart még? Mintha a járványt valaki elrendelte volna és vissza is tudná vonni. A szegények a járványt újabb megaláztatásként élik meg egy olyan világban, amely eddig sem nekik volt berendezve. A hajléktalanok azt látják, hogy kiürült az utca: nincs alamizsna. Kevesebben vannak, akik adnak egy szál cigit, akikről megkaphatják a megmaradt szelet pizzát; a pizzéria is bezárt. Az idősök, akik család nélkül, szociális otthonokban, elfekvőkben éltek, most nem hagyhatják el az intézményt, látogatót nem fogadhatnak. Ha eddig magányosak és elhagyatottak voltak, most sokszorosan azok. A karantén, a kijárási korlátozások helyes és szükséges intézkedések; nem az önzést, hanem az élet védelmét szolgálják. De vajon elégségesek-e? Ha egyszer mégis elszabadul a vírus, a helyzet tragikusá válhat. Nyugat-Európa egyes helyein tucat számra haltak meg idős emberek az összeczártságban rajtuk végigsöprő kórokozó miatt. (A Sant'Egidio közösség drámai felhívásában kérte az olasz kormányt, hogy az intézkedések előtt idősöket megmentésére külön *munkacsoportot* hozzon létre.) Olaszországban sok idős szerzetesnő halt meg koronavírus-fertőzésben. Lázárt nővérei és barátai tisztességgel eltemették. Sir-

ját le kellett zárni. Mit tehettek volna? Jézus azonban nem törődött bele a halál győzelmébe.

Hazánkban és világszerte számosan vannak olyanok, akik nem törődnek bele. Az orvosok, az ápolók a legelső vonalban küzdenek. Lombardiában tucat számra áldozták az életüket a betegekért. Ahogyan papok is, akik nem akarták vigasz nélkül hagyni a rájuk bízottakat, és az utolsó pillanatig kitarítottak mellettük. Az egyikük a lélegeztetőgépet is átengedte valaki másnak... De ne feledkezzünk meg a szociális területen dolgozókról sem, akik számára a *home office* nem opció: nekik érintkezniük kell azokkal, akik most az eddigiekénél is jobban rászorulnak az intézmények és a társadalom segítségére. Nem csak a hajléktalanokról van szó, hanem a most elbocsátottak sokaságáról, köztük gyermekeiket egyedül nevelő szülőkről, akik tartálékok nélkül élnek.

És vannak olyanok, akik nem a foglalkozásuk vagy intézményi felelősségük keretében segítenek. A Sant'Egidio közösség elnökét, *Marco Impagliazzo* professzort pár napja fogadta a pápa. Arra kérte őt, hogy tolmácsolja a köszönetét mindenkinek, aki önkéntes felajánlással és munkával segít.

Ferenc pápa a március 27-ei rendkívüli Urbi et Orbi áldása előtt elhangzott megrendítő elmélkedésé-

ben a viharos tengeren hánykolódó bárka evangéliumi képét idézte föl: mind egy csónakban evezünk, és senki sem menekülhet meg egyedül. Hazánkban és világszerte egyre töb-

ben kezdik megérteni ezt. Budapesti házak kapuin jelentek meg felajánlások: idősöknek mennének élelmezni és gyógyozni venni. Idős emberek pedig az otthonukban szájmászkat készítenek olyanoknak, akiknek emberek közé kell menniük. De maszkokat készítenek megváltozott munkaképességűek és rabok is.

Az utóbbiak nem önként, de Cirenei Simont is kényszerítették, hogy vigye a keresztet. A pápa az idősök mellett különösen aggódik a zsúfolt börtönökben élőkért. A *Magyar Kurír*

ke Iskolája keretében. Más fiatalok intézetben élő idős barátaikkal leveleznek, chatelnek, már akivel lehet... Amint azt e sorok írója is tapasztalta, megfelelő óvintézkedések betartásával lehetséges a hajléktalanok látogatása is nagyvárosaink utcáin.

A Covid-19 vírus ellen keresik a védőoltást. A félelem vírusa ellen már megtalálták: a szolidaritás az. Amikor az ember nemcsak önmagáért, hanem másokért is aggódik. A vírus nem ismer határokat, kineveti a társadalmi és kulturális válaszfalakat. Az emberiség, ha eddig nem, most e csapás hatására felismerheti, hogy valóban egy családot alkot. (Híradások szólnak arról, hogy több hadszíntéren is elhallgattak a fegyverek az ENSZ főtthárának tűzszüneti felhívása nyomán.) József a csapások idején kinyitatta az egyiptomi magtárákat, hogy a szegény nép is jóllakhasson. (A magyar kormány adó- és járulékelengedéssel, törlesztési és kilakoltatási moratóriummal, más országok a kieső fizetések részleges állami pótlásával és hasonló intézkedésekkel igyekeznek enyhíteni az emberek terheir.) Az ínségre a nagylelkűség a válasz. A jó lehet fertőzőbb, mint a rossz. Az együttérzés, az irgalmasság legyőzheti a járványt.

Nem tudjuk, meddig tart a ránk csukódó éj. A lámpást most kell a véka alól elővenni és a tartóra tenni. Most kell virrasztani és imádkozni, hogy amikor eljön az új nappal, más legyen, jobb, mint az eddigi.

Szöke Péter
Fotó: Merényi Zita

Mire taníthatna a járvány?

Székely János szombathelyi megyéspüspök jegyzete az anyagkor emberéről és a jövőről

Az anyagkor

Érdekes korban élünk. Úgy tűnik, a legfontosabb a termelés és a fogyasztás. A GDP növelése. Sok anyagot kell fogyasztania az embernek, hogy jól érezze magát: ruhát, programokat, élményeket, élvezeteket, minőségi ételt, drogokat, utazásokat. Csak az a jó politikus, aki mindent megtesz azért, hogy a gazdaság jól pörögjön, és így a tömegek számára az egyre több fogyasztás lehetséges legyen.

Egyébként semmilyen korlát vagy elv nem szükséges, sőt káros. Mindenki azt tegyen, ami neki jónak tűnik. Az *anyagkor* egyetlen dogmája a korlátlan tolerancia. Mindenki szabadon élhet olyan szerveződésű kapcsolatokban, amilyenben neki tetszik, és a társadalom ezt köteles házasságnak nevezni. Mindenki azt tekinthet értéknek, amit gondol. Érvényes normák nincsenek. A néző ne lepődjön meg, ha a színházban ocsmány beszédet hall, hanem tessék ezt tolerálnia. Az internetre, a közös szellemi áruház pultjára akár ki akármit feltehet, a gyerekek azt akár mikor levehetik – ezt a szellemi szabadságot senki ne próbálja korlátozni.

A gyerekeket világnézetileg semleges módon kell nevelni, vagyis nem szabad nekik értékekről, érényekről, jóról és rosszról, a világ és az ő életük értelméről beszélni. Nem kell nekik klasszikus műveket, az emberiség tapasztalatának nagy gyöngyszemeit elolvasni, nem kell a múlt eseményeivel és nyelveivel különlegesen bajlódni. Hasznos tudás kell. Olyan, ami hasznos ahhoz, hogy a termelés – nem túl sokat gondolkodó – csavarjaivá váljanak.

Az anyagelvű ember

Az anyagelvű emberrel elhitették azt, hogy a világnak, és benne az embernek különösebb oka és célja nincs.

A világ keletkezése – nézetük szerint – meglehetősen homályos, de az nyilvánvaló, hogy a világ léte semmilyen különleges okot nem igényel. Kissé zavaró persze itt az a tény, hogy a jelen univerzumunknak van egy konkrét kezdete. Egy körülbelül 13,7 milliárd évvel ezelőtti szingularitásból indult az ősröbbségnek is nevezett hatalmas energiasztétarádás, amelynek gyümölcse az univerzum. Ám ezt a kezdetet valahogyan, gondolja az anyagelvű ember, meg lehet, sőt meg kell magyarázni. Kitálálja – ugyanis erre természetesen semmilyen tudományos mérés vagy adat nincs – univerzumok sokaságát (multiverzumelmélet) vagy egy különleges rezgő teret (húrelmélet), amelyben bármikor a semmiből anyag/energia keletkezhetne. Persze azután felmerülne itt is a kérdés, hogy honnan van ez a sok-sok univerzum vagy ez a különleges, rezgő tér, hiszen ennek is kell hogy legyen valami létrehozó oka. Így aztán, ha mindenáron el akarja kerülni azt, hogy Istenben hinnie kelljen – márpedig ezt nagyon szeretné elkerülni –, akkor fel kell hogy tételezzon egy öröktől fogva létező csodálatos, bölcs, és igen hatalmas Anyagot. Ez a nagyon hatalmas és bölcs anyag – belepréslődve az ősröbbség kezdetén abba a körülbelül egyatomnyi térbe – tartalmazta mindazt a tudást és potenciált, ami létrehozta az elemi részecskéket, a galaxisokat, az elemeket, az életet, az embert.

Az élet keletkezése ismét némi dilemma elé állítja az anyaghívó embert. Az élettelen anyag egyik alap-

tendenciája az entrópia, az energia-állapotok kiegyenlítődése. Az élet azonban homlokegyenest ez ellen küzd. Gyűjti magába a nap energiáját, az ásványokat, fűti és építi magát. *Schrödinger* az életet negentrópiának nevezte. Nehéz elképzelni, hogy ez az ellentétes dolog csak úgy, magától kifejlődjön az ellentétéből – de hát szükséges ezt így gondolkodnunk. Az őslévesben (vagy esetleg egyes ásványokban) a sok villám és egyéb sugárzások hatására összeálltak a szerves vegyületek, majd az első élő sejt. Itt is van persze egy-két zavaró tényező. Egyetlen bonyolult szerves vegyület vagy a leg-egyszerűbb DNS összeállításához egyetlen pillanatban a „véletlenül” összeszövetkezett anyagoknak olyan irdatlan mennyisége szükséges, ami elképzelhetetlen minden ok nélkül, de hát nincs más lehetőségünk, így kell elképzelnünk.

Az élet innentől kezdve a véletlen mutációk és a természetes szelekció apró lépésein keresztül, véletlenül fejlődött. Az esetlegesen szembeötlő célszerűség pusztán látszat. Hogy az evolúció egyes lépéseire (például a kólibacilus – *Escherichia coli* – ostorának megjelenéséhez) megint csak rengeteg szerencsés mutációnak pontosan egy időben kellett „véletlenül” megtörténnie, ez kissé zavaró, de itt is igaz a dogma: a naiv szemlélőnek feltűnő célszerűség pusztán látszat. Nincs más, csak vak anyag, és aki ennél többet akarna gondolni, az ostoba álmodozó. Szintén kissé zavaró az a tény, hogy az evolúció során (ha itt nagyon sok véletlen és ezért sok esetben téves) mutáció közül válogatott volna a természet, akkor igen sok életképtelen növény- és állatmaradványt kellene találnunk. Ilyenek azonban nincsenek. A talált leletek mind életképes, sokáig élt fajok egyedeit mutatják.

Az evolúció során igen érdekes dolgok jelennek meg. Ilyen például az érzékelés. A különböző frekvenciájú fény sugarak közti különbséget az ember és a színérzékelésre képes állatok nem mennyiségi különbségként, hanem minőségi különbségként érzékelik: pirosnak, kéknek és zöldnek. Az anyaghívó ember nem sokat törődik ilyesmivel, hanem redukál: a piros érzetet azonosítja a neki megfelelő frekvenciájú fényvel, a kékét pedig a neki megfelelővel. Azt mondja, hogy a szín nem más, mint különböző frekvenciájú fény. Az anyaghívó ember szeret redukálni. Redukálja a többet a kevesebb, a minőségit a mennyiségre. Nem szereti, ha valami anyagnál több megjelenik a horizonton.

A véletlenek különleges szeszélye folytán azután feltűnt az ember is a földgolyón. Ez a különleges lény egyes szám első személyben beszél magáról mint *én*. Természetesen ez nem jelent valamilyen valóságos dolgot, csak az érzetkötegek valamiféle összekapcsolódását az agyában. Az ember igazságról és jóról (erkölcsi parancsokról) is beszél, de természetesen ez is csak valamiféle érzéki csatlódás a részéről, hiszen a világnak különösebb értelme (azaz oka és célja) nincs, így kár is benne igazságokat kutatni. Erkölcsi normák pedig végképp nincsenek, csak az evolúció során a túlélésért folytatott küzde-

lemben hasznosnak bizonyult magatartásformák.

Persze itt is okoz némi nehézséget az, hogy az ember ezt az önálló valóságként nem is létező ént a lehető legfontosabb dolognak érzi. Gondot jelent az is, hogy az ember szükségképpen úgy gondolkodik, hogy feltételezi, van igazság, és az meg is ismerhető. Ezt a mondatot, hogy „igazság nincs”, vagy „az igazság

nem megismerhető”, nem is tudja értelmesen kimondani, mert ezzel a mondattal máris megcáfolta önmagát: ha igazság nincs, akkor ez a mondat sem igaz. Zavaró az is, hogy éles helyzetben minden ember feltételezi, hogy vannak mindenkire kötelező erkölcsi normák és hogy mindenkinek fair módon kellene élni, nem szabadna olyat másnak tennie, amit nem akar, hogy neki tegyenek. Ezek afféle diszfunkciói az embernek, amelyekkel nem kell sokat foglalkozni.

Az ember tulajdonképpen redukálható állattá. Nem több, mint ösztöneiben igen kifinomult, nagyon ügyes állat. Nem kell törődnie igazsággal, erkölccsel, hanem csak az állatszintű boldogság megkeresésével. Ebben ne korlátozza őt senki. Az anyagkor embere szeret redukálni, redukálja önmagát is ügyes állattá.

Azt gondolja, hogy az igazság, a dolgok végső értelme és célja, a világba beleültetett erkölcsi rend nem megismerhető. Persze nem annyira az a helyzet, hogy úgy képzei, hogy ezeket sajnos nem tudja megismerni. Sokkal inkább az a helyzet, hogy nem megismerni akarja a világban benne rejlő gyönyörű rendet (mert akkor e szerint kellene élnie), hanem használni akarja. Használni, mégpedig lehetőleg korlátlanul (vö. XVI. Benedek pápa).

Jöhet valami az anyagkor után?

Elképzelhető, hogy az anyagkor embere egy idő után kissé rosszul fogja magát érezni. Rosszul, mert érezni fogja, hogy amit a redukálás folyamatában eltűntettek, az mégis csak valóság és nagyon hiányzik. *Mozart Requiemjének* szépsége nem mérhető, kísérletileg nem igazolható, de létezik. Egy férjnek a felesége iránti szerelme nem mérhető műszerrel, mégis létezik, mozgítja az egész életét. Anyagkor embere titokban mégis tudni akarná a léte okát és célját, hiába magyarázzák neki, hogy ne keresse, mert nincs. Sőt, lelkiis-

meret-furdalást is érez rossz tettei után, annak ellenére, hogy százszor bebizonyították neki, hogy az erkölcsi normák csak esetleges társadalmi közmegegyezések, objektív erkölcsi értékek nem léteznek. Sőt, ha felnéz a csillagos égre, ha látja a gyönyörű tájat, ha egy haldokló ágya mellett ül, akkor néha még egy olyan érzés is megrohanja, hogy talán van Valaki, aki hall, aki lát, akitől jött ez a gyönyörű világmindenség, és akihez hazatérünk. Akihez kiálthatok a szenvedés idején, aki ott vár a halál kapujában. Anyagkor embere valamiféle sajgást érez néha, mintha valami fontos hiányozna.

Azután azzal is szembesül, hogy anyagkor nem működik. Az anyagmennyiség nem végtelen, a termelés és a fogyasztás nem fokozható tetszőleges mértékben. Visszacsap a természet és annak objektív törvényei. Egyre kevesebbek kezében koncentrálódik egyre több vagyon – talán ők volnának az anyagkor legfőbb kitalálói? – emiatt a haszon is egyre kevesebb helyre megy, és így a világgazdaság újra és újra válságba kerül.

Merjünk álmodni: az anyagkor embere esetleg ráébredhet arra, hogy nem csak anyag létezik, sőt, talán nem is az a legfontosabb. Ráébredhet arra, hogy az univerzumnak feltehetően mégiscsak van valami elégséges oka. Az evolúció minőségi többleteinek is van okuk. A világban jelen van egy nagyszerű rend, bölcsesség és szépség. Ebből lettünk, és efelé tartunk.

Talán ráébred arra, hogy a redukció eltűnteti a magasabb minőségeket, amelyek pontosan a valóság legfontosabb dimenziói. Talán ráébred arra, hogy az én, az öntudat, a szabad és felelős erkölcsi döntés nem képzeleti csalódások, hanem valóságok, éppen a legvalóságosabb dolgok. Talán rádöbben arra, hogy a világba bele van rejtve egy gyönyörű objektív rend, és ha ezt nem tartjuk tiszteltetben, akkor a környezetünket és lassan önmagunkat pusztítjuk el. Talán rájön arra, hogy ha van objektív rend, akkor a korlátlan tolerancia valószínűleg nem elégséges erkölcsi elv. Talán ráébred, hogy a mennyiségi növekedés, a fogyasztás és a termelés, a haszon maximalizálása helyett minőségi növekedésre kellene törekednie.

Utópia, avagy világ az anyagkor után

Az anyagkor utáni ember hinni fog a minőség, a szellemi valóságok létében, a művészi szépben, a szeretetben, a világ végső okában és céljában. Ezért nem fogja száműzni a sekrestyébe az ezzel foglalkozó embereket, hanem kíváncsi lesz a filozófusok, bölcsek, művészek, a vallások és különösen is a Biblia szavára. Be fogja engedni ezeket a szavakat a parlamentekbe, a tudományos tanácskozások helyeire, a kultúrába, a közéletbe.

Nem a korlátlan tolerancia lesz az erkölcsi dogma, hanem sok olyan érték, amit lassanként újra felfedez, mint a család, a hit, a tisztet, a múlt ismeretének és a belőle való okulásnak a fontossága, a nemzet, az anya-

nyelv, az őseink iránti hála, a nagylelkűség, a szeretet.

A gyerekeket ezekre az értékekre fogja nevelni és tanítani. Elolvastatja majd velük a múlt legnagyobb szövegeit, tanítja őket a jó parancsának komolyan vételére, a végső válaszok keresésének fontosságára.

Az anyagkor utáni ember gátat fog vetni a vagyon kevesek kezében való koncentrálódásának. Nyilvánossá teszi a banktitkokat, megszabja a birtokolható vagyon felső korlátját, és az óriásvagyonokra vonatkozóan olyan vagyonadókat vezet be, amelyeket nem az egyes országok, hanem az emberiség közössége által létrehozott világtekinetly szed be egységesen az egész földön. Ez a világtekinetly nem a gazdasági vagy katonai nagyhatalmak kezében lesz, hanem az egyes országok a lakosságszámuk arányában szavazhatnak majd benne.

A bankok pénzteremtő tevékenysége az egyes államok tulajdonában levő jegybankoknak lesz fenntartva, csak ők kapnak erre felhatalmazást. Az országhatárokon (vagy nagyobb piacközösségeken) átnyúló tőzsdei tranzakciókat kismértékben meg fogják adóztatni, a manipulatív szándékú nagy tőkemozgásokat és a reálgazdaságtól elszakadt virtuális pénzügyi tranzakciókat korlátozzák. Az államok, a nemzeti és nemzetközi közösségek lassan visszanyerik gazdasági befolyásukat és erejüket.

Az anyagkor utáni ember számára nem a GDP növelése lesz a cél, hanem a földön – jelenleg és a jövőben – élő összes ember boldogságának, emberhez méltó és szép életének a lehetővé tétele. A gazdaság olyanfajta ciklikusságban fog működni, amely nem termel szemetet és nem rombolja a környezetet.

Az anyagkor utáni ember a szellemi környezetszennyezést is tiltani fogja. A szellemi közös áruház pultjaira, a világhálóra nem tehet majd ki akárki akármit, csakis igazat, szépet, szentet és jót, mint egy normális áruház polcaira.

Az anyagkor utáni időkben mindenkinek lesz munkája. A munka nem elsősorban a haszon termelését fogja célozni, hanem emellett az ember kibontakozását, a világ szépítését.

Az anyagkor utáni időkben az emberi élet újra szent lesz a fogantatástól a természetes halálig. Elképzelhetetlen lesz az, hogy bárki egy másik emberi lény életét kioltsa.

Az anyagkor utáni időkben az időknek nagyon fontos szereplői lesznek a társadalomnak. A bölcsesség forrásai, az unokák nevelői, a derű és az imádság forrásai.

Az anyagkor utáni ember a fenntarthatóságra, a javak igazságos megosztására és lehetőleg kevés fogyasztásra fog törekedni. Mennyiség helyett minőségre. Rá fog jönni, hogy csak akkor lehet igazán boldog, ha a földünkön sehol sincs nyomor, éhezés, elnyomás. Természetesen fog válni az, hogy mindenki szívesen segít és ad, és öröm tölti el, ha adhatott.

Újra érték lesz a család, a közösség, a kultúra, a minőség. Érték lesz a takarékoság és a szerénység, a dolgok megjavítása és újrafelhasználása. Talán a járvány ezekre a dolgokra is taníthatna minket.

Hogyan is nevezzük ezt az anyagkor utáni időt? Talán így: Isten országa. De egyszerűbben így is hívhatnánk: megérkezés a normalitásba.

Forrás:
Szombathelyi Egyházmegye
Fotó (archív): Merényi Zita

Nagypéntek örömhíre

Itália lakóit 1348-ban pestisjárvány tizedelte. *Boccaccio Dekameron* című műve életszerű történetet tár az olvasói elé: hogyan határozza el ekkor tíz fiatal a firenzei Santa Maria Novella templomban, hogy ebben a vészhelyzetben a világtól messze vonulva egymás szórakoztatásával tölti az időt. Az ott elhangzó történetek az írónia, a testiség, a humor minden figyelmet magával ragadó, könnyed stílusában tesz mérelegre az akkori emberek szokásait, gondolkodását, életét. De mondjuk ki: nem más ez, mint önfeledt menekülés a bajok és a szenvedők elől. A naphosszat a virtuális világba fulladó figyelem ma is sokak számára felületlen megoldás a mostani bajokra. De ez volna a mi utunk is?

Ma, 2020-ban, amikor – ki gondolta volna még néhány hónappal ezelőtt? – egy másik járvány söpör végig nem csupán Itálián, hanem immár az egész világon, szintén felmerül a kérdés: mivel töltjük a kényszerűségből is keletkező szabad időnket, hogyan ismerjük fel otthonainkba visszavonulva az Úr hangját? Vajon ezen az áldatlan helyzeten is lehet áldás, ez a sokszor idegtépő bizonytalanság is megtelhet kegyelemmel, és Istennel megélt időszakká válhat? Reneszánsz kori ifjak módjára töltjük a járvány sújtotta időszakot, vagy összeszedve magunkat, aggódó figyelmünket, csapongó érzelmeinket, mégiscsak próbálunk a lényegre összpontosítani? Mi nem túlélni, hanem Krisztussal megélni akarjuk a jelen helyzetet.

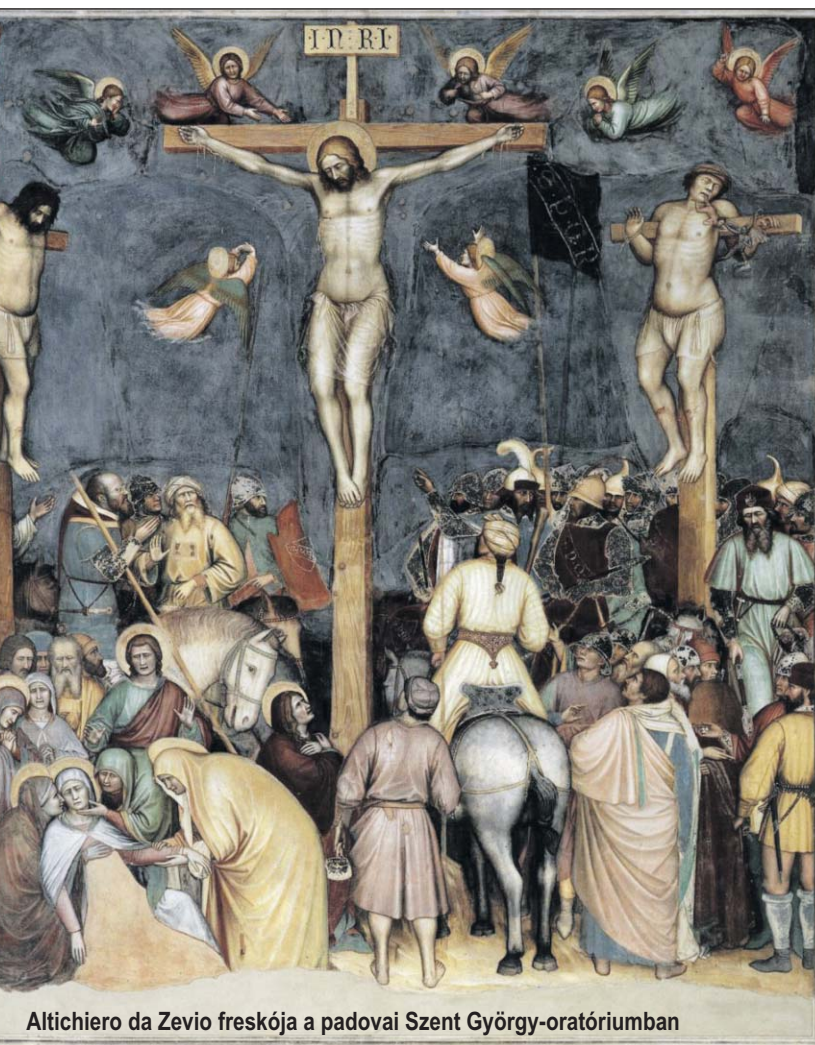
„Kényszer-lelkigyakorlatra” hív az Úr most, nem szétzóródásra. Távolsgáttartásra, de nem elszigetelődésre. Termékeny csöndre, de nem idegtépő hallgatásra. Nem vég nélküli búfelejtő novellázgatásra és nem is egymást elbizonytalanító, elkedvetlenítő pletykálkodásra, hanem istenkapcsolatunkban valódi gyógyulást hozó imára. A kereszt titka által az Úrral való találkozásra. És a kereszt alatt égi Édesanyánkkal való csendes együttlétre. Ahogy ma gyakran mondjuk: „minőségi időre”, amit most Istennel és a Szűzanyával is töltünk, az elcsendesedés megszentelt perceiben, óráiban. Most nekünk

is ott a helyünk, velük.

A tanítványokon nagypénteken szörnyű félelem uralkodik. Az aszszonyok távolabb állva szemlélik Jézus keresztre feszítését, Péter a saját tagadásának kudarcába roskad, Júdást önkézzével keresett halálba kergeti a tettével való szembesülés. Az apostolok közül csak az ifjú János dacol a már kiszolgáltatott, keresztjén szenvedő Krisztusra zúduló, vad gyűlölettel. Ő közel marad a Mesterhez, akárcsak az Istenszülő. És a *passió* mélyén kiviláglik az *akció*: a látzólag tehetetlenül vergődő Jézus nem sodródik az eseményekkel, hanem dolgozik üdvösségünkért. Nemcsak az Atyának áldozatul ajánlott szenvedésével tesz mérhetetlenül sokat a megváltásra szomjazó emberért, hanem egy nagyon kedves, szelíd, határozott gesztusra is elszánja magát.

Mint egy végrendelet, úgy hangoznak Jézus szavai Jánoshoz: „Ime, a te Anyád!” Mária és János jövője s velük együtt a tanítványok, az Egyház jövője lelkileg megpecsételődött: Jézus az édesanyját Jánosra, a legifjabb apostolt pedig Máriára bízta. Urunk felbecsülhetetlen értéket hagy rá: a saját édesanyját. Ez is jele és kifejezése annak a hatalmas szeretetnek és gondviselésnek, amivel Jézus az övéi iránt viselte. Az Egyház tagjai iránt. János a többi apostolt, az Egyház leendő első pásztorait is megjelenti ott. Ha Jézus szeretett tanítványra bízta Máriát, akkor ránk, mai szeretett tanítványaira is rábízta. És minket is órá, miként Jánost.

Nem sokkal ezek után hangzik az isteni szó: „Beteljesedett!” Még mielőtt a haldokló Krisztus kileheli Lelkét (*paredoken to Pneuma*: „átadta a Lelket”). Még halálában is ajándékozik: már ott kiárasztja a

Altichiero da Zevio freskója a padovai Szent György-oratóriumban

Szentlelket az egész teremtsé-
re. „Beteljesedett” – hangzik azután, hogy a Szűzanyát „házába fogadja” a tanítvány. Mondhatjuk: valahogy ezzel együtt lett „teljes a mi üdvösségünk”: csak miután János Máriában lelki anyára, Mária Jánosban fiú támaszra lel, hangzik el: „Beteljesedett”. A keresztdozatnak, Krisztus megváltói művének tehát része volt az is, hogy Máriát az Egyházra bízta, János személyében. Jézus gyermeki gondoskodása édesanyjáról, valamint a Szűzanya lelki anyasága jelenik meg előttünk.

„Házába fogadta őt a tanítvány”? Az eredeti szöveg mélyebb értelmű: *eis ta idia*, vagyis: a dolgai közé. Mindenébe. Anyagi és lelki javai közé. Jézus gondoskodik anyjáról, hiszen – ebből is feltételezzük – József akkor már nem lehetett e földi világban, testvérei pedig nem voltak. Kőből épült és lelki házába, emberi és apostoli életébe fogadja János Máriát, s ezáltal valódi életközösség születik közöttük. El tudjuk-e mondani *Szent II. Já-*

nos Pál pápával Máriának, hogy „Totus tuus ego sum, et omnia mea tua sunt”; azaz: „Egészen a tiéd vagyok, és mindenem a tiéd”? Befogadjuk-e az életünkbe Urunk anyját mi is?

„A tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be” – állapítja meg evangéliumának kezdetén János a testet öltött Igéről. És épp maga János lesz az, aki evangéliumának vége felé rá-
cáfol erre: ő befogadja Jézust és ajándékát, Máriát is. Menekülés, hitet próbáló kísértések várnak a tanítványokra. Jézus jól tudja ezt, amikor Jánosra bízta anyját. Az Istenanya közelsége nekik is, nekünk is erőt ad. A kereszten haldokló Mester nem hagyott magunkra bennünket. Mária tanít minket nagypéntek sötét éjszakájában igazán Istenben hinni, bízni és remélni.

Anyai támaszt is kaptunk Isten atyasága mellé, de nem ahelyett! Közbenjáró szeretetével válik kézzelfoghatóvá Mária lelki anyasága mindazok iránt, akik a keresztség új életet adó fürdőjében Fiának test-

véréivé lettek. Gyermekként tekint ránk. Nyilvánvalóan nem úgy hús-vér szülőanyja, ő az Egyháznak, mint Jézusnak, de ha anyja a Főnek, akkor – lelki értelemben – anyja a titokzatos testnek is, melybe keresztségünkkel mi magunk is beletestessülünk. Mária istenanyasága kiterjed az Egyház tagjaira is mint anyai szeretetet, mely mintegy „meghosszabbodik” az egész Egyház felé. Ferenc pápa is atyai gonddal ismerte fel a Szűzanyához tartozásunk különös lelki igényét, amikor két évvel ezelőtt elrendelte az Egyház anyjának emléknapját. Akár keresztet hordozunk, akár örvendünk, Máriára mindig számíthatunk. Ő is számít ránk.

Hogyan tovább, Szűzanya? Krisztus lehajtotta fejét a kereszten. Nagypéntek minden addigi reményt összedönteni látszó csapásai között az Istenszülő sem tudhatta pontosan, merre vezetnek a Lélek útjai. Egyet viszont teljes bizonyossággal sejtethetett: az Isten iránti bizalom lángja nem alhat ki benne, mert a mindenség Ura továbbra is számít a hűségére. A hit továbbra is láthatatlan hídként ível föld és ég között, ember és Isten között, halandó és halhatatlan között. *Prohászka* szavaival élve: Mária „szíve az égő mécs a szent kereszt tővén”.

És hogyan tovább, mai Jánosok, azaz Krisztus szeretett tanítványai, a XXI. századnak ebben a nehéz időszakában? A válasz világos: csakis ugyanezzel a hittel! Ez sokszor magas lángokban csap fel, máskor halványan pislákol, de él bennünk, mert nem önzugesztio, hanem a Szentlélek ajándéka. 2020 húsvéti imámár a küszöbön áll. És persze sok minden hiányzik az idén: az ünnepek előtt a gyóntatószékek előtt kigyózó sorok, a

liturgiapróbák, a kereszttutak, a nagyhét várva várt eseményei, melyeket most másképpen élünk meg, és ezt hajlamosak vagyunk fájón panaszolni. Idén különösen megtapasztaljuk: nincs húsvétvasárnap nagypéntek nélkül.

De ahogyan a jános történet nem állt meg nagypéntekkel, úgy a mi történetünk sem. Előbb vagy utóbb, de kitisztul az égbolt fölöttünk is, és észrevesszük, ami most talán csak rejtőző valóság: az Egyháznak élő, személyes kapcsolata van célba ért, hazaköltözött testvéreinkkel, a szentekkel, akik most is velünk vannak. Krisztus húsvéti győzelme bennük is győzelem volt és bennünk is az lesz. Az idej, minden eddigi szépet és megszokott értéket nélkülöző nagyhéten és Isten népe együttes ünnepségének hiányában bőjtös húsvét jutott nekünk osztályrészül. De ez is értelmet nyer, ha az örök húsvét távlatra ragog át bizonytalanságaink homályán. E nehéz időszak igazi gondúzése nem a bevezető sorokban vázolt felületes örömkömben, könnyed sztorizgatásokban és e világi élvezetek kiélésében rejlik, hanem abban a hamisítatlan boldogságban, hogy mi a Győzteshez tartozunk. Jóllehet vár még ránk jócskán küzdelem, de itt áll előttünk nagypéntek örömhíre: az isteni gondviselés jó kezekre bízott bennünket: égi édesanyánk gyengéd és határozott kezeire. És a szívünk felderül: nagypéntek sincs húsvét hajnala nélkül! A szenvedés Máriának is szenvedés volt, mintegy szülési fájdalom a keresztt alatt, de Fia áldozatából neki is, nekünk is új élet fakadt. Krisztus győzelme Mária megdicsőült testében-lelkében is megnyilvánuló, valódi húsvéti győzelem.

A Mester nem hagyott árván bennünket: mintegy húsvéti ajándékként ránk hagyta földi élete egyik legdrágább kincsét, édesanyját. Álljunk mi is Máriával együtt és hozzá hasonlóan kitartó, hűséges szeretettel Urunk keresztje alatt, hogy eltöltsünk kegyelemmel, és így várjuk élő, húsvéti reménnyel a Megváltó által megígért, boldog föltámadást.

Kovács Zoltán

Talán ez a kis vírus engem is lelassít...

Somosiné Tésenyi Timea mentálhigiénés szakembernek, a Semmelweis Egyetem adjunktusának írását adjuk közre.

Mosom kezeimet. Amikor belépek, amikor kilépek, főzés előtt, főzés után, pakolás után, tárgyakhoz érve, különösen, ha az érintett tárgy a kinti világból való. Mosom kezeimet, türelmesen, néha idegesen, de legalább húsz másodpercig.

Ez pont egy Miatyánk ideje. Először neveltünk, amikor megláttuk az ábrát, hogyan is kell az ima mondási ritmusában kezdet mosni. Aztán rájöttünk, hogy a Miatyánk most más-ként segít.

Méri az időt, lelassít, hogy ne kapkodjunk el.

Eddig mindig futtában mostam kezet. Futtában éltem, fejben már

egészen máshol voltam, kapkodtam, sok mindent akartam csinálni egyszerre.

A kézmosás csak egy mellékes, rutinos művelet volt, épphogy vizes legyen a kezem, gyorsan egy kis szappan, már itt sem vagyok.

De most erre a mellékes, rutinos cselekvésre az egész környező világom iránti felelősségem súlya nehezedik.

Furcsa ez a vírus, az egész földet kihívja maga ellen, kutatók seregei küzdenek, hogy megállítsák, és én egy egyszerű, lelassult, szappanos kézmosással is fölvehetem ellene a harcot.

Eddig azt hittem, akkor segíthetek sokat és sokaknak, ha gyors vagyok. Gyorsan dolgozom, szaladok haza, sok mindent intézek, sietve, minél többet, minél többeknek.

De ez most nem jön be. A szappannak idő kell, míg lebontja a vírust védő zsírréteget. Nagyon hosszú nekem ez a húsz másodperc. Mennék, futnék tovább, de meg kell várnom, amíg a szappan és a víz elvégzi a dolgát. Közben csak csendben mondom a Miatyánkot, ez viszsztatart attól, hogy idő előtt továbbálljak, dolgom végezetlenül.

Talán ez a kis vírus engem is lelassít. Rájövök, hogy nem az a lényeg, hány embernek, hány ügyben vagyok jelen, hanem hogy tényleg jelen legyek.

Mosom kezeimet, veled, *Pilátus*, de egészen más okból, mint te. Én pont nem letenni, hanem magamra venni szeretném a másokért vállalt, rám eső felelősséget.

Fotó: Pixabay

A garamszentbenedeki úrkoporsó

Az esztergomi Keresztény Múzeumban őrzött középkori műkincsek közül az egyik legismertebb a XV. század utolsó harmadából származó, kerekken gördíthető szentsír, melyet a garamszentbenedeki, egykori bencés apátság templomából *Simor János* érsek szállíttatott 1870 körül Esztergomba. 1965-ig a Bazilikában őrizték. A nagyheti szertartások tartozéka a középkortól egészen a XX. század közepéig tette szemléletessé az egyházi év legfontosabb ünnepét. A középkori és az újkori használat módjáról csak feltételezéseink lehetnek, de annyit bizonyosan állíthatunk, hogy évszázadokon át különös megbecsüléssel vették körül az úrkoporsót. Bár a múzeumi elhelyezéssel a csodálatos faragvány kikerült a szakrális szolgálatból, mégis nagy tisztelettel tekintünk rá mind a mai napig. Fotókon, képeslapokon gyakorta osztjuk meg egymással a róla készült felvételeket, elsősorban húsvéti üdvözlétként.

A szabályos téglatest formájú sírládát négy kerék hordozza. Hosszanti oldalára három-három katona

tése ugyancsak a gótika gazdag formavilágába kalauzolja el a szemlélőt. Az előlő oldalon a sírláda párkányához széles, kiugró konzolt erősítettek. Fölötte, a szobrok közötti nyíláson át helyezhették be azt a halott (csukott szemű) Jézust ábrázoló korpuszt, amely ma is eredeti helyén, a

másrészt számolni kell az egyedi, helyi szokások alakulásával is.

Ha restaurátorokat kérdezzünk, ők a legutóbbi – az 1970-es években – végrehajtott alapos vizsgálatok és műtárgyvédelmi beavatkozások alapján adhatnak tájékoztatást az úrkoporsó eredetiségéről. Az 1872-ben

Bécsben elvégzett első állagmegóvás sok kiegészítést, átfaragást, átfestést jelentett, sőt, ekkor két új szobor is került az apostolok sorába. A XX. században legalább három alkalommal, több-kevesebb szakértelmmel nyúltak hozzá az úrkoporsóhoz, abból célból, hogy az újkori kiegészítésekől megszabadítsák. Lassan idősebb lenne a mai technikai lehetőségek igénybevételével megvizsgálni a faanyagot, a festékeket, az aranyozást. Így talán közelebb juthatnánk egyes részek kormeghatározásához, és elkerülhetnénk a funkcióra vonatkozó, bizonytalan alapokon nyugvó nézeteknek a köztudatban való meggyökeresedését.

A történészek a keletkezés körülményeit vizsgálhatják. 1483 körül Mátyás király ajándékaént érkezett a garamszentbenedeki klostorba egy szentföldi eredetű Szent Vér-ereklye, melynek tisztelete népszerű záradok-hellyé tette Garamszentbenedeket. A nagyheti szertartások liturgiáját helyben fennmaradt források hiányában, másodlagos szertartásleírások alapján igyekeznek bemutatni a szakértők. A késő középkorban nem beszélhetünk egységes nagypénteki, nagyszombati liturgiáról, de a szent kereszt előtti hódolat, a kereszt (korpusz), esetleg a szentostya eltemetése, elrejtése mindenütt gyakorlat volt. Ahogy a szentsír látogatása, őrzése, majd a feltámadás ünneplése is, az üres sírral, körmenettel, esetleg már az Oltáriszentség kihelyezésével. Az egyházi szertartás többnyire kiegészült drámai elemekkel. A misztériumjátékok helyi sajátosságai összefüggésben lehettek a mozdítható, nyilván díszletként is értelmezhető úrkoporsóval.

Művészettörténeti megközelítésben is virágkornak te-

kinthető Garamszentbenedeken az 1480-as évektől az 1510-es évekig terjedő időszak. Az esztergomi Keresztény Múzeumba és a Főszékesegyházi Kincstárba igen sok tárgy került ezekből az időkbel: legalább öt szárnyas oltár darabjai, más önálló táblaképek és ötvöstárgyak, köztük egy jeles monstrancia.

Az úrkoporsó alapos megfigyelésével a használat fő hangsúlyaira következtethetünk. A tárgy monumentális megjelenése és a hatalmas aranyozott felületek különösen ünnepélyessé teszik a jelképes sírt. Bár minden bizonnyal már a nagypénteki szertartásban használatba vették, igazán tündöklő szerephez a feltámadás kapcsán jutott. Ekkor már kivehették belőle a korpuszt, a helyén talán lepleket hagytak. Az eseményeket a sírláda oldalán egészen életszerű közelségben követhetjük nyomon. A halálból új életre kelt Jézus emberfeletti látványa a Szentírás leírásában sem olvasható pontosan, hiszen az a szemtanúk, a katonák számára is felfoghatatlan, gyorsan el is menekülnek a helyszínről. A kenetet hozó asszonyok megjelenése immár nem a megmagyarázhatatlantól való félelmet sugározza. A bájos, kismult női arckok, a kezekből szinte kihulló balzsamos edények, az angyal szelidsége bensőséges, megnyugtatóvá szelídíti az üzenetet: „Miért kerestek a holtak között az élő? Nincsen itt, hanem feltámadt.” (Lk 24,5–6) Az addig szomorúnak, visszafordíthatatlannak ítélt halál miatti gyász hirtelen örömteli létté válik. Az asszonyok ámulata szavakkal szinte leírhatatlan. Az átgondolt, teológiai alapon megvalósított koncepciónak megfelelően az úrkoporsó másik oldalán különös jelenet bontja ki a keresztény hitünk lényegét érintő gondolatmenetet, melyhez a Hitvallás szavait kell idéznünk: Jézus Krisztus „alászallt a poklokra, harmadnapon föltámadt a halottak kö-

zül”. Itt nyer lassanként értelmet a Fiúisten halála és feltámadása. Jézus szenvedett és meghalt emberként, hogy legyőzze a halált, a gonoszt (lásd Jézus lába alatt a torz fejet!), és kivezeti a halál birodalmából azokat a lelkeket, akiket igaznak tart. „Mert Krisztus is meghalt egyszer a bűnökért, az Igaz a bűnösökért, hogy Istenthez vezessen minket. A test szerint ugyan megölték, de Lélek szerint életre kelt. Így ment el a börtönben sínylődő lelkekhez is, és hírt vitt nekik.” (1 Pt 3,18–19) Az ábrázoláson általában a bűnbeesés két alakját, Ádámot és Évát, valamint Keresztelő Szent Jánost láthatjuk Jézus társaságában, aki immár Megváltóként, dicsőséges köpenyben, rendszert keresztes zászlóval jelenik meg.

Az úrkoporsó előlő oldalán a konzol és a szoborfülke funkciója többféle feltételezést enged meg. Az közbenjáró fájdalom Krisztus szobra, úrmutató, illetve a Szent Vér ereklyetartója kaphatott itt helyet. Hogy melyik korban melyik hol állhatott, abban sem foglalhatunk állást egyértelműen. A jövőbeli kutatások remélhetőleg tisztázni fogják a ma még megválaszolatlan kérdéseket.

Az úrkoporsóra tekintve, azt hitelt, nyitott szívvel körbejárva, a feltámadás, a megváltás örömhíre kerül elmékedésünk középpontjába. A sírládán megjelenített történetre való emlékezés, az Oltáriszentség jelenvalósága egészen konkrétá válik. Hiszen a nagyhéten és minden szentmisében újra felidézett eseményekre épül egész közösségünk, Egyházunk. Nézzünk csak rá az apostolokra, a kápolnára, vagyis az Isten dicsőítésére rendelt épületekre, a bennük szolgáló papságra és a hívekre! Mind hálát adhatunk, hogy együtt állunk a ragyogó, üres sír körül.

Kontsek Ildikó
Fotó: Mudrák Attila

domborműves, fából készült tábláját erősítették. A katonák viselete részben törökös, részben a *Mátyás* király híres seregéből ismert katonai viselet, a készítés korából. Jézus sírjának őrzői közül néhányan alszanak, míg mások riadtan fölfelé tekintenek. A sír hátulso lapján az üres sírhoz közeledő asszonyokat látjuk, amint az angyalnak a feltámadásról szóló híradását hallgatják. Az előlő oldalon, lent maga a feltámadott Krisztus is megmutatja magát, amint alászáll a pokol tornácára, hogy kivezesse az első emberpárt és *Keresztelő Szent Jánost* a halál sötét birodalmából az üdvösségre. A jelképes koporsóra egy áttört szerkezetű, gótikus felépítményt ácsoltak, amelynek formája az egyterű kápolnákat idézi meg. Átlátást nyújtó oldalfalai olyanok, mint a mérműves ablaknyílások a középkorban. Szamárhátíves, csúcsíves záródásuk, a leveles, virágos díszítmények, a fiatornyocskák szép keretbe foglalják a körben álló tizenkét apostolszobrot. Az apostolok némelyike jól felismerhető kézen tartott jelképéről, míg mások kilétét csak találgathatjuk. A kápolnátre sátoroztató borul, melynek dísz-

garamszentbenedeki templomban található. Érdekessége, hogy a karjait csapok segítségével le tudták hajtani, miután levették a keresztől, hogy az úrkoporsóba helyezték. A korpusz mintegy százötven éve Garamszentbenedeken, az úrkoporsó XIX. századi egyszerűsített másolatában fekszik, letakarva. Ugyanezen az előlő oldalon, a tető szintjén egy hosszúkas szoborfülkét is elhelyeztek, mely már az úrkoporsó Esztergomba érkezésétől kezdve üresen áll.

Művészettörténészek, történészek, restaurátorok újra és újra megvizsgálták a tárgyat és a korabeli írott forrásokat, hogy egy-egy adalékkal gazdagítsák az úrkoporsóval kapcsolatos ismereteinket. A 325 centiméter magas és 226 cm széles, 100 centiméter mély sírépítmény a jelenlegi formájában megőrizte az eredeti, 1480-1490 táján faragott műalkotás emlékét, de sok részletében a későbbi beavatkozások nyomát is felismerhetjük rajta. Tisztában kell lennünk azzal, hogy a XV. században minden bizonnyal másképpen használhatták, mint a barokk korban vagy még később. Időközben egyrészt változott a szertartásrend,

Híd Krisztushoz

Faykod Mária a lourdes-i keresztút és az alkotás erejéről

Régóta tudom, meggyőződésem, sokszor írtam róla, hiszen folyamatosan tapasztalom, hogy az evangéliumon és az emberi szeretetkapcsolatokon túl semmi más nem képes olyan közvetlenül, néha már a színről színre látás erejével eljutni a misztériumhoz, Isten valóságához, a *krisztusi*hoz, mint a művészet. Néhány sornyi, nem az emberi logikát követő idézet, egy megfoghatatlan

milyen „benső céllal”, pontosabban milyen lelkiüettel faragta márványba a passiót, így foglalta össze látásmódját: „Az Egyháztól gyakran jön felkérés, hogy készítsek olyan szobrokat, amelyek egyszerűen csak ábrázolnak, bemutatnak egy szentet. A formai ábrázolás nem inspirál, inkább azt szeretném kifejezni, hogy az a személyiség miért lett teremtvé, és milyen spirituális

zám. Szobrászkodás közben nem imádkozom, hanem Vele vagyok, és nézem: a *meglátásért*. Nem a szavakban keresem a kapcsolatot... – azokon túl. Olyan, mintha átválna a lényünk. Az alkotás folyamata válik imává. Amikor dolgozom, és odaütök a kalapáccsal, ahogy kezd kialakulni a forma, már a márvány hasadásának is hangja van. A szobraimban ábrázolt emberi

zett a rendeltetési helyére. A világhírvány azonban közbeszólt, így a képek csak később kerülhetnek föl a folyosó falára, ahol betegek, gyógyítók és látogatók egyaránt láthatják majd őket. Talán nem is érhet egy alkotót nagyobb elismerés annál, hogy a lélekgyógyászat terén a gyakorlatban, a hétköznapi valóságban is szükség van rá: a spirituális közvetítő szerepre, amelyre született. A lourdes-i keresztút képei pedig máshol is feltűnnek, nemrég egy cannes-i templomban függesztettek ki róla egy fotósorozatot. És miután a korábbi album már elfogyott, újabb reprezentatív kiadvány készül a stációkról.

Cannes egyébként a korábbi kiállításokon túl jelenleg más szempontból is inspiráló terep Faykod Mária számára, akit ezúttal telefonon sikerült elérnünk. Mesélte, hogy a várossal szemben lévő egyik közeli szigeten már évek óta egy szobrot szeretnének felállítani a tengerbe veszett áldozatok, menekültek emlékére – értük. Hatalmas munka lenne, négyöt méter magas, távolról is látszó mű, aminek a megfaragása megint éveket venne igénybe, akárcsak a lourdes-i alkotás, mondja Mária. Itt is megjelenne a szenvedés, a halál, de vele a reményt adó hitet, a mindent megváltoztató krisztusi jóságot és az együttérzést

lan szépségű motívum, egy látnoki érzékenységgel megragadott forma, egy-egy ihletett, katarzist kiváltó önkifejezési mód többet tud, többet lát és többet ad egy sok száz oldalas, a misztériumot száraz tudással, leginkább csak kívülről fessegető teológiai okfejtésnél. Hiszen a misztériummagyarázat már önmagában ellentmondás. A lényeg nem *így*, nem az *akarat* nyomására adja meg és tárja fel magát.

A Dél-Franciaországban élő, magyar származású szobrászművész, *Maria de Faykod (Faykod/Fayköd Mária Zsuzsa)* jól tudja, érzi ezt, hiszen hivatásával a kezdetektől közvetítővé vált. Vallja: „azt csinálom, ami re főntről kapok indítást, ez számomra a tökéletes alkotószabadság.” Az elmúlt években gyakran beszélgettünk munkáiról, különösen a lourdes-i keresztútjáról, amivel – túlzás nélkül állítható – világhírűvé vált. A stációk szemlélői (zarándokok, betegek, kísérők, turisták), ha nem tudják is

lenyomatot hagyott a létezésével. A lourdes-i keresztutat is igyekeztem élővé tenni. Nem elsősorban Jézus szenvedését, utolsó napjának pillanatait szerettem volna megmutatni, hanem azt, hogy a krisztusi szeretet hogyan tudja átlénygíteni és felemelni a szenvedést. A helyi püspökkel volt egy küzdelmem a Feltámadás stációja miatt. Azt akartam, hogy a Lourdes-ba zarándokoló betegek a keresztút végén ne a sirba helyezett Jézust lássák, hanem a feltámadott Krisztust. Azt a tényt tudatosítsák magukban, hogy minden pillanattal átlényegülünk; és hogy a szenvedés, a halál az átmenete a folytonos megújulásnak... A kálvária a remény útja! Legtöbbször a statikus születés–halál–feltámadás relációban szólunk Jézusról. De Jézus él! Mindjobban kibontakozik. Ez egy dinamizmus, folyamat, amelyben nincs megállás. Nem pusztán emlékezünk Krisztusra, hanem bennünk él. A mostani,

formák sosem szakadnak ki a világból. A fényzőn-lélekáradásszellő spirituális energia mindig Krisztushoz köt: tőle jön, és hozzá tér vissza. Mert nem csak az ember törekszik az isteni felé; ahogy annak idején a próféták, ha odafigyelünk, folyamatosan sugallatot kapunk az Istentől.”

Januárban egy e-mail érkezett a szerkesztőségi címre a Váci Egyházmegye Kórházlelkész Szolgálat lelkigondozójától. Máriával keresték a kapcsolatot. A Pest Megyei Flór Ferenc Kórházból húsvét előtt, a nagyböjttől szeretnék kiállítani a lourdes-i keresztútról készült fotókat. És bízunk abban – tették hozzá –, hogy végleges helyet kaphat ott a képsorozat, mert „a betegség keresztjével a keresztút lelkiségének igazi helye lehetne nálunk”.

Az érdeklődő levélben azt is megfogalmazták, mit jelent számukra a művészi eszközökkel kifejezett *lényeg*: „A világban is nagyon nagy szükség van ezekre a műalkotásokra, hát még a beteg embereknek mekkora szükségük van arra, hogy megtapasztalják: nincsenek egyedül a szenvedéseikkel. Aki kórházban dolgozik, és nap mint nap együtt hordozza a keresztet a szenvedőkkel, az is nagyon sok erőt tud meríteni egy pár perces szemlélődésből. Nekünk, lelkigondozóknak nem is sorolom, milyen érzés volt ezeket a képeket át-böngészni és meghatódni... majd *továbbgondolni*... vágyakozni! Amikor ezt az elképzelést jeleztük a kórházi vezetésnek, örömmel fogadták a hírt. Várják, várnak nagyon! Mivel még kórházi kápolnánk sincs, talán az egyik legjobb hely lehetne ez a stációknak: *megnyugvást* adna a betegeknek, a hozzátartozóknak és a dolgozóknak is!”

A tizenhét stációfotó – *Faragó Artúr* kórházlelkész és az általa létrehozott Ember a Kórházban Közhasznú Alapítvány segítségével – megérke-

tozatában, amely által megjelenítheti a tengert, a hullámot és az áramlást is. Az áramlást, az ég, a föld, a víz, valamennyi létező és az odaát kapcsoltságát, amely jóformán minden alkotásának sajátja.

Visszatérve Lourdes-ra, arra, hogy mit és hogyan mutat most a grottához nemrég közelebb helyezett keresztút, Mária a jövőbeli kiteljesítő változtatásokra hívta fel a figyelmet: „Szemben, a Gave de Pau másik oldalán a hídról már látszik a keresztút első állomása. A korábban kisebb csoportokba rendezett, félkörökben elhelyezett stációk itt egymástól távolabbra kerültek. Ebben a formában a szobrok már valódi utat jelölnek ki; és az útvonalat nyaranta nem a forró napsütésben, hanem fák árnyékban járhatják be a zarándokok. Eredeti elképzeléseimet követné, ha

szeretné előhívni az emberi lélek mélységeiből. Még talán a jelenre is reflektál majd, hiszen a járványt kísérő létbizonytalanság és félelem is egyfajta elmerülés és kapaszkodókeresés. Nehéz helyzetekben még jobban megnyilvánul a másokra való odafigyelés. Még azokban is megvillan a húsvét realitása, az együttérzés, akik nem hisznek Krisztusban. Nem így van? – kérdez vissza, megerősítést nem várva. Tény, hogy a vészben föléled a jóság és a segítő-készség. Mária ezúttal is cararai márványban gondolkodik, annak kékes ereztető vál-

minden állomás környezetét úgy alakíthatnánk ki, mintha a természet, a növényzet a szobor része, folytatása lenne. Ezért a mostaninál valamivel nagyobb távolságra kell vinni egymástól a stációkat, ami azért is előnyös, mert hallottam, hogy amikor nagyobb zarándokcsoportok érkeznek, nincs elég hely közöttük.”

Mária idén is szeretett volna visszamenni a kegyhelyre, már csak azért is, mert ő szokta elvégezni a márványszobrok éves állapotfennntartó kezelését. Ez az ügyelet azonban most az ismert okokból várta magára, de Lourdes-dal kap-

csolatban megjegyezte: „Minden téren pozitív változásokat tapasztalok. Örülök, hogy a Lourdes-hoz kötődő teológusok is felismerték, ez a szoborsorozat a keresztút *megújulása*. Ami nem eltérést vagy a korábbiakkal való ellentétet jelent, hanem éppen az eredet-hez való visszatérést. Ennél a keresztútnál nem az a fajta vezetettség dominál, mint amikor egy lelkipásztor minden állomásnál felolvassa, esetleg magyarázza a zarándokoknak a vonatkozó evangéliumi részletet. Ez – ahogy a helyi püspök és a kegyhely új rektora is nevezi – a *feltámadás keresztútja*. Elsősorban arról szól, illetve arra szólít fel, hogy végigjárói, szemlélői személyesen találkozzanak a krisztusi szeretettel, és kapcsolódjanak őhozzá. Ez egy híd Jézushoz. Minden stációnak üzenete és a legkisebb formának is szinte olvasható mondanivalója van. Az ideám, hogy a zarándokok, az odalátogató betegek szavak nélkül, a keresztúti szobrokat szemlélve, közvetlenül – lélek a lélekhez – élhessék át, tapasztalhassák meg Krisztus bátorító valóságát, kiáradó szeretetét. Ennek a műnek kezdettől fogva meghatározó története van, aminek a mai napig nincs vége. Az alkotás folytatódik, egyrészt láthatatlanul, a zarándokok szívében, akik a stációk spirituális dimenzióját meglátják; másrészt a szoborcsoport lassan, de egyre biztosabban a lourdes-i szentély részévé válik.”

És hogy megy most a munka a szoborparkban, a napfény felé fordított műteremben? Milyen a pireneusi, provençe-i, dél-franciaországi „békeség” a kijárási tilalomban? „Mindent ugyanúgy csinállok, ahogy eddig. Amire viszont korábban nem volt példa: a koronavírus miatt márciusban a lourdes-i kegyhely is bezárta a kapuit. Most másfajta csend ereszkedett rá. Ezt tapasztalom itt is, a múzeumomban és a mellette lévő, a világ zajától amúgy is távoli műtermemben. A madárdal is másként hat. A világ, ha csak kis időre is, megszabadult a *zajoktól*, és e húsvéthoz közeledő időszakban a lélek csendje lehetőséget ad az elmélkedésre, arra, hogy a *teljességre* figyeljünk. Lourdes-ban most szintén e különös, éles csendben állnak a stációk. De azt hiszem, hogy éppen ebben a némaságban szólnak meg a leginkább. Talán ezekben a várakozó napokban, hetekben válik igazán világossá és értéketővé az üzenetük.”

Pallós Tamás
Fotó: Maria de Faykod

megfogalmazni, hogy miért, általuk valahogy mást, valami többet tapasztalnak meg, mint a húsvétrá tekintő hagyományos keresztútjárás résztvevői. Amikor egy korábbi interjúban Máriát arról kérdeztem,

bennünk élő arcát kell megmutatni. Erre törekszem.”

Munkamódszere ugyan-csak egyéni, mondhatni közvetlen: „Én nem erőltetem, hogy Istenhez szóljak, hagyom, hogy ő szóljon hoz-

Találkozni jön a Feltámadott

„Törvényemet bensejükbé adom és a szívükbe írom. Isteniük leszek, ők pedig az én népem lesznek.” (Jer 31,33)

Templomaink homlokzatán és közösségi épületeinken szerte az országban ki vannak függesztve plakátok és molinók, melyeken nagy betűkkel szerepel a felirat: „Találkozz Jézussal Budapesten!” Az elmúlt években, hónapokban egyre inkább átítatta Katolikus Egyházunk életét a kongresszusi készüllet. Közös szentségimádások, a missziós kereszt körüli imaösszejövetek, találkozó, konferenciák, lelkigyakorlatok által erősödhetett a hitünk, elmélyülhetett lelkiéletünk. Ezek az alkalmak lehetővé tették, hogy találkozzunk egymással és az eucharisztikus Jézussal. A kisebb-nagyobb létszámú összejövetek arra is fölkészítettek bennünket, hogy egy még népesebb találkozón, a kongresszuson is részt vegyünk.

A készüllet ideje alatt az egyházi év ünnepei is új fényben jelentek meg számunkra. Lépésről lépésre fedezhettük fel az Eucharisztia titkát. Az eucharisztikus Jézus által újraértelmezhetjük istenkapcsolatunkat, családi és házassági kapcsolatunkat, a hitoktatási módszereket és a legkülönfélébb feladatainkat: egyszóval életünk és imádságaink értékét, titkát újraértelmezhetjük az Eucharisztia fényében.

Mondhatjuk, hogy vitt bennünket a lelkesedés, a lendület. Hiszen bárhogyan viszonyultunk is a kongresszussal

kapcsolatos szervezéshez, valamennyiünk közös élménye lehetett, hogy reflektorfénybe került az eucharisztikus Jézus. Ő, aki keresztény katolikus identitásunk sarokpontja, forrás és csúcs számunkra. Lehetünk olyan emberek, akik az Eucharisziához való ragaszkodásukat és szeretetüket szívesen fejezik ki nagy létszámú ünnepelő közösségben. Vagy olyanok, akik számára inkább az az otthonos, ha kis közösségben, csendes, visszafogott áhítattal vesznek körül az Eucharisziát. Ám lelki alkamtól függetlenül mindannyian elmondhatjuk magunkról, hogy a szentmise, az eucharisztikus jelenlét valamiképpen hatással van ránk, vonz, éltet, táplál bennünket. Ezért találtunk otthonra a Katolikus Egyházban.

Most, a kongresszusi készüllet célegyenesébe érve, mintha kihúzták volna a talajt a lábunk alól. Olyan helyzetben találtuk magunkat, amit korábban még nem tapasztaltunk. Mivel korábban soha nem éltünk át ilyet, szükség-szerűen járatlan utakon kell elindulnunk. Ma azok is megélik az eszköztelenséget, a tehetetlenséget, akik eddig a szellemi, lelki, fizikai biztonságot adták nekünk.

Az online világban új erővel kapcsolódunk egymáshoz. El-mélkedések, imádságok köz-

vetítései révén sok támogatást kapunk lelkipásztoroktól. Jó olvasni higgadt szakemberek értékeket felmutató írásait. Jó érzékelni sokak jóságát és nagylelkűségét. Ám az érté-

Az idei nagybőjti út is bevezet minket a húsvét titkába, és élővé teszi az Eucharisztia titkát. Igaz, egészen másként, mint ahogyan tanultuk, megszoktuk, begyakoroltuk.

kek keresése közepette is átéljük az elszakíttottságot, az izólációt, a bizonytalanságot, az aggodalmat. Nincsenek nyilvános szentmisék, nem vehetjük magunkhoz az Eucharisziát és nem ünnepelhetjük hitünk legnagyobb titkát közösségben, felszabadult örömmel, a húsvéti liturgiák által. Azt is kérdezhetnénk: Mégis milyen húsvét az idei? Hogyan találkozzunk Jézussal, ha nem lehetünk vele abban, ami számunkra a legfontosabb? Hogyan ihatunk a forrásból, ha nem mehetünk a közelébe?

Az idei húsvéton mintha meghívást kapnánk arra, hogy a szentsírt ne a templomainkban díszítsük fel, és ne ott hódoljunk előtte, hanem önmagunkban fedezzük föl. A szentsír az a hely és az a lélektani tér, ahol az élet legyőzi a halált. Engedjük, hogy a lelkünk legbenső kamrája váljék a szentsír helyévé. Itt vannak sötétségeink, aggodalmaink, az étellel és a halállal kapcsolatos szorongásaink. De itt van az a mély tudásunk is, hogy létezik az Örökkévaló. Itt, a mélyben tudjuk, hogy a szeretet erő-

sebb, mint a halál. Tudjuk, hogy láthatatlan szálakkal vagyunk összekapcsolva Istennel és egymással. Bizonyosságunk van arról is, hogy semmi sem választhat el bennünket Isten szeretetétől, még a szorongásaink, a félelmeink, a tehetetlenségünk sem lehet akadály neki. Húsvéti gyertyánk az idei évben éppen itt, a lelkünk benső kamrájában fog meggyulladni. Felidézhetjük a pap szavait, aki a húsvéti gyertyát a következő imádság kíséretében jelöli meg: „Jézus Krisztus tegnap és ma. Ő a kezdet és a vég, ő az alfa és az ómega, övé az idő és övé az örökkévalóság. Övé a hatalom és a dicsőség mindörökkön örökké.” Becsukhatjuk egy pillanatra a szemünket. Figyelhetünk bensőnkbe, és szemlélhetjük ott a húsvét szelíd fényét. A gyertya lángja a lelkünk mélyén Isten jelenlétéről beszél. Ő jelen van bennünk. Találkozni akar velünk, ott, ahol vagyunk. Mintha Jézus azt mondaná nekünk: „Tudom, hogy találkozni akartál velem. Most azonban én jövök el, hogy találkozzak veled. Lélekben és igazságban, a te lelked szentélyében, benső szobádban. Hisz feltámadtam és élek. Át tudok lépni zárt ajtókon és falakon. Hiszen semmi nem választhat el a szeretetemtől. Mindent átfogó jelenlétemtől.”

Amikor a szentmisét a televízió vagy interneten keresztül követjük, nem szükségszerű, hogy csupán egy közvetítés nézői legyünk. Részt is vehetünk a szentségi történetben, még ha távolról is. Úgy tekinthetünk magunkra, mint egy-egy falatka kenyérre, darabka ostyára, kortynyi borra. Kérhetjük a kegyelmet, hogy bennünk is történjen a szentmise, amit éppen nézünk. Mondhatjuk: „Jézusom, Szentlelked kegyelmével add, hogy lélekben és igazságban kapcsolódjak a szentmiséhez. Fogadj el, szentelj meg és formálj. Nem vagyok több, mint egy falat kenyér és mint egy korty bor, de ami vagyok, legyen egészen a tiéd! Szentlelked által tedd meg, hogy bennünk és közöttünk az Eucharisztia titka életre váljék.”

Az idei nagybőjti út is bevezet bennünket a húsvét titkába, és élővé teszi számunkra az Eucharisztia misztériumát. Egészen közel hozzánk, és egészen másként, mint eddig. Felkínálja nekünk, hogy éltető kenyér, az ünnep örömeinek és vigasztalásának bora legyünk egymás számára. Az idei húsvéton talán arra vagyunk meghívva, hogy az élet értéke és az örök élet reménye éppen az emberi törekénységünkön keresztül váljék érzékelhetővé környezetünk, sőt önmagunk számára is. A feltámadt Jézus a mi szeretetünk és reményünk által kívánja megmutatni magát, így akar vigasztalni mindannyiunk számára.

Versegi Beáta-Mária CB
Foto: Ambrus Marcsi

Számtalan új évet élhetünk meg: januárban az új esztendő, szeptemberben, az iskolában az új tanévet köszöntjük, és egyre többen ünneplik meg a kínai újévet is. Jézus pedig gondoskodott nekünk még egy újrakezdési lehetőségről. Azaz, hogy feltámadt.

A húsvét más, mint a többi kezdet, hiszen előtte negyvennapos előkészületi idő áll rendelkezésünkre. Így húsvét vasárnapján már mi is készen állhatunk arra, hogy a feltámadás napján új életet kezdjünk Krisztusban.

A nagybőjt ideje alatt volt időnk megismerni magunkat, a gyengeségeinket, a vágyainkat és az akaraterőnket. Magunk elől sem rejtethetjük el többé, milyenek is vagyunk igazából, így amit a feltámadás vasárnapja nyújt nekünk, azt őszintén tudjuk elfogadni.

Az apostolok szemszögéből

A húsvéti liturgia segít nekünk abban, hogy behelyezkedhessünk az apostolok korába, és elképzelhessük azt a lelki terhet, amit a tanítványok Jézus elfogatásakor és keresztre feszítéskor átéltettek. Fájdalmas lehetett számukra a tapasztalat, hogy akit Messiásnak hittek, most halott. Akitől azt várták, hogy megmenti őket a haláltól, az maga is meghalt a kereszten. Mázsás súllyal nehezédhetett a lelkükre az is, hogy nem kísérhették el Jézust az utolsó útjára, és hogy – János apostol kivételével – nem voltak elég erősek ahhoz, hogy mindvégig vele maradjanak. Jézus elfogatásától kezdve talán törődött bennük az a bizalommal teli három év, amit vele töltöttek.

Megfeledezhetek arról, amit Mesterük mondott nekik: hogy meghalt, de harmadnapra feltámad. Azon az éjszakán a félelem olyan erős kísértése foghatta el őket, amitől nem tudtak szabadulni. Az önismereget útján fontos tapasztalat lehetett számukra, hogy Mesterük nélkül semmire sem képesek, nem elég bátrak.

Az öröm, ami nekünk is megadatott

Mekkora lehetett azonban az örömük, amikor újra láthatták Jézust! Megjelenései közül a legkifejezőbb talán az, amikor a Tibériás tavánál találkozott az apostolokkal. A tanítványok közül páran éppen halászni indultak, amikor megláttak egy alakot a parton. Addig nem sikerült halat fogniuk, de amint ez az idegen megmondta, hova vessék ki a hálójukat, az rögtön megtelt hallal. János apostol volt az első, aki felismerte, hogy az Úr vár rájuk a parton. Péter cselekedete pedig mindannyiunk előtt feltárja, micsoda lelki megújulást élhettek át ekkor.

Lelki újév

„Amint Simon Péter meghallotta, hogy az Úr az, magára öltötte köntösét – mert neki volt vetkőzve –, és beugrott a vízbe” (Jn 21,7). Szent Péter apostol e tette által megérthetjük, mi a valódi tartalma és jelentősége a keresztségnek, amely ma sokak számára nem több, mint ünnepélyes szertartás. Péternél azonban az öröm és a megtisztulás őszinte cselekedete volt. Le akarta mosni magáról a tagadás fájdalmát, a sebet, amit háromszor ejtett önmagán, amikor megtagadta a szenvedő Krisztust, mert féltette önmagát.

Mi is megtagadhattuk már Jézust a hétköznapiakban, amikor más cselekedtünk, mint amit tanultunk tőle. Ám a feltámadás egyik örömteli üzenete éppen az újrakezdés lehetősége. Péter háromszor tagadta meg Krisztust, Tibériás tavánál azonban Jézus háromszor kérdezte meg tőle: „Simon, János fia, szeretsz te engem?” Így Péter jóvátehetette egykori vétkeit. Megbékélhetett, és újrakezdhetette kapcsolatát Jézussal.

A feltámadás vasárnapján a lelki tehertől

való megszabadulás boldogsága számunkra is valóság lehet. Csak mi magunk tudjuk, mi az, amitől szabadulni szeretnénk, lemosni magunkról, mint Péter apostol tette. Ugyanaz az irgalom vezethet minket is, ami egykor őt terelgette a megbocsájtás útján.

Különleges helyzetek krisztusi válasz

Lelki megújulásunknak semmilyen külső körülmény nem szabhat gátat. *Placid* atya, aki tíz évet töltött kényszermunkatáborban, ott is ugyanúgy ünnepelte az Úr napját, ahogyan számos paptársa is. Amikor a keresztények bujdosni kényszerültek, az üldözések idején sem hagytak fel a közösségi étellel; katakombákban találkoztak, és az éj leple alatt miséztek.

2020 húsvétján mi most abban a különleges helyzetben vagyunk, hogy Krisztus feltámadását egyedül vagy a családukkal, a média közvetítésével kell megélnünk. Mindez akár még javunkra is válhat, mert mélyebben, személyesebben kérdezhetjük meg Jézust: Uram, mi a szándékom velem ebben a helyzetben? Mit tudok tenni, ami által örömhíred eljuthat a körülöttem élőkhez?

Egy új lelki évről vagyunk most hivatottak, és bezártságunk idején is keresztények vagyunk. A modern technikának köszönhetően részt vehetünk a szentmiséken, meghallgathatjuk a napi evangéliumokat, a hozzájuk tartozó elmélkedéseket, a képernyőn keresztül részt vehetünk katekéziseken, és még az is megadott nekünk, hogy beszélhessünk a lelki vezetőinkkel. Csak rajtunk múlik, hogy mennyire élünk ezekkel a lehetőségekkel.

Kaszab Luca

Hogy mindig megérkezzen a segítség

Aknaszlatinán jártunk

Sűrűn egymás mellé épült, palotaszerű házak között visz a kátyúkkal szabdalta út. Kovácsoltvasnak látszó kerítés, csúcsíves műanyag ablakok, falak a szivárvány minden színében, műmárvány falburkolat, mediterrán utánzatú cserép, gipsztukkók, rozeták, tornyok, fiatornyok, bástyák, lodzsák mindenütt. Alig száz méterrel arrébb megváltozik a kép. Dűledező házak sorakoznak, omlik a vakolat, rozsdás vasszerkezetek, vályogfalak, majd ukrán házgyári blokkok következnek. A végtelenségig kizsákmányolt, sivár táj is az elhagyatottságról, a kilátástalanságról beszél. Aknaszlatinán járunk. Látogatásunk idején még tél van. A Szent Család Karitászhívására érkezünk. Kétszáz támogatottról gondoskodnak, házi gondozás, ingyenkonyha, gyógyszer- és tüzelőtámogatás jelenti a szolgálatuk fő területeit. Most, amikor ez az írás születik, újabb megpróbáltatás elé néz a kisváros. A koronavírus-járvány még nem érte el őket, de már megkezdődött a külföldi munkavállalók tömeges hazatelepülése. Mi lesz így Aknaszlatinán, ahol sok-sok idős ember él?

Ez a Tisza-parti kisváros egykor híres sóbányái, fürdői és szanatóriumai révén az Osztrák–Magyar Monarchia egyik ékköve volt. Elegáns parkok, villák, rózsalugasok, sétateretek jellemezték, ahol rézfúvósok szórakoztatták a gondtalan fürdőzőket, a helyiek színelőadásokat mutattak be, a zenepavilonokban pedig koncerteket adtak – meséli Mészáros Domonkos OP, aki 1998-ban kezdődött aknaszlatinai szolgálata során még találkozott a régi idők tanúival. Kulturált és igényes város volt ez, akárcsak a lakói. A száz évvel ezelőtti virágzásnak azonban ma semmi jelét nem látni. Megpróbált sors Aknaszlatináé: a XX. század impériumváltásai is megviselték a települést – volt itt magyar, cseh, szovjet és ukrán fennhatóság –, emellett pedig háborúk, etnikai tisztogatás, természeti katasztrófák, felelőtlen, az erőforrásokat kizsákmányoló gazdálkodás pecsételte meg a sorsát.

A Tisza felső folyásának jobb partján fekvő kisváros a hajdani Máramaros vármegye része volt. Ma a szemközt lévő Máramarossziget Romániához, Aknaszlatinát pedig Ukrajnához tartozik. Fejlődésében az első jelentős törést Trianon hozta. 1920-tól határtelepülés lett, és mivel az új csehszlovák–román határt a Tisza alkotta, ezáltal a Csehszlovákiához került máramarosi térség – benne Szlatina – elvesztette hagyományos városi központját, Máramarosszigetet. A Csehszlovákiához tartozás évtizedei, valamint a néhány évig tartó magyar világ után 1944-ben Kárpátalja szovjet felségterület lett. A környékbeli zsidóságot a háború alatt deportálták, majd a szovjet hatóságok tizedelték meg a lakosságot: a munkaképes korú magyar és német nemzetiségű férfiak jelentős részét a Gulagra hurcolták, ahonnan sokan nem tértek ha-

za soha többé. Az ukrán fennhatóság évtizedei később gazdasági ellehetetlenülést, háborús fenyegetettséget hoztak. 2001-es adatok szerint a mintegy 9000 lakos többsége – 5200 fő – román, de jelentős a magyar lakosság számaránya is. Csaknem húsz évvel ezelőtt mintegy 3000 fő volt, ma már csupán 1500–2000 lehet. Emellett kis számban élnek itt még ruszinok, oroszok és huculok is, évszázadok óta termékeny szimbiózisban.

Aknaszlatina jelenét a szegénység, a munkanélküliség, a kivándorlás, a korrupció és az orosz–ukrán háború fenyegetettsége határozza meg. Az ipari méretű sókitermelést végző bányák részben kimerültek, a szükséges vízmentesítés elhanyagolása visszafordíthatatlan katasztrófhelyzetet alakított ki, ezért a járatok beomlottak, és 2011-ben a bányák végleg bezártak. Így megszűnt a kisváros legfontosabb munkaadója, ami leginkább az itt dolgozó magyar lakosságot érintette. 2007-ben megnyílt az ukrán–román határon az újjáépített Tisza-híd. A határtelepülésen azóta virágzik a fekete- és a szürkekereskedelem; ez ad magyarázatot arra, miből épülnek a palotaszerű házak Aknaszlatinán.

A magyar lakosság tisztesszegénységben él, nagy lélekjelenléttel. A szovjet éra után újjáéledő Egyház az élet kovácsa lett. Aknaszlatina első lelkipásztora Mészáros Domonkos OP volt. Példamutató összefogással óvodát építettek,

„Megtisztelnék” – hívott kis szobájába Ilonka néni

és elindult a magyar középiskola, amely azóta a térség legszívnálább iskolájává vált. A templom itt nem csak a hitélet központja; meghatározó a szociális és karitatív, valamint nemzetmentő és kulturális szerepe is. „Aknaszlatina reménnyel tekint lehetőségeire és feladataira. A reményt az Úristen adja, aki azt szeretné, ha megtalálnánk a helyünket. Azok, akik hittel

tudják látni az életüket, válasszolnak a belső hívásra, és képességeik révén tenni akarnak a környezetükben élő emberekért, el tudnak mozdulni a mélypontról” – fogalmaz Do-

A Szent Család Karitászhívására a felújított otthonában fogadott minket

monkos atya. És hogy mennyire igaza van, annak mi is tanúi vagyunk a látogatásunk során.

Vendéglátónk Ruszanyuk Zsuzsanna, a helyi Szent Család Karitászhívására a felújított otthonában fogadott minket. A szervezet része annak az egész Kárpátaljára kiterjedő szociális-karitatív hálózatnak, amelyben önkéntesek százai szervezik meg lakóhelyükön a hatékony segítségnyújtást. Majnek Antal püspök különösen fontosnak tartja, hogy a Munkácsy Egyházmegye területén minde-

szakácsnő, Gálja és Izabella főzték meg az ötven adag ételt és készítettek össze az ételhordókat. Egy részét már el is vették a rászorulóknak, a többit Zsuzsák házhhoz szállítják.

Saját versét szavalta a Szibériába elhurcolt Géczi János: „A néma csöndben hull a hópehely, fehér gyászlepel”

Indulás előtt még megnézzük a házat, és beszélgetünk. Négy évvel ezelőtt a Katolikus Karitászhívására a felújított otthonában fogadott minket. A szervezet része annak az egész Kárpátaljára kiterjedő szociális-karitatív hálózatnak, amelyben önkéntesek százai szervezik meg lakóhelyükön a hatékony segítségnyújtást. Majnek Antal püspök különösen fontosnak tartja, hogy a Munkácsy Egyházmegye területén minde-

leginkább rászorulóknak. A karitászhívására a felújított otthonában fogadott minket. A szervezet része annak az egész Kárpátaljára kiterjedő szociális-karitatív hálózatnak, amelyben önkéntesek százai szervezik meg lakóhelyükön a hatékony segítségnyújtást. Majnek Antal püspök különösen fontosnak tartja, hogy a Munkácsy Egyházmegye területén minde-

tésüket segítő rezszi- és gyermeknevelési támogatásért.

Körútra indulunk, és rövidesen meggyőződünk arról, hogy a nyolc kilométer hosszú, dimbes-dombos települé-

Egy másik, kilencven év fölötti asszony, Kubán Ilonka néni beinvít minket a házába. Szabadkozunk, de nagyon határozott: „Nekem megtiszteltetés”, és betessékel bennünket a szépen rendben tartott szobába. Nála is kis vaskályha ad meleget, a karitásztól kapott fával fűt. Szomjazik a beszélgetésre. Arról mesél, mikora öröm volt neki, amikor az egyik ajándékcsomagban aprócska Szűz Máriát talált, a karjában a Kisjézussal. Nehezen enged el minket. Búcsúzóul elmondja még a legnagyobb fájdalmát: a fia Magyarországon dolgozik, és nagyon hosszú ideje nem látta.

A 92 éves Ilonka nénihez is jár házi gondozó, hozza az ebédet, segít a fahordásban, a mosásban. És ami a legnagyobb öröm az idős asszony számára: beszélget vele.

Bulátkó Éva a lányával, Anzselikával lakik együtt. Nagyon nehéz sorsú emberek. Éva ősszel elesett, és úgy megütötte magát, hogy több hónapra ágyba kényszerült. Anzselika a szlatini ingyenkonyhán segít, emellett az édesanyját ápolja.

„Akmamedova asszony tizenötödikével él egy háromszobás házban. Az unokái számát mi sem tudjuk pontosan. Anna idős korához képest nagyon sokat dolgozik. A család összetartó, mindenki igyekszik tenni valamit. A gyerekek az erdőre járnak tűzifáért, Anna pedig eljár takarítani a templomba is” – meséli Zsuzsa, miközben éppen megérkezik Annaékhoz az első szállítmány tűzifa.

A karitászhívására a felújított otthonában fogadott minket. A szervezet része annak az egész Kárpátaljára kiterjedő szociális-karitatív hálózatnak, amelyben önkéntesek százai szervezik meg lakóhelyükön a hatékony segítségnyújtást. Majnek Antal püspök különösen fontosnak tartja, hogy a Munkácsy Egyházmegye területén minde-

Aknaszlatinán az emberek számára a legfontosabb lelki erőforrás a templom. Mélyen hívó emberek élnek itt. Jó papjaik voltak, és a mostanit is nagyon szeretik. Mészáros Domonkos OP után itt szolgált többek között Butsy Lajos győri egyházmegyes és Janik Péter esztergom-budapesti egyházmegyes atya. Most pedig Roman atya a lelkipásztoruk. „Nagyon együttérez velünk, látja a problémákat. Figyel az időseinkre, akiket a karitászhívására a felújított otthonában fogadott minket. A szervezet része annak az egész Kárpátaljára kiterjedő szociális-karitatív hálózatnak, amelyben önkéntesek százai szervezik meg lakóhelyükön a hatékony segítségnyújtást. Majnek Antal püspök különösen fontosnak tartja, hogy a Munkácsy Egyházmegye területén minde-

Hogyan bátorítja és vezeti Jézus negyven napig a tanítványait?

Caravaggio: Emmauszi vacsora (London, Nemzeti Galéria)

Nincsenek csodák a feltámadás utáni negyven napban. Jézus megjelenik, beszél, kérdez. A múlt sötét raktárában rámutat egy-egy próféciára, történetre, és segíti a tanítványait, hogy megértsek ezekből a jelent és megépítsék a jövőt.

A munka vagy a magánélet területén napjainkban sokaknak volt már a segítségére coach, míg másoknak talán idegenül hangzik ez a kifejezés. Vajon mit csinálhat egy ilyen szakember? És hogyan működhet az a támogató kapcsolat, amit egy coach kínál? Az alábbiakban a coaching oldaláról vizsgáljuk meg a fel-támadt Jézus tevékenységét.

Beszélgetve támogatni

A feltamadás után Jézus teste már más dimenzióhoz tartozik. De látni lehet őt, olykor eszik egy kis halat, megjelenik és eltűnik, akár zárt ajtókon át is. A teste szokatlan, de továbbra is beszél a tanítványaihoz, illetve beszélget velük. Jelenléte mellett ezek a beszélgetések azok, amelyek bátorítják a barátait, és amelyek segítenek nekik megérteni, mi is történt velük és Mesterükkel, továbbá hogy hogyan lesz ezután. Beszélget Magdolnával a kertben, szóba elegyedik az emmauszi tanítványokkal, többször megjelenik a tizenegynek, válaszol Tamás kétkedésére, Simon Péternek pedig zavarba ejtő kérdést tesz föl. Ezzel szemben a tanítványok, még ha beszélgetnek is egymással, nem tudják bátorítani, meg-

erősíteni egymást. A feltámadás híre is csak összezavarja őket, nem hisznek egymásnak. Jézus a beszélgetésben hagyja, hogy társai elmondják, amit megéltek. Meghallgatja Magdolnát, válaszol Tamásnak, és rácsodálkozik az emmauszi tanítványokra: „Miért, mi történt?”

Nehéz múlt, kilátástalan jelen

A feltanadás után minden evangéliumi történet szereplői valamiféle nehézséggel küzdenek. Coachhoz azért megy az ember, mert kilátástalannak látja a jelent, és a múlt is nagy súllyal nehezkedik rá. A megoldásfókusz ilyesmit jelent: a partnert a vágyott jövő felé segíteni, megtalálni az odavezető utat, kijelölni az első lépéseket. Az út azonban itt is a jelenből indul el, és Jézus beszélgetőtársai is rögtön a bajokat sorolják, vagy a gondjaikba merülten ülnek. Az asszonyok a sírhoz mennek, hogy kegyeleti gondoskodással vegyék körül a holttestet. A múlt tragikus eseményeit megtestesítő sírt keresik fel, és amikor látják, hogy üres, rögtön lopásra gyanakodnak. Az emmauszi tanítványok lógó orral mennek hazafelé. Egy szép korszak úgy ért véget, hogy a záróakkordja mindent érvénytelenné tett. A beszélgetést is így kezdik. Elmagyarázzák a melléjük szegődő Jézusnak, akit nem ismernek föl, hogy milyen csalódottak. Az apostolok bezárkóznak és félnek. A Mester halála meg-

bénítja a jelenüket, és csak a legroszszabbat látják a jövőben: őket is bántani fogják.

Jézus a nehéz múltba tekintő és kilátástalan jelent megélő tanítványokhoz lép oda. Nem kérdőjelezi meg az érzéseiket. Semmihez nem hasonlítható fájdalom lehetett számukra megélniük Mesterük kudarcát és halálát.

Kikerülni a gödörből

Az emmauszi tanítványok történetében maradt fenn a legteljesebb beszélgetés a Feltámadottal. Jézus visszaült a múlt: a próféták éppen ezt jövendölték meg. Jézus rávilágít, hogy mi az, ami reményelti és előremutató mindabban, ami történt. Nem kudarc ez, hanem beteljesedés. Ezt a fordulatot látjuk az üres sírnál: nem a kegyeleti gondoskodás kudarca, hogy még a test sincs meg, hanem a feltámadás bizonyítéka. Az apostolok bezárkózására Jézus megjelenik, és azt mondja: „Ne féljetek.” Nem kell félni, sőt, most kezdődik valami jó. „Békesség veletek” – ezzel a mondattal köszönti Jézus azokat, akikkel első megjelenései során találkozik. Felemelő szavak ezek, elindítják a tanítványait kifelé a múlt és a jelen gondjainak gödréből.

Mi lesz a jövő?

A coach a hozzá forduló embert abban segíti, hogy a vágyott jövő felé tudjon fordulni. Jézus megjelenésénél a pozitív jövő nem más, mint a feltámadás. Az a vágyott jövő, hogy Jézus feltámadt? Több ennél. Az, hogy van feltámadás, hogy nem a rossz, a kudarc, a halál, a félelem, a célszegtettség, a bizonytalanság az utolsó szó. Mindezt magában foglalja Jézus feltámadása. Ezzel a jó hírrel (evangélium) nyitja meg az utat tanítványainak. És küldetést ad nekik. A bezárkózottaknak azt mondja, ne féljenek, vegyék a Szentlelket, és menjenek vele az emberek közé, bocsássák meg a bűnöket. A nagy negyvennapos továbbképzés végén, a mennybemenetelkor azt a

küldetést adja nekik, hogy menjenek el az egész világra, annak földrajzi határáig, és mondják el ezt minden-
kinek, másoknak is segítségükre kijön-
ni a gödörből és cselekvőképes pá-
lyára állni. A jövőhöz vezető első lé-
pés azonban olykor a múlt rossz
döntéseinek korrekciója. Simon Pé-
ternél nem az az első lépés, hogy ne
féljen, és induljon hirdetni a feltáma-
dást. Valami ugyanis történt nagy-
péntek hajnalán a főpap udvarán.
Háromszor is tagadta, hogy ismerné
Mesterét, hogy köze lenne hozzá.
Olyan seb ez, amit Jézus nem kicsi-
nyel le, nem tart jelentéktelennek.
Kérdést tesz föl neki: „szeretsz-e en-
gem?” És ezzel utat nyit számára a
kiengesztelődéshez. Háromszor
mondatja ki vele gyógyítón, hogy
„igen, szeretlek”, miközben Péter
számára is nyilvánvalóvá válik,
hogy a gyávasága perceiben is sze-
rette Mesterét. És ez a szeretet lesz a
jövőjének útja.

Értő tanítványokból tanítók és vértanúk

Jézus jól *coacholta* tanítványait. A rémült, értetlen, bénult emberekből, miután megértették, mi történt Jézussal és velük, értelmes és bátor tanítók lettek. Megfigyelhetjük ezt Péter apostolon, aki pünkösdi beszédében a jelenből indul ki: „azt hiszitek, részegek vagyunk”, majd Joel prófétaival megmagyarázza a jelent (kapcsolatot teremt a jól sikerült múlttal). A rosszul sikerült múltbéli eseményekre is visszautal: „ti ezt a Jézust megöltétek”, majd megmutatja a jövőt: van feltámadás, Jézusnak, nekünk és nektek is. Van jövő. És az apostolok, a tanítványok mennek, és hirdetik mindazt, ami történt velük, legtöbb esetben egészen a vértanúságukig.

Az első lépés

Visszatérve Péter pünkösdi beszédéhez, amelyben Jézushoz hasonlóan maga is coach módjára szól, megkérdezik tőle: „Mit tegyünk hát?” Mi most az első lépés? Péter pedig az

egyetlen értelmes választ adja: változtassatok! Ő úgy mondja, „térjete meg”, vagyis ne ugyanarra menjete, mint eddig, mert akkor csak ugyanoda juttok. Változtatni kell, merni változni, új utakra lépni.

Manapság

A jelenlegi helyzetünkben nagyon is megérthetjük az apostolok bizonytalanságát. Elölük eltűnt Jézus, előlünk pedig a mindennapi életünk keretei. Nem csak a gazdasági válság igazán még fel sem mérhető árnya nyomaszt bennünket, hanem a veszteségeink: ölelések, emberi kapcsolatok, beszélgetések, kávézások, vendégségek, utazások, húsvéti családi találkozások, közös étkezések hiánya, a munka részleges vagy teljes elvesztése. Veszteségek, még ha csak időlegesek is. Bizonytalanság a jelenben és bizonytalan jövőkép.

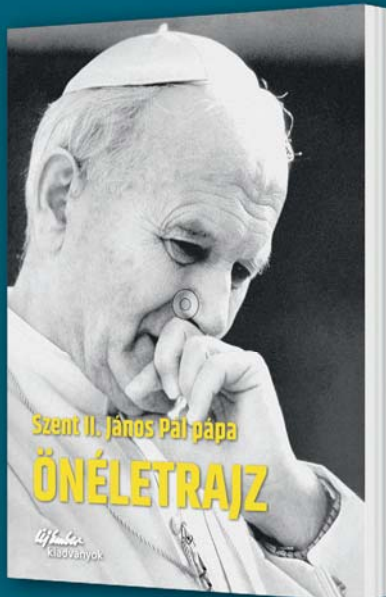
Amit tenni tudunk a fentiek alapján, az a személyes beszélgetés, egymás meghallgatása, befogadása, bátorítása, akkor is, ha ez most csak valamilyen technikai eszköz segítségével lehetséges. A másik ember nehézségeire tekintve igyekezzünk elővenni a zseblámpánkat, és rávilágítani azokra a helyzetekre, amikor már sikerült legyőzni hasonló nehézségeket. A kilátástalanság érzésével küzdő ember figyelmét irányítsuk azokra az erőforrásokra, amelyek a birtokában vannak. A gödörből kiutat jelenthet a biztatás, a buzdítás, a megerősítő emberi szó vagy akár a saját érzéseink megosztása is. És hogy mi lesz a jövő? Ezzel kapcsolatban éppúgy nincs forgatókönyvünk, ahogyan a tanítványoknak sem volt hűsvét hajnalán. De hozzánk is odalép a Feltámadott, és biztat bennünket: békesség veletek, ne féljetek! Jézus feltámadásában nem csak a saját sorsa, hanem mindnyájunk sorsa reménytelivé vált. Ne féljünk, hanem készüljünk arra az új világra, ami a feltámadás után kezdődik, ami majd a bajok elmúltával itt és most indul, velünk!

Füzes Ádám

Készüljünk együtt a szent pápa jubileumára!

Szent II. János Pál pápa Önéletrajz

2990 Ft helyett 2540 Ft

RENDELJEN KÖNYVET ONLINE!

Webboltunkon keresztül
továbbra is elérhető
az Új Ember könyvesbolt
kínálata.

Saját kiadványainkra
15% kedvezményt adunk.

bolt.ujember.hu

A belső átalakulás útján

Pál Ferit, a budapest-angyalföldi Szent Mihály-templom papját, mentálhigiénés szakembert a hitről mint lelki erőforrásról, a spiritualitás természetéről, sebzettségükről és a húsvét titkáról kérdeztük.

A nagybőjt és a húsvéti idő is arra hív, hogy induljunk el benső önmagunk felé. Miért fontos ez?

– A tapasztalatok és a kutatások alapján azt mondhatjuk, hogy amikor nehéz időket élünk meg, a hit nem feltétlenül válik valódi erőforrássá, a többség ugyanis először a hitének a zavarait és gyöngeségeit éli meg. Naivitás volna azt képzelni, hogyha valakinek azt tanácsoljuk, hogy higgyél vagy azt, hogy imádkozzál, azzal rögtön segítünk is rajta. Mi, keresztény katolikusok ugyanazt hisszük, ám abban már nagy eltérések vannak, hogy hogyan hiszünk. Sajnos az a tapasztalat, hogy sokaknál, amikor nehézzé válik az élet és sebzett a személyiség, a hit is a sérültség jeleit mutatja és nem nyújt megfelelő kapaszkodót. Tehát szűkségünk lehet mások támogatására, fejlődésre, gyógyulásra és természetesen Isten erejére.

A II. világháború után egy New York-i rabbi írt egy nyílt levelet arról, hogy a holokauszt után nem lehet hinni Istenben. Viktor Emil Frankl pedig válaszolt rá. Azt írta, hogy négy évet volt haláltáborokban, és ő mást látott. Azt figyelte meg, hogy a rettenet a kis lángot eloltotta, a nagyot felszította. Azt is mondhatnánk, hogy az emberi szív mélye csodás és gyönyörű, de a hozzá vezető út korántsem az.

Van olyan hit, ami összeköt minden embert?

– A hitnek vannak természetes alapjai, hiszen az ember spirituális és vallásos lény is. Mivel az emberi természetünk közös, a hit mélységeiben is találunk közös vonásokat. A hit a természete okán a nálunk többre irányul, személyes és társas jellegű.

Ezek szerint hit nélkül nem lehet élni?

– Ha akarunk, ha nem, mindenképpen hiszünk valamiben vagy valakinek, valakiknek. Miközben a hitünk folyamata jellegű, ezért fejleszthető is. Minél erősebb a hitünk, annál realisabb és átfogóbb, és annál inkább megvilágítja a valóságot, de segít az eligazodásban és a cselekvésben is.

Mit nevezünk spiritualitásnak? Mit takar a kifejezés pontosan?

– A spiritualitásnak nincsen elfogadott meghatározása. Legegyszerűbben az ember azon adottságát fejezi ki, amivel a nála több és nagyobb felé irányul. Nincs olyan nemzetközi szervezet, ami definiálhatná a spiritualitás jelentését. Ám a nálunk többhöz fűződő viszonyban megjelenő spiritualitás természete szerint – ha valakiben eleven – erőforrás is lehet. Pont azért, mert megélhetővé teszi a többhöz fűződő viszonyunkat. A nehézségünk az, hogy miközben van valami, valaki, aki nálunk több, a hozzá vezető utat nem mindig látjuk tisztán.

Vagy valaki látja egy darabig, aztán eltűnik előle, vagy halad az úton, ám egy idő után egy sötét rengetegbe jut. Néha látjuk az utat, máskor csak az irányt tudjuk.

Az Istenhez fűződő kapcsolatunk nehézsége néha ahhoz hasonlít, mint amikor a konfliktusba került házaspárnak azt ajánljuk, hogy beszéljék meg a problémáikat. Miközben egy krízisben legtöbbször a megbeszéléssel a helyzet csak tovább romlik. Hiszen a problémáik abból is adódnak, hogy nem tudnak megfelelően kommunikálni. Az ahhoz szükséges készségek és képességek még nem kellően kidolgozottak. Ezért érdemes a spiritualitás minőségéről beszélni. Hogyan hisz az, akinél kimunkáltabb az út, és milyen élményei vannak annak, aki elakadt a belső világában?

Mi jellemzi ezt az igényességet?

– Egy kutatásban arra voltak kíváncsiak a szakemberek, hogy a személyiségjegyek szempontjából a magas spiritualitási nivójú személyeknek vannak-e közös vonásaik, attól függetlenül, hogy melyik vallást gyakorolják. Hat ilyen találtak, az erkölcsös életvitelt a szándékok, az érzések és érzelmek pozitívba fordulását, a figyelem fegyelmezettségét, nem éncentrikus motiváltságot, ami szolidaritást, együttérzést, irgalmasságot, részvétet foglal magába, növekvő tudatosságot és életbölcsséget.

Mit kell értenünk „a szándékok és az érzések pozitívba fordulásán”?

– Az derült ki, hogy az elmélyült spiritualitással rendelkezőket pozitív indíttások, értékek és irányultságok jellemzik. Vagyis nem a rosszal harcolnak, nem a rosszat akarják legyőzni, emiatt nem keserűségben és sötétségben forgolódnak, hanem – miközben nem tagadják a bűnt, a gonosztságot, a kegyetlenséget – igyekeznek megtenni azt, ami jó. Tehát nem valami ellen élnek, hanem valakiért, valakikért. A keresztény hagyomány ezt úgy fogalmazza meg, hogy tedd a jót és kerüld a rosszat.

Loyolai Szent Ignác azt mondta, hogy a rosszat jóval, a nagyobb rosszat még nagyobb jóval lehet leküzdeni...

– Ehhez még hozzátenném, hogy az érett hitű személy nem háborús modellben gondolkodik. Tüллép azon, hogy a világot fekete-fehérben lássa. A megváltás titkaiban föltárlult, hogy a jó győzött a rossz, a fény a sötétség felett. Mit jelent ez a magas spiritualitással rendelkező embernél? Azt, hogy ők ennek a győzelemnek a reménysége felől élnek. Mivel a győzelem már megtörtént, nekik elsősorban nem a harc a feladatuk, hanem ennek a győzelemnek a tudatában élnek, így képesek a világosság szemlélésén keresztül kreatívan cselekedni. Ezért

nem a legyőzés, hanem a megmentés, meggyógyítás, a remény felől élnek. Ha figyelmünket a rossz köti le, az másként alakítja a személyiséget, mintha a szép szerelmesként élnénk, amiért nagyszerű dolgokra is képesek vagyunk.

Ha nézek egy kertet, nem mindegy, hogy szinte csak azzal foglalkozom, hogy hol vannak a gyomok, melyik fa gombásodott meg, mit tettek már megint a kártevők – vagy látom a gyönyörű természetet.

Megváltottságunk tudatának el kell vezetnie ehhez a látásmódhoz?

– Ez nem egy pusztán racionális belátás vagy valaminek az elfogadása vagy egy hitvallás elmondása, hanem olyan belső átalakulás, mely a személyiség jellemzőjévé válik és az illető önazonosságához fog tartozni.

Milyen buktatói lehetnek ennek a folyamatnak?

– Mindannyian sérültek vagyunk. Minél mélyebbek ezek a sebek, annál nagyobb zavarokat tudnak okozni az istenkapcsolatunkban is. Sokan elsősorban a sebeiken keresztül kapcsolódnak vagy esetleg nem kapcsolódnak Istenhez. Egy idős hölgy mondta nekem egyszer: „Feri atya, tudod, mi az én nagy bajom? Hiszek Istenben, csak nem bizom benne.” Lehet, hogy valaki hisz, de akkor, amikor a hit megragadhatósága és az átléphetősége, ereje jelentkezhetne, a hitének zavarai fog találkozni. Ez nem teszi lehetetlenné az istenkapcsolatot, hiszen Isten számára semmi sem lehetetlen, a Szentlélek ott fúj, ahol akar, de számomra elsődleges kérdés, hogy mi minden múlik rajtunk. Az elvakult hit szavajárása, hogy majd Isten megold mindent. De mi magunk mit tehetünk, hogyan néz ki a fejlődési lehetőségünk a mi oldalunkról nézve?

Egészen konkrétan és gyakorlatiasan, a magyar felnőtt lakosság hatvan százaléka nem tud biztonságosan köztudni. Vagyis amikor érdemes volna bízni és megbízhatónak lenni, nehézségek idején problémái támadnak.

Mi vezet el ide?

– Elsősorban a korai életszakaszokban történő sérülések, a fizikai, érzelmi szükségleteinkre adott nem megfelelő magatartás, elhanyagolás, esetleg valamilyen bántalmazás. Utóbbi lehet fizikai, verbális, gazdasági, szexuális és online. Akit bántalmaztak, annak nagy valószínűséggel sérül a bizalma. Ő nem szerencsétlen vagy rossz, neki olyan tapasztalatai vannak, ami indokolja a bizalomvesztést, tehát érthető módon kevésbé bízik másokban, inkább védi magát. Az önvédelem azonban nem ad elégséges megoldást minden élethelyzetben.

Az online bántalmazás mit jelent pontosan?

– A klasszikus példája ennek az, amikor valakit a világhálón olyan támadás ér, ami őt testi, lelki, szociális egészségében fenyegeti. De idesorol-

hatjuk az elhanyagolást is. Ha az online világba száműzzük a gyerekeinket, holott nekik elsősorban az offline világban élő személyekre lenne szükségük, az akár súlyosan is árthat a bizalom kifejlődésének. Nem az lesz a tapasztalatuk, hogy mindig van valaki, akizhez fordulhatnak, hanem az, hogy előbb-utóbb magukra maradnak, és nincs, aki meghallgatná őket. Ma egyre több szó esik, joggal, a fiatalokri elmagányosodásról.

Mit tehetünk akkor, ha ezt valakinél felismerjük?

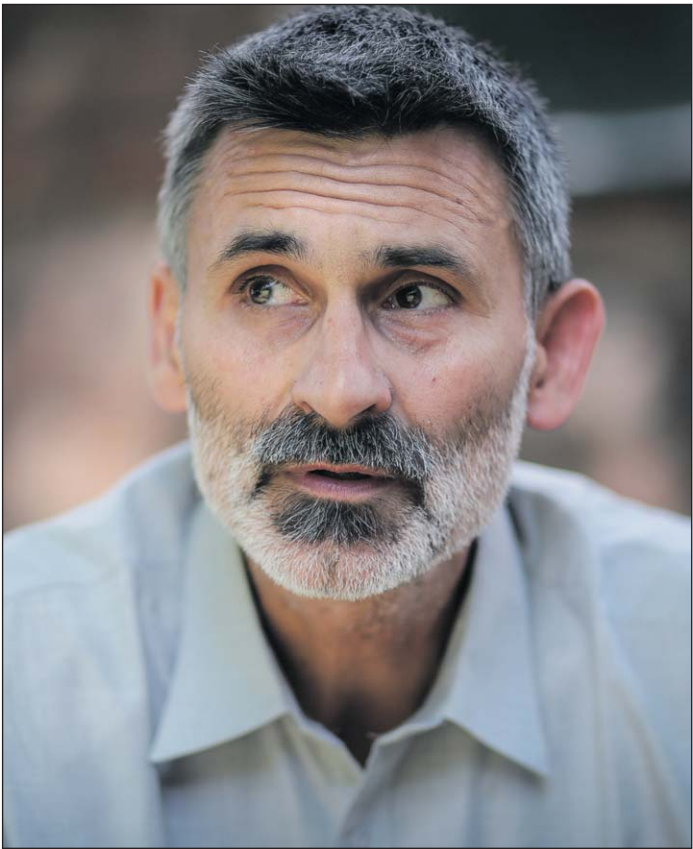
– A három legjobb, gyerekeknek szánt alkalmazás az anya, az apa és a testvér. Nekünk, felnőtteknek érdemes, amennyire csak lehetséges, olyan életmódot kialakítanunk, ami a gyerekeinknek is megfelelő. Ráadásul hosszabb távon nekünk is javunkra válik. Ha valaki szereti a gyerekeit és megpróbál egy olyan életmódot folytatni, ahol a gyerek nem az online világból kapja meg a kívánt megerősítéseket, hanem tőlünk vagy általunk, akkor az bennünket is emberibbé fog tenni. A hitünk is előbbé, egyszerűbbé, kézzelfoghatóbbá és természetesebbé alakíthatja.

Ezek szerint ha például igyekszem a gyermekemre a lehető legjobban odafigyelni, az rám is visszahat?

– Igen, a szakirodalom ezt igazolja. Amikor azt tapasztalom, hogy a gyerekeimet agresszió éri vagy fél valamitől, ami őt próbára teszi, és ennek során fedezem föl, miként tudnék a javára lenni, megnyugtatni, megerősíteni, akkor ezzel saját magamban is kidolgozok egy olyan stratégiát, amivel segíthetek a bennem élő – esetleg sérült – gyerekeknek, végre megtanulom megadni magamnak azt, amire valamikor szükségem lett volna. Ha bennem a gyerekekkel való kapcsolat révén új megoldási lehetőségek jönnek létre, akkor azt saját magam felé is tudom alkalmazni. Tehát fejlődök és gyógyulok is.

Sokszor beszélsz arról, nem az a fontos, hogy „nekem Istennel sikerülhet”, hanem az, hogy „Istennek velem is sikerülhet”. Ehhez be kell látnunk a sebzettségünket?

– A sebeinken keresztül nagyon élményszerűvé válhat Isten jelenléte. A kutatások szerint a megtéréseink zöme manapság ilyen jellegű, és kevésbé mutatja a bűnbánatbűnbocsánat jellegzetességeit. Azt tapasztalom, hogy Isten eljön hozzám, átölel, velem van. De többről, másról is szó van. A kereszten függő Jézus a földi ember jelképe is. A sebzett emberé. De ő harmadnapra feltámadt. Előtte mondják neki az apostolok, hogy vele ez nem történhet meg, de ő kitarthat emellett, hogy meg kell sebzódnie. Ha felnézek a keresztre, és látok egy sebzett személyt, ha látom, hogy Jézus is sebzett, akkor nekem sem szégyen annak lenni. Ha a sebzettségünket tagadjuk, akkor nagy valószínűséggel nem elégséges magatartásformákat fogunk választani. Az

első, hogy a sebeink által dik-tált életet élünk. A szenvedélybeteg iszik, az érzelmi önszabályozásban gyöngé, agresszív lesz. A második, hogy kerüljük azokat a helyzeteket, melyek a sebeinket érintik. Ezért nem tudunk hatékonyan mások mellé állni, mert nem engedhetjük meg magunknak azt, hogy együttérezzünk, hiszen az felszínre hozza a fájdalmunkat, amit épp elkerülni akarunk.

Az együttérzésnek a spiritualitásban is fontos szerep jut...

– A részvét, a szolidaritás, az irgalom nagyon fontos. De ki az, aki megengedheti magának, hogy részvéttel legyen mások felé? Aki megtanult bánni a fájdalmával, szenvedésével. A harmadik magatartásmód, amikor túlkompenzáljuk a sebeink alkotta világot. Például ha valaki bizonytalan a saját értékességében, abban, hogy számít Istennek, és elvehetetlen emberi méltósággal rendelkezik, az válhat beképzeltté, gőgössé, vagy olyan életvitelt folytathat, ami abban erősíti meg, hogy ő egy jelentős és fontos személy. Hatalomra, sikerre, ismertségre törhet, és mivel ez a vakfoltja, nem is veszi észre, hogy ez a törekvése a belső bizonytalanságának a túlkompenzálása. A negyedik, követendő lehetőség, hogy kezdünk valamit a sebeinkkel. Ennek a folyamatainak a végén a sebeinken keresztül nem szivárog el az élet, nem válunk mi magunk is egy nagy sebbé, hanem sebeinkből élet fakadhat. Erről olvashatunk a keresztény misztikusoknál: Krisztus sebeiből élet fakad. Ez minden emberre igaz. Egy nem keresztény ember sebeiből is fakadhat élet mások számára. És ott, ahol és amikor ez megtörténik, egy spirituális esemény és minőség is meg fog jelenni. Mert a saját életünk drámájából sikerül előhozni valami értékeset, valami kincset. Ilyenkor tapasztalhatjuk meg azt, hogy mit jelent a túlárado kegyelem, irgalom.

Milyen felismerések segíthetnek bennünket abban, hogy fejlesszük a spiritualitásunkat?

– Minden olyan helyzet, amiben felismerjük, hogy a spiritualitásunk középpontjában nem Isten áll, hanem va-

lami vagy valaki más – a sérültségünk, mi magunk vagy egy másik személy –, segíthet abban, hogy ismét a nálunk több kerüljön a középpontba. A spiritualitás, a hitünk folyamata jellege miatt nem mondhatjuk, hogy ezt végérvényesen elértük. Sokszor kibukhatunk belőle, és ilyenkor ismét érdemes visszatatalálnunk.

Ennek összefüggésében hogyan fogalmaznád meg húsvét üzenetét?

– Ahogyan Krisztus a halál felé halad, tudva a feltámadásról, egyre kevesebb lesz a kimondott szó. Számomra a kereszténységben az a legfontosabb, ami túlmutat a szavakon. Lehet, hogy nincsenek mindentudó szavaim valakiban, amikor váltságban van, de ilyenkor is fel tudom magam ajánlani a kapcsolatra. Lehet, hogy nem tudom megválaszolni a kérdéseit, de tudok vele együttérezni, tudok érte cselekedni. A negyedik, hogy bánhatok jól a másik ember testével és annak valóságával, az ötödik elem pedig a művészet. Az ember ugyanis művészi lény is, ezen keresztül tudhatunk kifejezni olyasmit is, amit a beszéddel nem. Amikor megjelenik a humor, az önirónia és a derű is a művészet része.

Hadd mondjak ezekről két történetet. *Pilinszky Jánost* egy alkalommal, amikor Párizsban sétálgatott, egy banda kirabolta és megverte. A költő elvánszorgott egy barátjához, minden szó nélkül bement a lakásába, és véresen, mocskosan, törötten befeküdt az ágyába. Annyit mondott csak neki, hogy simogasd a fejem.

A művészet erejéről pedig *Fahidi Éva* holokauszt túlélő jut az eszembe, aki azt nyilatkozta, sokáig bánkódott azon, hogy az unokája nem olvasta el az önéletrajzát. Azt mondta, hogy azért, mert túl hosszúnak találta. Éva ezért úgy döntött, hogy eltáncolja neki a holokausztot. A végén az unokája sirva fakadt, és Fahidi Éva tudta, hogy már ért valamit abból, ami velük történt. Nincsenek mindenható szavaink, de vannak egyszerű tetteink, amelyeken keresztül még a Mindenható is megjelenhet.

**Baranyai Béla
Kuzmányi István
Fotó: Merényi Zita**

Vándorbotját a sarokba támasztotta, rátette átalvételét és széles karimájú kalapját, de közben szemét le sem vette az előtte csillogó látványról. Elöl, a szentély magasában ragyogott valami, ami vonzotta, és ő csak ment, amíg a templomi énekesek mellvéddel körülvett szőlőházhoz nem ért. Rátette kezét a hűvös márványra, és olvasni kezdte a mozaikos evangéliumi üzenetet: „Dicsőség a magasságban Istennek, aki a trónon ül, és békeség a jóakarátú embereknek.” A hengeres szentélymélyedés felső negyedgömbjében arany háttérben kék kereszt, rajta függ a halott Krisztus. Lehunyt szemmel vérzik, a kereszt meghosszabbított szárán arányosan elosztva tizenkét fehér galamb, az apostolok, karjai alatt jobbján az Anya, balján a szeretett tanítvány. Mindez egy hatalmas folyondártengerben. Virágzik a paradicsom! – gondolta rögtön, ahogy először megpillantotta. Ilyet még nem látott.

Ahogy a szeme megszokta a templomi homályt, úgy világosodott meg a mozaik, és a zárandok olvasni kezdte az ikont. *András* úr házából jött (II. *András* király, 1205–1235), és a pápa úrhoz (IX. *Gergely*, 1227–1241) tartott. Útközben, ha kérdezték, deakul válaszolt: „Peregrinus hungaricus sum”, hogy ő magyar zárandok, mert a deák szót a templomok és paloták környékén értették. A pápa urat ismerte, hiszen együtt jártak a bononiai Studi-umra, a bolognai egyetemre, s együtt hallgattak lengyel, cseh, német, francia, flamand, spanyol és angol deákokkal iurisprudenciát, jogbölcseletet. A IV. keresztves hadjárat után, egy megfáradt, járványoktól is megteizedelt Európában kelt utá, engesztelésül saját lelke, hazája és Szentegyháza üdvösségéért. A tengerparton jött, megállt Aquileiában,

Velencében, Ravennában, és Ancona után Assisibe tartott. *Szent Ferenc*hez. Deátkarsa, a pápa úr avatta szentté nemrég, 1228-ban, és hal évvel később *Domonk*ot is. Új idők jönnek, gondolta, aminek jeleit már otthon látta, a prédikáló dómések és a ferences barátok körében.

Tegnap érkezett, és másnap, virágvasárnap részt vett a lateráni bazilikában a pálmás-olajágas körmeneten. Látta *Hugót* is, az ugyancsak

megöregedett pápa urat, és vette az áldását. Most, nagyhétfőn délelőtt lejött a Lateránból a Quattro Santi Coronatiba, csőndben imádkozott földijeit templomában. Az a négy megkoronázott szent ugyanis pan-

Mégiscsak egy pápának a temploma ez, mégpedig *Péter* apostol harmadik utódáé: *Linus*, *Cletus* után *Clemens*, magyarul *Kelemen*. A latin szó földijeit: kíméletes, szelíd, elnéző, és bizonyára jellemet is takar. Ha a

nyegül!” Krisztus valóságos testvére és vérévé. Látja a kék keresztben függő, halott Krisztust, akinek oldalsebéből állandóan patakzik a megváltás vére. Ettől és ebből él a folyondáros egész mindenség!

jai láthatók. Érthető módon Krisztus mellett ők a főszereplők, valamiként úgy, mint itt Szent Kelemen Péter apostol mellett. De akkor ez az V. század üzenete! – csodálkozik el, és igazza van. A Krisztus-esemény földrajzi foglalatja is jelen van, ahogy eleink ábrázolták a diadalív talpánál: balra Betlehem, jobbra Jeruzsálem. Ekköves falal körülvett városok ezek, kifelé, a templomhajó felé forduló kapuit hatalmas reteszek tartaszorják el: ide nem lehet csak úgy bemenni! Apró jelek pontosítják a helyi értéket. Balra a *Bethleem* feliratnál, a zárt kapuhoz fölvezető lépcsőn egy kisgyermek ül, jobbjával fölfelé mutat, a zárt kapu fölötti fülkére, ahol egy fehér ruhás angyal tart kendőt a kezében. A megtestesülés, az incarnatio titka ez, ahonnan hatalmas folyamként lép ki a szentély felé az apostolok hitben jól táplált bárányerege, akik emelt fővel lépdelnek a középtűt álló, egyedül glóriás Bárány felé. Jobbról, *Hierusalem* felől is hat bárány tart az Agnus Dei felé, aki szintén ebben az irányban áll, a szent városból érkezett, arcával a zárandok felé, akit mélyesges szeretet fog el íránta. Szívesen beállna a bárányok közé, de még nem találja a bejáratot. Mert a jeruzsálemi Porta Spetiosa, az Ékes kapu is zárva van. A felvezető lépcső első fokán kakas áll, a kapu fölötti

csücsívben arany kereszt. Bizony ez Péter oldalán van, az ő megkálto kaka sa, mert nem akarta azt a keresztet sem a Mesterén látni, sem magán hordani!

De hát hol is a bejárat, hol van az egész kép kulcsa? – töpreng tovább a zárandok, és tűnődik, hol is látott római apszismező közepén keresztet. A legelső tén a Santa Maria Maggiore közelében a Sancta Pudentiana-bazilika crux gemmatája, drágakövekkel ékes keresztje, amit *Alarich* 410-es vandál dúlására emeltek, amikor 700 után először dübörgött idegen katonaszám az Urbsban. Akkor emeltek föl először a szentélyben a gólgóltai kereszt mását. Aztán a Santo Stefano római hármaskerek bazilika egyik kápolnájában is áll a Coelius halmon. Nem véletlen és nem is új, hogy itt is megjelenik! De ahogy

De hol is vagyok én? – kérdi, és tájékozódni kezd, mert az aquileiai, a ravennai és főként a római templomok mozaikjai egyszerre nyújtanak neki támpontot a megfigyeltetésben, de meg is zavarják. Amit lát, a Szent Kelemen-bazilika apszismozaikja régi is, meg új is. Főnt a diadalív említt Pantokrátor Krisztusa, igen, jól emhanem mint a genovai edesszai Mandlyon vagy a manoppellői Krisztus-arc. A dicsőség Ura, akinek feltétlen a tekintélye. Ohozzá menekült a római Kelemen is, aki a névrőkon *Titus Flavius Clemens* konzulnak, *Domitianus* császár unokatestvérének lehetett felszabadított, zsidó származású rabszolgája, s meglehet, nevét is tőle kapta. *Pál* apostol a Filippiekhez írt levele végén említett tessz. „Kelemenről, aki vele együtt fáradt az evangélium hirdetésében és akinek neve föl van jegyezve az élet könyvében” (Fil 4,3). A hagyomány szerint 92–99 között ült Péter székében, és onnan száműzték a távoli Krim félszigetre, ahol horgonyt kötöttek a nyakába, és tengerbe fojtották. A mozaikon a görög-latin megnevezésű *Agios Petrus* mellett ül, ugyanolyan fehér tógaruhában, vele egyenlő méltósággal, és őt hallgatja, aki jobbjával az ítélő Krisztusra mutat, mondván: „Respicite promissum, Clemens, a me tibi Christum – Figyelj, Kelemen, Krisztusra, akit megígért nekem!” Kelemen a balján egy hatalmas horgonyt tart függőlegesen, lehetetlen nem fölismerni, hogy ez a horgony egy keresztfa, jele a vértanúhalálának. Erre utal lába alatt az a négypárvézós hajó, ami körül halak úszkálnak, a melybe süllyesztett Kelemen útítársai.

Innét tér vissza a tekintete az egész kép olvasásához. Nem is kép ez! – gondolja. Valóság! Az a kereszt valóságos a belé rejtett Vera Crux miatt, és a kereszt mellett álló Egyház sem csak jelképes, hiszen a paradicsom mezőbe illesztették Szent Jakab apostol és Antiochiai Szent Ignác testének egy-egy darabkáját. Testében is jelen van itt az Ecclesia! Visszaemlékezik a nem is oly régi, 1215-ös IV. lateráni zsinat határozatára, mely kimondta, hogy a szentmise oltárán a kenyér és a bor földi valósága „átlé-

A római Szent Kelemen-templom kivirágzott paradicsom-fája

megjelenik, az más és új! Soha egyetlen római ókeresztény bazilika szentélyapszísában nem ábrázolták korábban a kereszt mellett Máriát és *János* apostolt. Ez a típus először Kelemen bukkán fel, Bizáncban szentesítik a formáját, és a VIII–IX. századi képművészetben során menekülő ikonfestők hozták Rómába, többek között a Palatinus tövében álló Sancta Maria Antiqua templom bal oldali kápolnájába. A román kor művészeete honosítja Nyugaton, és lesz éppen a Szent Kelemen-bazilika apszismozaikja az új típus felavatása.

Akkor alig több mint száz éve rakták ki ezt a mozaikot – gondolja a zárandok, és benne is összeáll a sok apró saját mozaikdarab egy egészszé! II. *Paszkál* pápa idején, a XII. század elején emelték a templomot egy régebbi ókeresztény templom fölé, maig álló kettős ion oszlopsorával, a körüsemelvénnel, dupla felolvasóállványával és csavaros, berakásos hűsvéte gyertyatartójával. Valójában újírték át a IV–V. századi ősi templomot, amit 1084-ben, az atlétia László urunk országlása alatt a délről érkező északi normannok leromboltak. Amikor a XI. század végén hozzáfogtak az újírtetéshez, valójában a régi, lerombolt templomot építették újírt, de minthogy eleve mélyebben fektűdt a környezetnél, ezért az ősi bazilikát négy méter magasságig törmelékkel feltöltötték, és így az új templomot a régi fölé emelték. Annak új apszismozaiját pedig 1118-tól kezdve megmaradt rajzok alapján, az eredeti mozaikdarabokból rakták össze. Majdnem újból, mert jó néhány helyen kiegészítették. Nincs ebben semmi meglepő. Ecclesia semper nova et vetera est, az Egyház mindig és egyszerre új és régi.

Az újírtetés eme időszaka az Egyház egyik jeles reneszánsza. Ekkorra érik be a X. század elején induló clunyi reform, a ravennai *Szent Romuáld*, a kamaldulikai alapítója és VII. *Gergely*, aztán a Monte Cassino-i benedécs apátló lett III. *Viktor* pápa, majd az említett II. *Paszkál* Bizáncból rendelt mesterek segítségével átörökítik a keresztény művészetet, mely a népvándorlás kori migráció során megtorpant és megroppant.

Ott a reformprogram! – mutat a zárandok az apszismozaik alsó kékémezőiben futó, már idézett fehér betűre: „Krisztus Egyháza legyen hasonlító ehhez a Szőlőtőhöz, ami a Törvénytől elszárad, de a Kereszt életi.” Vissza a kezdetekhez! Gergely pápának gregoriánus reformja az Egyházat szőlőtőhöz hasonlítja, mely Krisztus keresztjéből születik meg. Ide érkezik a zárandok tekintete, a kereszt valódi tövéhez, ahol hatalmas akantuszcsereje látható. Itt a titok nyitja, és közelebb megy, hogy jobban szemügyre vehesse. Az akantusz üzenetén töpreng, hiszen a szöveg *vitis*ről, szőlőtőről szól. Öreg bononiai grammatikatanára mesélt neki egyszer erről, amikor a János-passiót magyarázta: „A katonák tövisből koronázták”, „sztefanon ekzs akantón” (Jn 19,2), vagyis akantuszkoszorút. Ennek az akantuszbokornak a tövéből egy kicsi szarvasat lát, amit egy vöröses girland fog körbe. A XII. századi mozaikkészítő mester már nem tudta pontosan, hogy a hétszáz évvel korábban készült eredeti jelenet a nagyobb, szent gyertyennap során tartott misztagógikus katekizisnek a képi ábrázolása. A kicsi szarvas a katekumen, aki azért járt estéről estére, éjszakába nyúló katekizisre, hogy bevezessék Krisztus misztériumába. Ő még gyöngye, és ugyan ott szimatoltat a megváltó kereszt környékén, de ő sem *issza meg szárazon* – hiszen a keresztiségre készül – azt a kísértést, amit az Údvözítő is elszenvedett. Az a vöröses kunkor-girland eredetileg kigyó volt. Róma katekumbáiban ismerős a kép, ahogy a forrásra járó szarvasok elnyelik és legyőzik a kigyót.

A Kertben járunk, a mozaik keresztje pontosan ott emelkedik, ahol a bűn megtörténik. Annak a katekumen kis szarvasnak, hogy legyőzze a kísértőt, innia kell a forrásból. Meg kell keresztelkednie! A kereszt alatti akantuszbokorból a Teremtés könyvének negyügy forrása fakad, és két gyönyörű, pettyes hátú szarvas kortyolgat mohón belőle. Ez már hűsvét éjszakája, az Exultet áldott éjszakája, amikor a katekumenek a megtett útól fáradtan megmerülnek háromszor az újjászületés fürdőjében. De mielőtt megérkeznének a megmerít-

kezés-baptizstériumba, útközben a 42. zsoltárt énekelik: „Ahogy a szarvasnő a forrás vizére kíváncsi, úgy vágyakozik a lellem utánad, Uram. Lelkem szomjazik az Isten után, az élő Isten után.” (Zsolt 42,1–2) A zárandok bólogat: Igen, a bűn helye a kegyelem helyévé lett, mert Krisztus keresztje a bűn helyét paradicsommá változtatta. Az V. század híte szerint a keresztiség során alá szálló Lélek megújítja a föld színt. Az egész föld színt. A megváltás oly erős, hogy mindenre kiárad. Ezt a pünkösdi növekedést az Isten adja. A keleti ikonográfiában az életet adó Lélek színe a zöld, az új élet zsengeje! A zárandok megszámozta az új élet zöldes fűrtjeit, és megszedül, csak dadog: Nem, ez lehetetlen! – mondja, de a szíve ujjong. Az akantuszcsereje tövéből jobbra és balra egy-egy vastag szár emelkedik ki, és önmagába visszatérekedő hajtásai körkörös fűrtökkel töltik meg az egész apszismezőt. Ameddig a szem

klasszikus magyarázatnak hűsvéti értelmezést adott: tövisre miatt az akantusz a halál palántája, míg lilás-fehéres (nagybőjt) virágának illata a feltámadás kenetének illatát hozza.

Ami az apszis alatt az oltáron történik, nem is más, mint ennek a pünkösdi megmehosszabbítása. A Lélek kiáradása a kenyérre és a borra, aztán az egész ünnepi közösségre és rajtuk keresztül – mert kapják a szót: Itt! Menjete! – az egész világra. Hallja a szót a zárandok, megvárja még a szent városban az új hűsvétot, és viszi majd haza aranybúllás ura országába az örömhírt, ami lám, igéret és valóság: ő azért jött, hogy életünk legyen, és az bőségen legyen! (Jn 10,10)

Meghatottan térdre ereszkedik és még egyszer felpillant. A mozaik csúcsán egy kéz mozdul, az Atyáé, és koszorút nyújt Fiának és Fia barátainak. A zárandok elfogadja a Fiától, urainak Urától. Hervadhatalan koszorút kapott, borostyán csüng le róla kétoldalt. Felveszi a sarokba támasztott vándorbotját, átalvételét, széles karimájú kalapját, és elindul...

Vértessaljai László

A feltámadt Krisztus jelenléte folyamatos a történelemben

François Mauriac: Jézus élete

Esszéregényében *François Mauriac* hú marad az evangéliumi hagyományhoz. A mélyen hívő, katolikus francia író számára egyértelmű, hogy Jézus Krisztus Isten Fia, aki azért jött közénk a földre, hogy megváltson bennünket a bűneinktől. Mauriac olyannyira csodálja Jézust, hogy úgy érzi: a Megváltó története minden irónak csak tén den állva volna szabad megírnia, méltatlansága tudatában. „A bűnösnek pirulnia kellene, hogy merészelte megírni ezt a könyvet.” Mély híte azonban nem akadályozza Mauriacot alkotói szabadságában, szó sincs arról, hogy egyikükön ábrázolná Jézust. Figyelmeztet is arra, hogy a keresztények tudatában egy ember, akinek neve Jézus volt, gyakran megsemmisül a második isteni személy ragyogásában, de ő szeretné elkerülni ezt a csapdát. Konceptiójában Jézus személyisége és az evangéliumi történet szereplői archetipusok: a kü-

lönböző szituációk és jellem ismétlődnek, újratemetődnek a történelem minden korszakában. Mauriac az üdvtörténetben, az örökkévalóságban gondolkodik, ahol minden ki egyenlőtől, és reményeink szerint választ kapunk azokra a kérdéseinkre is, amiket itt, a földön képtelenek vagyunk megérteni, mert Isten nem tár fel előttünk minden titkot, és ez alól a választottak sem kivételek. Az ő számukra sem világosodik meg minden, Isten akaratának rejtettsége okán. Mauriac Jézusa harmincéves koráig minden ízében ember, aki a bűn kivételével magára vette minden gyengeségünket. Amikor pedig megkezd tanítói, gyógyítói tevékenységét, előtérbe kerül személyiségének isteni dimenziója: egyetlen pillantása vagy szelíd, de határozott felszólítása elegendő ahhoz, hogy az emberek kövessék őt. Gondoljunk csak Simon Péterre,

aki halász volt, és házasegber, vagy Jakabra és Jánosra, akik apjukat, Zebedeust hátrahagyva, azonnal csatlakoztak Jézushoz, amikor hívta őket. Jézus állandóan kapcsolatban van mennyei Atyjával, szüntelenül imádkozik hozzá. Senki előtt sem alakoskodik, mindenkihez nyíltan beszél, nem titkolja, hogy mivel jár a tanítása: „maga Krisztus szólít fel bennünket, hogy mérjük meg előbb erőnket, mert tudja, mire hív bennünket, és mert nem pusztá szöbészéd, hogy szeretett minket” – írja Mauriac. Regényéből kiviláglik, hogy Jézus mennyire tudatosan építette föl tevékenységét. Minden cselekedetét mások szolgálatainak vágya vezérelte, a csodáit soha nem öncélúan vitte végbe, hanem szeretetből és azért, hogy erősítse az emberek hitét. A csodák közül szerepel a könyvben többek között a kánaai borcsoda (Jn 2,1–12), a hírai lecsendesítése (Mt 8,23–27; Mk 4,35–41; Lk

8,22–25), a vizen járás (Mt 14,22–33; Mk 6,45–52; Jn 6,16–21), a két bét meggyógyítása (Mt 9,1–8; Mt 12,9–14). Jézus mindennél többre becsüli az őszinte szót és az odaadó szívét. Időnként nagyon elkese-redik, sőt dühösen reagál, amikor azt tapasztalja, hogy süket fülreke talál, és elutasítják. Dühének kiváltó oka azonban nem a hűség, hanem az elvesztett lelkek miatt érzett csüggedés: „minden pillanaton elméjében forog az a milliónyi lélek, akiket elzártak az élő víz forrásától.”

Mauriacnál a Jézusi szeretet nem bágyadt érvényesítést vagy a bűnökkel, a mulasztásokkal, a dolyfós magatartással szembeni elnézést jelent. Jézus körülhatatlan az írástudókkal és a farizeusokkal szemben, ám megenyhül, ha egyszerű emberekkel, bűnös, de megtisztultat kereső lélekkel találkozik, vagy a társadalom kitaszítottjait. Az előbbiekre rázúdítja szenvedélyes haragját, míg az utóbb-

biakkal megértően türelmes. Ugyanakkor mindig figyelembe veszi a szív tisztaságát, és ezért nem mindegyik farizeussal barátságaltan. Jó példa erre Nikodémus, aki, ha titokban is, de követi Jézust. Bár félti a biztos megélhetést nyújtó hivatalát, egész lényét felkavarja a vele való találkozás. Mauriac egy lelki fejlődési ívet rajzol meg Nikodémus esetében: egy születéstől fogva gyáva ember a kegyelem lassú kiáradása révén fokozatosan jut el Jézus titkos követéséhez odáig, hogy a zsidó főtanács előtt megvédje, a keresztre feszítést után kegyelemből megkeni a holttestét olajjal, végül pedig segít Arimateai Józsefnek eltemetni őt.

Mauriac számára egyértelmű: a feltámadt Jézus jelenléte most is valóság, és így lesz ez a történelem végzetetig. Krisztus él, és nem hagy el többé bennünket, kegyelme kiterjed az egész emberiségre. Jézus arca pedig, „ez a bűnünk miatt megpofozott és

Bodnár Dániel

A BIBLIA ÜZENETE

Ne légy hitetlen, hanem hívó!

Amikor *Szent II. János Pál* pápa 2000-ben, a Nagy Jubileum évében bevezette az isteni irgalmasság vasárnapját, voltak, akik arra gondoltak, hogy ez a nap a látnok *Fausztina* nővér szentté avatása miatt valóban egy lengyel ünnep lesz. Az elmúlt húsz év történései azonban sok kételkedőt meggyőztek arról, hogy ez az ünnep nem csupán egy nép, sőt, nem is csak a Katolikus Egyház, hanem az egész emberiség számára fontos üzenetet hordoz. A szent lengyel pápa, aki átvezette az Egyházat a XXI. századba, ennek az új kornak a hajnalán Isten irgalmasságára bízta az emberiséget. „Mennyi lélek talált már vigaszt ebben az egyszerű fohászban, »Jézusom, bízom benned«, amelyet a gondviselés Fausztina nővér által adott nekünk” – mondta a Szentatya 2000. április 30-án, az isteni irgalmasság első vasárnapján.

2016-ban pedig, amely Ferenc pápa szándéka szerint az irgalmasság éve volt, az egész Egyház egy esztendőn át hálával csodálkozott rá arra a nagy kegyelemáradásra, amit ez a kezdeményezés hozott magával. Ekkor még elsősorban ün-

Jn 20,19–31

nepeztük az isteni irgalmasságot, és elméltünk róla, most, 2020-ban viszont, a jelenlegi drámai körülmények között, kérleljük és esedezünk hozzá, hogy ne tekintse hitetlenségünket és bűneinket, hanem szent Fia érdemeiért vegye le rólunk büntető kezét.

Ferenc pápa nemrégiben, az üres Szent Péter téren tartott beszédében rámutatott tévutakon járó világszemléletűnkre, miszerint „úgy gondoltuk, örökre egészségesek maradunk egy beteg világban”. Az egészség mítoszát kikezdté, és rávilágított sérülékenységünkre ez a szabad szemmel láthatatlan ellenség, amely arra készül, hogy megtizedelje az emberiséget. Később még hozzátette a pápa: „Erről a helyről, amely Péter sziklaszilárd hitét hirdeti, ezen az estén mindannyiótokat az Úrra szeretnélek bízni.” Ez a vasárnap Isten irgalmasságáról szól. Ahogy annak idején Szent II. János Pál pápa, úgy most Ferenc pápa is Isten irgalmába ajánlott bennünket. Az Ószövetségben Dávid király is erre az irgalomra ha-

gyatkozott, amikor nagy elbizakodottságában az Úr megbüntette őt. Profétát küldött hozzá, aki lehetőséget adott neki, hogy válasszon három büntetés közül: éhínség, ellenség fegyvere vagy járvány pusztítson. Ő ez utóbbit választotta, mondván: „Inkább az Úr kezébe akarok esni, mivel az ő irgalma mérhetetlen” (2Sám 24,14).

Ma sokak számára rokonszenves Tamás apostol, aki az evangéliumi elbeszélés szerint egészen addig nem tudott hinni, amíg ő maga nem találkozott a feltámadott Krisztussal. Emiatt gyakran csak úgy emlegetik őt, mint „a hitetlen” Tamást. Amikor viszont találkozott az irgalmasság forrásával, és megtapinthatta a Feltámadott sebeit, a lelke mélyéig hatolt Jézus bátorító és újjáteremtő szava: „Ne légy hitetlen, hanem hívó!”

Ez a felhívás nem csak neki, hanem az egész emberiségnek szól. Bárcsak vele és velünk, Jézus hűséges követőivel együtt minden ember így válaszolna a Feltámadottnak: „Én Uram, én Istenem!”

Ternyák Csaba egri érsek

GÖRÖGKATOLIKUS LELKISÉG

Az apostolok keze által

Tamás-vasárnapon az apostoli szakasz (ApCsel 5,12–20) azzal kezdődik, hogy az „apostolok keze által sok jel és csoda történt a nép között”. Az Egyház éppen elindult kibontakozásának útján, zsenge hajtásait erősítette és táplálta az isteni közreműködés. A csodák az apostolok *által* történtek, ők eszközök voltak csupán. Az Úr volt az, aki munkájukat és tanításukat „csodákkal kísérte és igazolta” (Mk 16,20). Am ott égett a lelkükben az Úr anyagától kapott üzenet is, amivel az ünnepi szakasz zárul: ki kell állniuk, és hirdetniük kell a tanítást! Meg is teszik bátran, a főpapoktól, a szadduceusoktól, a börtöntől sem félve. Kezüik – és lelkük – már fel van vértezve az Úr feltámadásának bizonyosságával, mint a szent sebeket érintő Tamásé (Jn 20,27).

Alapot adott ehhez imádságos lelkületük: „Mindnyájan egy szívvel voltak együtt Salamon csarnokában” (ApCsel 5,13). Még kicsinyke volt az apostolok körüli gyülekezet, az emberek még „nem mertek közéjük elegyedni”, de ők akkor is „mindnyájan” ott voltak. És „egy szívvel” voltak ott: a templomban. Bárcsak példát vennék róluk! Persze ha ma mindenki, aki hívőnek mondja magát, és meg van keresztelve, komolyan venné ezt egy-egy egyházközségben, akkor templomok sokaságát kellene építeni. De a lelkek temploma miatt megérné, hogy „egy szívvel-lélekkel” legyenek együtt Jézus követői. Mert úgy csodát lehet művelni.

Aztán a folytatás már a közösség növekedéséről szól. Az Urat követő férfiak és nők olyan sokan lettek, hogy még „a betegeket is kivit-

ték az utcákra” (ApCsel 5,15), hogy az apostolok által részesüljenek a csodás gyógyulásban. Íme, az imádság mellett a segítő szeretet! Az apostolok teszik a dolgukat, kiállnak, és hirdetik az Úrról szóló tanítást, de nemcsak a szavukkal, hanem betegséget gyógyító, segítő tetteikkel is. Már korábban megbízta őket az Úr azzal, hogy kiűzzék a gonosz szellemeket a betegekől, és olajjal megkenve meggyógyítsák őket (Mk 6,13). Mi merjük-e odavinni a betegeinket az apostolok mai utódaihoz? Kérjük-e a szentség erejéből a gyógyulást, vagy csak az orvosokban és az orvosságokban bízunk? Bizony, sok esetet tudok – de biztosan mindenki így van ezzel –, amikor gyógyulást adott a betegek kenete és az imádság.

Az apostoli szakasz itt is a tanúságtétellel való buzdítással fejeződik be: „Menjetek, álljatok ki a templomban a nép elé, s hirdessétek ennek az életnek az igazságait!” (ApCsel 5,20) Még közel van a húsvét, az apostolok még teljes mértékben átélük, mit jelentett Jézus feltámadása, az, amit így éneklünk: „legyőzte a halált, és a sírban lévőeknek életet ajándékozott”. Erről az életről kell beszélni! Mert ez nem csupán a hétköznapi körülmények között folyó élet, hanem az, ami túlmutat rajta. A Feltámadott által ajándékozott új életben részesülhetünk, ha krisztusi módon, az Úrtól kapott megbízatással, szívvel-lélekkel imádkozunk, ha ott vagyunk a templomban, és ha nem feledkezünk meg a keresztény jócselekedetekről.

Ha komolyan vesszük, lehetünk mi az apostolok meghosszabbított kezei.

Ivancsó István

A hét liturgiája

A év

ÁPRILIS 25., SZOMBAT – SZENT MÁRK EVANGÉLISTA ÜNNEPE – 1Pét 5,5b–14 – Mk 16,15–20.

ÁPRILIS 26., HÚSVÉT 3. VASÁRNAPJA (Ervin, Klétusz) – ApCsel 2,14.22–28 (*Lehetetlen volt, hogy a halál fogva tartsa.*) – 1Pét 1,17–21 *Krisztusnak, a szeplőtelen bárálynak drága vére váltott meg titeket.*) – Lk 24,13–35 (*Amikor a kenyeret megtörte, felismerték.*) – **Zsolozsma:** III. zsoltárhét – **Énekrend:** Ho 89 – EE 552, 416, Ho 89 – EE 111, Ho 116 – EE 554, Ho 206 – EE 117.

PÁRBESZÉD A LITURGIÁRÓL

Egy bárányt családonként

Vajon elveheti-e tőlünk a járvány a húsvétot? Olyan idöket élünk, amiket talán csak a legextrémebb gondolatainkban képzeltünk volna el, mondjuk egy apokalipszisfilm megtekintése után, csupán néhány percre. Fizikailag el vagyunk vágva egymástól. Az biztos, hogy kicsúszott a lábunk alól a talaj, kevés a fogódzó és nagyon nehéz belerázódni az új helyzetbe. A hitünk is keresi a szavakat. Hogyan kapcsoljuk ezt az egészet ahhoz az Istenhez, akit ismerni véltünk, akihez olyan otthonosan kapcsolódtunk hétről hétre, évről évre? Elszakítva élünk most hitünk gyakorlásának, az ő közelségének és jelenlétének szokásos és szeretett jeleitől és tereitől, a szentségektől és templomainktól, az ő látható gyülekezetétől.

De elveheti-e tőlünk a járvány a húsvétot? Amikor szétnézék a világhálón, azt tapasztalom, hogy nem, nem tudja elvenni. Ámulva figyelem azt a hihetetlenül gyorsan sarjadó kreativitást, tanulékonyságot, amivel a keresztény közösségek utat találnak tagjaikhoz, ahogyan a liturgiáközvetítések és az otthoni istentiszteletkre adott minták, a videóüzenetek, az ötletek látszólag a semmiből megszületnek. De éppen ebből érződik, hogy nem a semmiből születnek, hanem mélyen ott van bennünk ez a gyülekezeti önzonosság. A nagy burjánzásban nyilván vannak zsákcukák, túlzások, sok ügyetlenkedés, de ezek még inkább emberivé, szerethetővé teszik ezt a nagy közös próbálkozást arra, hogy együtt maradjunk.

Az istentisztelet-közvetítések nem helyettesíthetik a liturgia testi jelenlétben átélt történetét. Ez a lényeghez tartozik. De tudjuk-e, hogy ettől sem vagyunk megfosztva? Észrevesszük-e, hogy az első zsidó húsvét a kivonulást megelőző éjszakán családi ünnep volt? „Hirdesd ki Izrael egész közösségének: a hónap tizedik napján mindenki szerezzen egy bárányt családonként, egy bárányt házanként. De ha a család kicsi egy bárányhoz, akkor a személyek számának megfelelően a szomszédos családdal együtt vegyen egyet. Aszerint

A HÉT SZENTJE

Canterburyi Szent Anzelm

Április 21.

A keresztény középkor egyik legkiválóbb és legrokonzenvesebb gondolkodója, egy új kor kezdetének hírnöke volt. Joggal nevezik a skolasztika atyjának. *Proslogion* című elmélkedésében kifejtett istenérté *Kant* óta „ontológiai istenérvként” emlegetik, mely *Descartes* után a modern filozófiai gondolkodás egyik gyújtópontjává lett.

ÁPRILIS 23., CSÜTÖRTÖK – Szent Adalbert püspök és vértanú emléknapja (Béla, Norma) – ApCsel 5,27–33 – Jn 3,31–36.

ÁPRILIS 24., PÉNTEK – *Szent György vértanú vagy Sigmaringeni Szent Fidé*l áldozópap és vértanú emléknapja (Hunor) – ApCsel 5,34–42 – Jn 6,1–15.

ÁPRILIS 25., SZOMBAT – SZENT MÁRK EVANGÉLISTA ÜNNEPE – 1Pét 5,5b–14 – Mk 16,15–20.

ÁPRILIS 26., HÚSVÉT 3. VASÁRNAPJA (Ervin, Klétusz) – ApCsel 2,14.22–28 (*Lehetetlen volt, hogy a halál fogva tartsa.*) – 1Pét 1,17–21 *Krisztusnak, a szeplőtelen bárálynak drága vére váltott meg titeket.*) – Lk 24,13–35 (*Amikor a kenyeret megtörte, felismerték.*) – **Zsolozsma:** III. zsoltárhét – **Énekrend:** Ho 89 – EE 552, 416, Ho 89 – EE 111, Ho 116 – EE 554, Ho 206 – EE 117.

számoljátok a meghívottakat, hogy ki-ki mennyit eszik.” (Kiv 12,3–4) Jézus ezt, a pászkát ünnepli az utolsó vacsorán. Áldozatát azzal fejezi ki, hogy egy étkezés keretében helyezi el. Ennek a pászkának az erőterében hal keresztthalált értünk, és erről sarjad töretlenül a mi keresztény húsvétunk.

Ez az idei húsvét talán alkalom lehet arra, hogy visszatálaljunk „az emberszaguán spirituális, otthon-, család-, mondhatni, konyhailatot árasztó hangulati folytonossághoz, amely Jézus vacsoráját és az eucharisztikus gyakorlatot a zsidó hagyomány otthoni vallásosságához kapcsolja. Ez a házias vallásosság az egyik leghatékonyabb eszköze annak, hogy a szentet is »háziasítsuk«, és megtapasztaljuk, hogy a mindennapi élet keretei között is megélhető Isten velünk kötött szövetsége.” (G. Zanchi)

Ha alaposan elolvassuk a feltámadástörténeteket, látjuk, hogy Jézus félelemtől zárt ajtók mögött és a négy fal között ülő tanítványoknak jelenik meg. Egyesével, kettesével fedezik föl a feltámadás titkát, és ötvennapos karanténnak kell eltelnie ahhoz, hogy végre nyílt színre lépjenek a feltámadás örömeivel.

Az értünk szenvedett Jézus most bennünket is a négy fal között talál. Azt kéri, maradjunk otthon, és élesztgessük magunkban a bizalmat, hogy eljön otthonainkba, lakást vesz közöttünk, és gyógyító jelenlététől most sem foszt meg bennünket. Azt kéri, hogy kereszt-ségi, királyi papságunk folytán legyünk otthonunk liturgiáinak kreatív vezetői, ahogy a zsidó családfo is levezényli a pászkavacsora szertartását. Ne maradjunk meg annál, hogy a képernyőn nézzük, más hogyan csinálja. Atélhetjük, hogy felhatalmazásunk van arra: mi is metsszünk ki egy sarkot a szent számára otthonunkban.

Isten húsvéti újjáteremtő műve és láthatatlan, de valós jelenléte köztünk: ez hitünk két nagy kihívása és lehetősége jelen hónapokban.

Fehérváry Jákó OSB

ÁPRILIS 19., HÚSVÉT 2. VASÁRNAPJA – Az isteni irgalmasság vasárnapja (Emma, Malvin, Zseraldina) – ApCsel 2,42–47 (*A hívek mind összetartottak és közös volt mindeniük.*) – 1Pét 1,3–9 (*Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása élő reményre teremtett útját bennünk.*) – Jn 20,19–31 (*Nyolc nap múlva eljött Jézus.*) – **Énekrend:** Ho 85 – EE 545, 416, Ho 85 – EE 102, Ho 119 – EE 548, Ho 213 – EE 264.

ÁPRILIS 20., HÉTFŐ (Tihamér, Tivadar, Töhötöm) – ApCsel 4,23–31 – Jn 3,1–8.

ÁPRILIS 21., KEDD – *Szent Anzelm püspök és egyháztanító emléknapja* (Konrád) – ApCsel 4,32–37 – Jn 3,7b–15.

ÁPRILIS 22., SZERDA (Csilla, Noémi) – ApCsel 5,17–26 – Jn 3,16–21.

L. K.

Isten csodálatos szabadulásban részesített

Lólé Attila 38 éves fiatalember, jelenleg Pannonhalmán él, egy parányi albérletben. Eddigi életútja annak példázata, hogy nincs az a mélység, ahonnan Isten kegyelme ki ne emelhetné a rengeteg gyötrelmet megélt lelket.

Lólé Attila fiatal kora ellenére három életre való nehézséget megélt már. Rendkívül traumatikus gyermek- és ifjúkora után, a szenvedélybetegségek és a börtön után Jézus szabadította meg. Erről tesz tanúbizonyságot sok előadáson vagy fogvatartottak között, most pedig lapunknak. Élete történetét hallgatva Pál apostol juthat eszünkbe. Amikor rosvott múltjáról beszél, Attila mintha a nemzetek apostolával mondaná: „Ha dicsekednem kell, a gyengeséggimmel fogok dicsekedni” (2Kor 19,30). Így dicséri az Urat. Leplezetlenül. A kedvünkért a gyerekkorától kezd. Attila cigány származású, félig romungró, félig oláh; Zuglóban született, de Kőbányán nőtt fel. Öten voltak testvérek, két fiú, három lány, ő a legidősebb.

„Soha nem láttam, hogy a szüleim dolgoztak volna. A 80-as években nagy divat volt az itt a piros, hol a piros játék. Apám ezt művészi szintre fejlesztette, ebből éltünk. Anyám virággal és ruhával kereskedett. Apámnak és a családjának nagy híre volt az éjszakában. Hirtelen haragú ember volt, az erőszak végigkísérte a gyermekkoromat.”

Az általános iskolában hamar kiderült, hogy Attila lényegesen okosabb az átlagnál, de ez nem mutatkozott meg a tanulmányi eredményeiben.

„Nagyon rossz gyerek voltam, a házi feladataimat soha nem készítettem el, erőszakoskodtam a többiekkel, cigarettáztam, szellemet idéztem. Mivel a szüleim gyakran költöztek, egyre kisebb lakásba, a különbözetet meg felélték, több iskolában is megfordultam. Közben aput egyszer bevitték a nyomozók, kiverték az egyik fogát, azután már nem mert gyufázni. Elkezdett kábítózní. Engem fölvettek az Újhegyi úti Zrínyi Miklós Gimnáziumba, de nem tudtak leosztályozni, mert alig jártam be az órákra. Egy alkalommal, amikor bent voltam az iskolában és a véceben cigiztem, az egyik zárt ajtó mögött megláttam két lábat. Bezörgettem: hát te ki vagy, mit keresel itt? Egy srác éppen leszorította a vénáját, és tüvel megszúrta a karját. Adjál nekem is! Rendes volt, mert csak port adott. Beszippantottam. Ettől kezdve rendszeresen kábítószereztem, én voltam a menő.”

Attila hamar abbahagyta a gimnáziumot, átiratkozott estire, de oda sem járt be.

„Züllöttem, egyre mélyebbre süllyedtem. Volt egy barátom, sűrűn feljártam hozzá, számítógépeztünk, moziba jártunk. Rendszeresen meglóptam, anyám is biztatott erre. Pedig az egyik legjobb barátom volt. Soha nem tette ezt szóvá, de egy idő után megkért, hogy ne menjek hozzá többet. Akkor már állandóan füveztem. Az esti gimnáziumból is kirúgtak, közben beköltöztünk a VIII. kerületbe, a Futó utcába. Itt a szüleim már nagyon keményen kábítottak. Apám rendszeresen verte anyámat és engem is. Asztmás vagyok, gyerekként sokat voltam szanatóriumban, és apuék szinte egyáltalán nem jártak be hozzám, ez mindmáig fáj nekem. Úgy éreztem, fölösleges vagyok, a szüleim nem szeretnek. Én is elkezdtem lőni magam, drogos partikra jártam, cigarettáztam, néha ittam is. Meglóptam mindenkit, akit lehetett, jellemtelen alak voltam, áldozat, aki maga is eltiporja a gyen-

géket. Különös, de igaz: apu vonzódott Istenhez, már egészen fiatal korában eljárt a Hit Gyülekezetébe, később engem is vitt magával. Olvasta a Bibliát is. Kettős énje volt, alapjában jószívú, de nem bírt a lelkében élő démonokkal. Egy hónapja temetük. Az utolsó évben, a halála előtt rendeztük a kapcsolatunkat. Szerettem őt.”

Attila huszonegy évesen került először börtönbe.

„Először rablásért kaptak el, majd hozzátették a sikkasztást. Fél évig voltam előzetesben. Hazamentem, és nem találtam otthon a két kishúgomat, Lizát és Rebekát. A gyermekvédelem kiemelte őket, mert a testükön barna, kék foltok voltak. Anyám verte őket, ő is erőszakossá vált apu mellett. Közben apu is börtönben volt, mert anyu feljelentette. Előfordult, hogy mindhárman sitten voltunk. Én ki-be járkáltam a börtönből, összesen hat évet ültem. Az első munkahelyem a börtönben volt. Hamar rájöttem, hogy minden rab meg akar változni, csak van, akinek nincs eszköze ehhez, a másíknak az akarat hiányzik, de az biztos, hogy egyikük sem akar visszakerülni a börtönbe. 2007 után szabadultam, már bent elkezdtem a gimnáziumot, és amikor kikerültem, leérettségiztem. Kertépítő lettem, aztán gyári munkás, összeálltam egy világszép cigány lánnyal, aki drogozott és lopkodott. Válaszút elé állítottam: vagy becsületesen élünk, leteszed a drogot, felhagysz a lopkodással, vagy szakítunk. Egy ideig rendben mentek a dolgok, de aztán visszaestünk mindketten. Mielőtt végleg szakítottunk volna, százszor is összevesztünk és kibékültünk.”

Attila még a Gyűjtőben volt, amikor érdekelni kezdte az istenkérdés.

„2006-ban Állampusztán voltam a fogdán. Úgy próbáltam kijutni az egyhangúságból, hogy azt kértem, hadd beszéljek a pappal, mert neki nagy szava volt. Egyszer csak kinyílt a csapóajtón a tática, és beesett rajta egy kis kék színű Biblia, a Gedeon Társaság adta ki. A börtönben, nagy rászorultságomban olvastam először azt, hogy Isten, az Atya szeret minket, kivétel nélkül mindenkit, és megbocsátja bűneinket. Zokogtam. Ám a szabadulásom után visszakényszerültem a VIII. kerületbe, és hamarosan visszaestem.”

Attila Márió nevű öccse 2013-ban öngyilkos lett, felakasztotta magát.

„Az öcsém halála után elvették a lakást, leköltöztem a pincébe, ott ismertem meg a valódi mélységet, magárahagyatottságot. Sötét volt, hi-

deg, napokig nem jöttem elő. Utána hajléktalan lettem, hajléktalanszállón aludtam vagy a Kálvin téren csöveztem, kukáztam, kivettem a szemétből a vasakat, sőt még az ennivalót is. Kéregtettem, drogoztam, de már nem szerettem örömet. A húgaim nem törődtek velem, apu börtönben ült, anyu éppen szabadon, de nem tudtam, mi van vele. Akkor már nem

mertem bűnözni, de az addig elkövetett bűneimből összeállt egy vegyes salátám, be kellett volna vonulnom egy évre Sándorházára. Ez 2017-ben történt.”

Attila a Kálvin téren élt hajléktalanként. Már két napja jelentkeznie kellett volna a Markó utcában, de visszatartotta, hogy aki hajléktalanként vonul be, az legalulra, a leggyengébbek közé kerül a börtönhierarchiában.

„Őket folyton megalázzák vagy verik. Ezt el akartam kerülni. És akkor történt valami. Még a Gyűjtőben volt egy nagyon komoly, ütőképes bűnöző, híres bokszoló, az apja is az volt. Mindenki tisztelte, félt tőle. Nagyon durván bánt velem. Minden nap a Kálvin téren keresztül ment haza. Meglátott engem, és legnagyobb ámulatomra mindig leállt velem beszélgetni, adott ezerötszáz-kétezer forintot kajára. Nagyon szeretem a magyar irodalmat, én is írok verseket. Különösen szeretem József Attilát, amilyen lelkiállapotban volt ő az élete utolsó időszakában, azzal tökéletesen tudok azonosulni. „Karóval jöttél, nem virággal, / feleseltél a másvilággal, / aranyat ígértél nagy zsákkal / anyádnak és most itt csücsülsz, // mint fák tövében a bolondgomba...” Eppen József Attila volt a kezemben, amikor arra jött a volt bokszoló, megint adott nekem pénzt, és odavetette: „A börtönben sokkal jobban állt a kezeden a Biblia, mint ez a szar itt.” Mit mondjak? Nem volt elég pallérozott József Attilához. Ám ez a megjegyzése hatalmas szeretetet fejezett ki. Ekkor gondoltam először arra: ha bent leszek a börtönben, talán tényleg Istenhez fordulok. Előfordult az is, hogy éjszaka kukáztam, és az egyik szemetestből előhalásztam egy kis gumikarkötőt, amire az volt írva: Jézus szeret téged. Nem tudom, miért, de fölraktam a csuklómra. És következett a harmadik jel, két nappal a börtönbe vonulásom határidejét követő napon: feküdtem a Kálvin téri aluljában, totál kikészülve, nem volt se pénzem, se dohányom, se piám, se drogom. Egyszer csak megjelent Ficsor Anita és Gyarmati Bálint. Mindketten a Sant'Egidio közösség tagjai, régebből ismertem már őket. Hoztak nekem szendvicset, csokit. Kérdezték, mi van velem, mondtam, hogy be kellene mennem a börtönbe,

de nem akarok. Eljöttek velem bevásárolni. Igazából nem nagyon hatott meg ez az egész, mert depressziós voltam, de ennem kellett valamit. Ám ez volt az első löket, hogy elinduljak a józan és normális, becsületes élet felé. Soha nem tudhatod, hogy a Jóisten milyen úton szólít meg, milyen úton emel föl téged magad mellé. Anita és Bálint megígér-

ték, ha bemegyek a börtönbe, küldenek nekem levelet, csomagot, meglátogatnak. (Tartották a szavukat, később én voltam az esküvői tanújuk.) Valami átfordult akkor bennem, a belőlük felém áradó szeretet megadta a lökést nekem. Nem az ige, nem a prédikációk hatására tértem meg, hanem azért, mert megéreztem, hogy valakinek fontos vagyok, számítok. Anitától kaptam egy kis igekártyát, „Krisztusom, bízom benned” felirattal. Krisztus keze a szívén, amiből piros és kék csóva lövell ki. És akkor elkezdtem imádkozni Istenhez: Uram, most bemegyek a börtönbe, légy a támaszom, adj nekem lehetőségeket, hogy ha kijövök, ne kelljen az utcára mennem, én bízom benned. Elkezdődött bennem egy megtisztulási folyamat. Másnap elmentem a Markó utcába, a fővárosi bv-be, becsöngettem, hogy engedjenek be. Azóta nem dohányzom, nem kábítószerezek, kértem Istent, hogy szabadítson meg a függőségemtől. Megtette.”

Attila Baracsára került, drogprevenciósi körletbe.

„Itt kezdtem komolyabban megismerni Istent, a Szentíráson keresztül. Egyet tudtam, hogy katolikus nem akarok lenni; bennem éltek a szokásos, közhelyszerű ellenvetések, a katolikusok bálványimádók, a szentekben hisznek inkább, mint Istenben. Mit ad Isten, végül csak katolikus lettem. A börtönbe bejártak szerzetesek, bencések, Cirill atya, a jelenlegi pannonhalmi főapát, Iván testvér meg a ferences Jónás atya. Megismerkedtem a hatvanéves Feri bácsival, egy idős, sváb férfival, ő volt az egyetlen katolikus, és nagyon szenvedélyesen védte a katolicizmust a többi felekezettel szemben. Tevékeny szeretet volt benne, ő volt az egyetlen, aki törődött velem, magyarázta a Szentírást.

A szerzetesekből áradó nyugalom, tisztaság ragadott meg. Elkezdett vonzani a szerzetesség gondolata. Beszéltem Cirill atyával, tudna-e nekem segíteni. Mindent frankón elmeséltem neki. Biztosított, hogy nyugodjak meg, nem lesz gond. Közben a húgaimmal rendeződött a viszonyom, bejártak hozzám, csomagokat küldtek, ők is tartották bennem a lelket, ma már harmonikus velük a kapcsolatom. Végül egy év

egy hónapot töltöttem Baracsán, 2018. január 1-jén szabadultam. Nagyon hideg volt. Iván testvér eljött értem autóval, és mivel az nem lehetséges, hogy csak úgy bevonulok az apátságba, egy hetet Budapestén töltöttem, a baptistáknál. Utána Iván testvér elintézett egy albérletet Pannonhalmán. Közben besegítettem Arnold atya négy plébániáján, ő is nagyon emberségesen bánt velem, szerzett nekem munkát Győrben, egy bútorgyárban. Beiratkoztam egy kétéves asztalosiskolába, két hónap múlva végzek.”

Attilában rendkívüli empátia él az emberek lelki bajai, gondjai iránt.

„Már a börtönben is gyógyítókörletben tevékenykedtem, kérdeztem a nevelőt, miben tudok segíteni. Megkérdeztem azt is, hogyan kell bánni egy skizofrénnel, meg kell-e hallgatnom a téveszméit is. Igen, csak nem szabad erősíteni. Azokkal is foglalkoztam, akikkel senki sem, a gyengékkel, az elesettekkel.

Alapjában megváltozott az életem, de azért, hogy ez így legyen, imával mindent alaposan előkészítettem. A kapcsolatom folyamatos Istennel, belé kapaszkodom. Közben megismerkedtem a börtönben a Cursillóval. Szabadkai Zsolt és Gillay Zoltán jöttek be hozzánk, hatalmas löketet adtak nekem. A szabadulásom után is tartották velem a kapcsolatot, ami alapvetően fontos egy szabadulónak. Ma már én is részt veszek a börtöncursillóban, tanúságtévként járok vissza a börtönbe, cigányoknak mesélek az életemről. Kötelességem, hogy visszamenjek a tesóimhoz. Általános iskolában is jártam már, egy egész felső tagozatnak beszéltem, a lényeg, hogy elriasszam őket a kábítószerrel. Négy-száz gyerek hallgatott, majdnem ötven percen keresztül, piessenés nélkül. Utána az iskola legrosszabb gyereke mindenképpen beszélni akart velem: Attila, miért vagyok rossz, miért vagyok rossz?”

Attila számára sokat jelent a Pannonhalmi Főapátság közelsége.

„A bencés testvérek nagyon segítőkészek. Iván testvér támogat. Havonta egyszer fölköltözöm az apátságba, együtt eszem, imádkozom a szerzetesekkel, hatalmas dolog, hogy beengednek a klauzúrájukba, csakúgy, mint az, hogy együtt ehetek velük. Még nem tudtam dönteni, hogy szerzetes leszek, vagy házaseMBER. A szabadulásom óta nem jött össze egy lánnyal sem, pedig próbálkozom. Azt semmiképpen sem szeretném, ha a szerzetesség a világtól való menekülés lenne nálam. Amit tudok, hogy a Jóisten használ. Hatalmas dolog, hogy Istennek köszönhetően visszanyertem a méltóságomat, a munkahelyemen megbecsülnek, nem gúnyolnak, amiért nyíltan megvallom a hitemet. Ösztönösen odaállok a gyengék mellé, mert sokáig voltam gyenge, tudom, milyen kiszolgáltatottnak lenni. Isten csodálatos szabadulásban részesített engem, olyanban, amiről nem is álmodtam. Teljesen absztinens vagyok, úgy, hogy nem voltam rehabilitáción. Isten kézzelfogható jele mutatkozik meg a sorsomban. Dicsóítem Istent az életemben bekövetkezett változásokért, csodákért. Jézus nélkül és az ő szeretett Egyháza nélkül ez a többszörös szabadulás soha nem történt volna meg. A Szentlélek nélkül gyenge volnék és elbuknék ismét. Hálából képviselem Jézust és a keresztény értérendet. Isten végtelen szeretetét és kegyelmét megtapasztaltam, tudom és hiszem, hogy valódi. Tanúsítom!”

Bodnár Dániel
Fotó: Szabó Gábor

A kilátástalanság idején rátalálhatunk Istenre

Beszélgetés Várszegi Asztrik nyugalmazott pannonhalmi főapáttal

Ez az interjú húsvét előtt készült. Az elharapózó járvány miatt rendkívüli intézkedések sorát vezette be a kormány, nem tudjuk, mit hoz a holnap, és sűrűsödő teendőink közepette most még el sem látunk a naptári értelemben vett ünnepig. Bezárultunk az otthonainkba, emberi kapcsolatainkban a távolságtartás lett a meghatározó. Máról holnapra új és új kihívásokkal találkozunk. Eközben óhatatlanul szembesülnünk kell önmagunkkal, és ez a szembesülés is új módon ér minket. Azt gondolhatjuk, egy szerzetes lelkileg felkészültebben várja az előre nem látható fejleményeket. Erről is kérdeztük Várszegi Asztrik nyugalmazott pannonhalmi főapátot.

Hogyan éli meg a járvány okozta válsághelyzetet, milyennek látja a világot, amely most leáll? A kiszámíthatatlan történéseknek van-e üzenetük az Ön számára, és előfenylik-e valahonnan Krisztus világoossága?

– A koronavírus előszele olyan hirtelen csapott le ránk, ahogy a vihar szokott a Balatonon. Előljáróink meghozták az ön- és közösségvédő rendelkezéseket. Egy, a napokban tartott megbeszélésen kifejezett ajánlásra önként vállaltam a következő időre a teljes visszavonulást. Aktív éveimben ismétlődő tüdőgyulladásaim, érzékenységem indokolják ezt. A szobám biztonsága és a séta meg a gondoskodás segít most, az elvonulás idején. Hálás vagyok ezért Istennek és testvéreimnek. Minden meghívást lemondtam, útjat nem vállaltam, és a közösség sem. Nem fogadunk sem vendéget, sem látogatót. A vírus terjedését és lefolyását egyelőre csak sejtjük. Az emberi óvatosság elengedhetetlen, de Isten kezében vagyunk és vagyok, erre hagyatkozom teljes bizalommal.

Hogyan telnek a napjai?

– Kiváltságos remeteéletet élek. Rendi testvéreim viselik a gondomat. Magányosan, de velük párhuzamosan imádkozom és dolgozom. Most több időm van elmélkedésre, olvasásra. Szellemi munkát végzek, rendtörténettel foglalkozom. A tömegkommunikációs eszközök nem engednek ugyan elszakadni az emberek világától, de tudatosan nem menekülök oda sem.

Bölcs emberek mondták: az élet nyugdíjasszakaszára fel kell készülni szellemileg és lelkileg egyaránt. Igazuk van, magam is megerősítem ezt az állítást. Életünk ki nem mondott kérdése ebben az életszakaszban egészen élessé válik: ha magadra maradsz, mit kezdesz magaddal? Ha röviden összegezni akarom a nyugdíjasként töltött elmúlt két év és a mostani napok örömteli tapasztalatát, az nem más, mint amiről Ágoston egyházatyja írt *Vallomásai*-ban. Számára és számomra is élmény ez: „Örök-új Szépség, jaj, késon kezdtelek szeretni! Bennem voltál, én meg kívüled! Künn kerestelek, s torz mivoltommal belerohantam ékes teremtetett világodba. Velem voltál, s én nem voltam veled. (...) Ízleltelek, éhezlek, szomjazlak; megérintettél, s íme áttüzsedtem a vágyakozástól békéd után. (...) Törd szét bilincseimet, emeld fel szívemet, engedd, hogy egész lényem csak feléd forduljon, hogy soha el ne veszítselek szemem elől, és engedd, hogy szeretetem a te szemlélésedben napról napra növekedjék. Ámen.”

Valami módon mindannyian remetekké váltunk. Mit tanácsol e szokatlan létállapot gyümölcsöző megéléséhez?

– Senkinek nem merek és nem tudok tippetet, tanácsot, biztos módszert ajánlani, de meggyőződése, hogy ez az irány: Isten mélyebb ismerete, megtapasztalása felé kell tájékozódunk. Jézusra hivatkozom, ő mondja: „aki kér, kap,

aki keres, talál, és aki zörget, annak ajtót nyitnak.”

Ezt élhették meg azok a testvéreink is, akiknek Péter apostol azt írta: „Őt, bár nem láttátok, szeretitek, s mivel most láthatatlan hisztek benne, kimondhatatlan és megdicsőült örömmel örvendeztek majd, amikor elértétek hitetek célját: lelketek üdvösségét.” (1Pét 1,8)

És a szembesülés önmagunkkal?

– A szembesülés engem sem kerül el. Az élettapasztalat gyarapodása, gondolom, a halálág elkíséri az embert, azon túl pedig – hitem szerint – kiteljesedik. Gyermekkorom óta örömmel élem meg, hogy hívő és vallásos vagyok. Az, hogy hívő, azt jelentette számomra – és mindmáig azt jelenti –, hogy bensőséges, személyes kapcsolatban vagyok Istennel. Fogalmazhatnék úgy is, hogy állandó párbeszédben. Fohászkodom, sóhajtozom, szólongatom és hallgatom a szívem mélyén. Választ várok: békét és megnyugvást, örömet és szabadságot, és jön válasz. Vallásos vagyok, hiszen Katolikus Egyházunk imádságra vonatkozó, liturgikus és morális törvényeit igyekszem megtartani. Az életemnek szerves része ez egy kolostorban. Mivel az élő és személyes hit kísért mindedig, ha bárkivel – ismeretlen, hívő vagy akár nem hívő testvéremmel – találkozom, az első kérdésem a lelkem mélyén mindig ez: Hol van a hite, amely élteti őt? Miben mutatkozik meg?

Hivatásválasztásomban meghatározó volt az a tudat, hogy Jézus Krisztus hirdetését a szocializmus idején kilúgozott értékrendű társadalmunkban előlről kell kezdeni. Szorongó szívvel néztem katonatársaimat, akik mindannyian boldogságot, saját örömet kerestek. Azt kérdeztem: hol van az életükben helye az Istennek? Ugyanezt néztem egyetemistaként az értelmiségi fiatalok között. Aztán a történelmünk változásaiban éreztem, ahogyan átalakult a kortársaim gondolkodása az ember boldogságát, jövőjét, az emberséget illetően. Megvásárolhatóknak látták a hitet, és sokan jóléti hajszává, embertelen rohammá alakították az életüket, vagy erre kényszerültek. Időnként az volt az érzésem, hogy a gazdagok és a hatalmasok, de a kisemberek is egyenlőnek érezték magukat Istennel. Néha olyan öntudattal és magabiztossággal beszéltek, nyilatkoztak, mintha Istennek kellett volna hálásnak lennie azért, hogy az ember az ajkára veszi a nevét, és hozzáfordul. Egocentrikus életérzésünk és világnézetünk mindent felülírt.

Talán éppen ideje megállni ezen az úton...

– Pár hónappal ezelőtt egy barátom, akinek szintén nehéz volt elviselnie a környeztetét, így szólt hozzám: „Valami nagy katasztrófának, összeomlásnak kell történnie, hogy az emberiség a rohanásában megálljon, és más értékek felé tájékozódjon.” Az a meglátásom, hogy váratlanul eljött, itt van ez az idő. Mivel még a kezdetén vagyunk, nem tudom, minek nevezzem, kegyelemnek-e vagy meg-

próbáltatásnak. A koronavírus-járvány mindenesetre percekben belül mindent viszonylagossá tett, és a média támogatásával szinte csak erről beszélünk. Jó példa ez a tegnap érkezett elektronikus levél; az írója egy egyszerű, hit és vallás nélküli fiatal. „En sohasem féltem még ennyire, mint most, és sűrűn imádkozom is, mert más nem nagyon van, csak a hitünk. Nagyon féltem minden családtagomat! Szerintem most más nem nagyon segít.”

Az érzékenységem azt súgja: elérkezett a fordulat, amikor a teremtés

és benne az ember visszanyerheti az egyensúlyát. Az ember, bár csodálatos isteni vonásokat hordoz, nem isten. Három irányban lehet a kitérés útja. Egyrészt Isten irányába: „keresétek arcát szüntelen” (Zsolt, 27,8). Másrészt embertársai felé, az újra felfedezett szerelemben, szeretetben, barátságban, a felebaráti szeretet lehetőségében. És mindeközben megtanulhatja a helyes önszeretet módját is.

Ez a kilátástalanság és félelem, ami most sokakat eltölt, emberi érzés, amely elsegíthet az istenfélelemhez. Életem végességének, határainak megtapasztalása visszavezethet a Teremtőnkhez, éltető forrásunkhoz, örömünkhöz.

Miközben önmagunkkal szembesülünk, közelről látjuk a másik embert is. Megtapasztaljuk a lelki sebekből fakadó kétségbeesését, – urambocsá! – önzését. Vagy éppen a magunk reménytelenségét. Merre van kiút számunkra, Krisztus-hívők számára, akik éppúgy ki vagyunk téve a bizonytalanságnak, mint bárki más?

– Az egyházatyák az Urat, Jézus Krisztust az emberi nem gyógyszerének mondták. Ezt a gyógyszert kell újra megtalálnunk, megkapnunk. A keresztyén ember csodálatos esélye az a titok és valóság, amit Pál apostol így fogalmaz meg: „Az Úr Jézus Krisztust öltöttek magatokra!” (Róm 13,14) Húsvétra készülünk, az Egyház a bűnbánat szükségességét és a keresztséget tudatosítja bennünk. Fontosnak tartom, hogy mi, keresztyének elmélkedjünk végig, mi is történt velünk a keresztségben. Mivel gyermekkorunkban éltük át, élményünk, emlékünknél nincsen róla, csupán a keresztlevelelünk. Egy felnőttkeresztségben újjászületett testvér könnyek között így imádkozott a keresztség felvétele utáni percekben: „Uram, Jézus, te tudod, hogy mióta

és mennyire vágytam erre a találkozásra!” Nekünk, akiket gyermekként kereszteltek, újra kell élnünk a keresztségünket! Ez egyúttal a húsvétunk is.

A keresztelő pap első kérdése, amit az Egyház nevében föltesz: El-lene mondasz-e a gonosznak? Válaszunk felnőtt-tudatossággal: Ellene mondok. Aztán megkérdez minket a hitünkről: az Atyában, a Fiúban, a Szentlélekben és az Egyházban, amelynek tagjai leszünk a keresztség által. Tudjuk-e: meghaltunk már egyszer önmagunknak, hogy húsvé-

zúgolódom apró dolgok miatt, pedig nem kellene. Voltak olyan helyzetek, amikor indulatommal és hirtelen haraggal megbántottam a szüleimet, a családtagjaimat vagy a barátaimat. Az lenne a kérdésem, hogyan tudnék kilépni a büszkeségemből és a merevségből. Hogyan élhetnék szabadon, de jól? Sajnos úgy érzem, mintha köztem és a barátaim között fal lenne, amit én építettem, és próbálom lerombolni, de nem megy...” Ez a rövid levél egy család összefaragásának szinte minden sebére feltárja, pedig csak egyetlen ember panaszát ismertük meg. Erre ezt a választ, tanácsot tudtam adni: „Tudatosan senkitől, se a családtagjaidtól, se a barátaidtól ne várj el semmit. Fogadd el őket, ahogy vannak, engedd el az elvárásaidat, és ne akard se birtokolni, se irányítani őket. Megváltozik a légkör körülötted, ha így teszel! Létezz! Légy kedves és figyelmes, ne akard se irányítani, se birtokolni őket!”

Jézus a tanítványai lábát mosta. Ezt a gesztust ezerféle módon lehet követni, aprópénzre váltani, anélkül hogy hangoztatnánk ezt. Placid atya tanácsai is segítenek a keresésben, abban, hogy egymás szeretetét megtaláljuk, és naponta legyenek kisebb vagy nagyobb örömeink.

A magányosoknak, az egyedül a lakásukba szorult idősebb vagy fiatalabb embereknek mit üzen?

– Magányunk oka az egyéni élet-történetünkől függ. Együttérző és gyógyító, vigasztaló szavakat mondhatunk, de a magány feloldása, mint minden, Isten és az ember kapcsolatán múlik. Vigasztalásul, bátorításul Rónay Györgytől a Szerápión legendák egyik gyöngyszemét idézem, a *Magányosan?* című vers néhány sorát:

„(...) Sosem voltam magányos.
Magányom tele volt Szemekkel,
tele volt surranásra kész
Figyelemmel, olyan magány volt
mint a lomboké,
s benne madár is énekelt,
mozdulatlan csőrrel a titkos
belső hallásnak néma dalokat.
Sosem voltam magányos.

(...) Nem ismertem a keserű magányt,
a fortyogó
levelekben forgatót, a szakálltépő,
káromló magányt.
Nem ismertem? Kilábaltam belőle,
leszáritottam lábamról sarát,
levettem sarkamról porát.

Szabad voltam. Ablakom mindig
nyitva volt a Szélnek.

Ma már azt is tudom, hogy bármi volt
és bárhogy is volt,
s akármít vettem el, minden hiánnyal
én lettem gazdagabb.
Ma már azt is tudom, hogy
boldog voltam. Boldog vagyok.

Elég.”

Isten minden bajunkat és bűnünket magára vette, és mindenestül tulajdonává tett bennünket. Irgalmat gyakorol velünk azáltal, hogy egyszer s mindenkorra Jézus mellé állt, és ezzel egyúttal minden áldozat oldalára állt. S ha Krisztus „mindenkiért meghalt, akkor akik élnek, ne maguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és föltámadt” (2Kor 5,15). Az áldozathozatal által értelmessé válik a magányunk elszívése is. Ezt imádkozzuk a mise IV. kánonjában, és erre hív meg bennünket az Úr is az ő követésében.

Körössy László
Fotó: Lambert Attila

Ne a pofon egyenesítse ki az életünket

Hitvallók a sportban

Medugorjei zarándokokként mezítláb és cipőben is fel-mehetünk a város fölé magasodó Križevac hegy tetején álló kereszthez. A hegy magas, és az út köves. Mészáros Richárd szerint mindig van választási lehetőségünk, dönthetünk a könnyebb és a nehezebb út mellett is. Jézus szenvedésében osztozva Richárd évek óta mezítláb kapaszkozik fel a fészülethez.

Ő és a felesége, Darida Csilla élsportolói múlttal a hátuk mögött évekkel ezelőtt saját vállalkozásba kezdtek. Zalaegerszegi létrehozták a Ricsilla Sportszolgáltató Kft.-t, és kilenc Zala megyei kistelepülésről négyszáz gyereket vontak be a kosárlabda országos vétkeringésébe. A ZTE árnyékában, mindössze négyévi munka után a hazai utánpótlás-nevelés élvonalába emelkedtek. A Ricsilla Sport valódi sikertörténet, titka abban áll, hogy a házaspár keresztény módon újraértelmezte a siker ellentmondásos fogalmát. Richárd így vall a munkához való hozzáállásáról: „Magamat fejlesztve, a határaitam feszegetve mindig a nehezebb utat választom. Az élsportból hozott örült gondolkodásmódból sok mindent át tudtam vinni az életembe, a keresztény utat járó énembe.”

Zalaegerszegi házukban, ami egyben a kosaraspalánták hétvégi edzőotthona, megismerkedhettünk az életükkel. Az edzőgépekkel jól fölszerelt Ricsilla-házban az a benyomásunk, mintha valahol Nyugat-Európában járnánk: a nappaliban nagy ülógarnitúra, az udvaron kosárpalánk, a garázs-

zavarta őt a nagyképűségük és az, hogy lenézték a kevésbé ügyes társaikat. Bár közéjük tartozott a csapatban, a szíve inkább a szerényebb képességű, szorgalmas srákokhoz húzta. „Örültem, hogy nekem jól megy minden, de nem tudtam, kinek tartozom köszönettel ezért. Szerettem a szüleimet, hálás voltam nekik, de nem tudtam helyre tenni magamban ezt az egészet. Munkácsi származású édesanyám ötödikes koromban elköltözött hittanra. Ministrálni kezdtem, lassan a sport és a templom lett az életem. A plébánosom mentorált, sokat beszélgettünk. Így jutottam arra a felismerésre, hogy mindazt, amit kaptam, a Jóistennek kell megköszönnöm. Úgy egyenesíthetem ki azt az úgymond igazságtalanságot, hogy én ilyen jó képességeket kaptam, míg más tolszékben kényyszerül élni, hogy nem a miértet kérdzem, hanem arra figyelek, mit adhatok én. Nekem többet kell adnom, mert többet is kaptam. Így elkezdtem kőkemény munkával fejleszteni magam. Többet tanultam és többet sportoltam másoknál, akik hozzám hasonlóan tehetségesek voltak. Ez

mesél, milyen örömmel járt az általános iskolai éve alatt az evangélikus hittanórákra, az istentiszteletekre, az ifjúsági összejövetelekre. Később sportgimnáziumba került

a kosárlabda volt. Miután megszületettek a gyerekeik – 2005-ben Ágota, 2006-ban pedig Ágoston –, egyre inkább ez játszotta a főszerepet az életükben.

is odafigyelnek, tanárokat fogadnak, hogy a közismereti tárgyakból is az élvonalban legyenek a kosarasaik.

A házaspár tudatosan törekszik rá, hogy megmutassa,

tekeset nyújtsanak, és a sportot eszközként használva tanúságot tegyenek előttük hitükről. „Tudjuk, hogy csak néhányukból lesz kosaras, de mindannyian együttműködési normákat tanulnak, szakmai és erkölcsi alapokat kapnak. Ezt az élet bármely területén tudják majd hasznosítani.”

A házaspár naponta imádkozza a rózsafüzért, a mindennapjaikat átszövi a hit. Ricsi úgy fogalmaz: „Fütkészünk azok életét, akik nem az átlag útját járják, hanem keményen, akár a szenvedést is vállalva küzdenek, a nehezebb út mellett döntenek.” Ez a tanulás vágy ösztönözte őket arra is, hogy Csillával közösen feldolgozzák a szentek életét. „Komoly olvasmány volt a kétkötetes mű.”

A Mészáros család élete a kosárlabda. A gyerekek is játszanak, Ágoston a korosztályának legjobbja Magyarországon. A család megélhetését vállalkozásuk biztosítja, amelyet szilárd elvek mentén működtetnek. „Az üzleti életben vannak elvárások, amiknek meg kell felelni. Ha nem érzik mögötted a háttérrel – utal Ricsi a BMW-re –, nem állnak szóba veled. Okosnak kell lenni, hogy elérj a céljaidat. Úgy kell lavírozni az üzleti világban, hogy az ember hű maradjon a meggyőződéséhez, soha ne adja oda magát az ördögnek, de ne érje üzleti hátrány.”

A Mészáros család – együtt a hitben, együtt a sportban

Kecskemétre, kiszakadt a megszokott közösségéből, és így eltávolodott a hitétől. „Kamaszodó sportoló voltam, letértem a hit útjáról, holott belülről éreztem, hogy továbbra is azon kellene járnom, de nem láttam magam körül hiteles példákat. Párkapcsolatok jöttek és mentek az életemben, de egyik fiú sem volt hívó. Nagyon vágytam a családom után.” Ebben az élethelyzetben volt, amikor megis-

A Zalaegerszeg környéki kistelepülések gyerekeinek tartanak edzéseket, saját megtakarításaikból is áldozva erre a munkára. Amikor a kormány bevezette a taotámogatási rendszert, akkor dolgozták ki a Ricsilla Sportszolgáltató Kft. mai működését. Felújították a falvak tornatermeit, a sportudvarokat. „Volt olyan pénzünk, amiről dönthettünk, hogy magunkra költjük vagy beletesszük ebbe a projektbe.

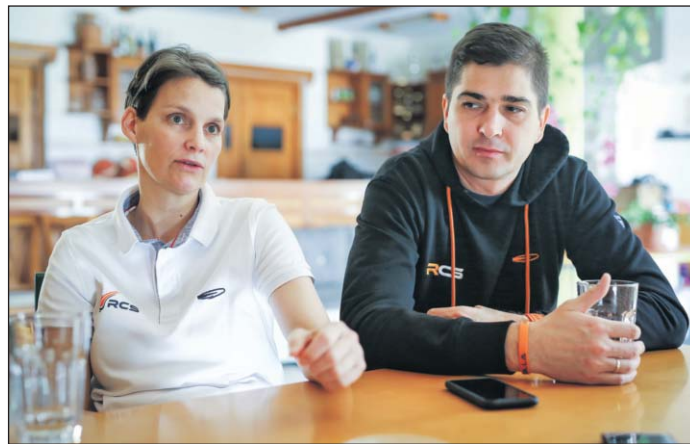
hogyan él és dolgozik együtt két ember szentségi házasságban. Nem titkolják a hitüket. „Alázattal gondolunk vissza az »előző« életünkre. Tisztában vagyunk azzal, hogy annak a szabadon életvitelnek mi volt a következménye az életünkben, és ma már azt is tudjuk, hogy a szűk ösvény igenis járható. Azért állíthatjuk ezt, mert tapasztalatunk van a másik útról is. Szókimondók vagyunk, de nem rá-

Ágoston a magyar kosárlabda reménysége

A kétezer lakost számláló Becsehely új tornaterme megsokszorozta a sportolók számát

Házaspárként vannak jelen a fiatalok között

ban több autó, köztük egy BMW. A házzal éppen szemben áll a Zrínyi Miklós Gimnázium, amelynek tornatermét és szabadidő sportpályáját a Ricsilla újította fel, még hozzá európai színvonalon.

Richárdék egyesülete kilenc településen tart edzéseket. Megállapodásokat kötöttek az iskolákkal. A tao-sporttámogatási rendszer bevezetése óta sorra újítják fel az intézmények tornatermeit és szabadidő sportpályákat létesítenek. Ennek fejében tíz éven át korlátlanul használhatják az infrastruktúrát, de a tulajdonos az oktatási intézmény marad. A házaspár a bizonyíték arra, hogy működik a modell: a vállalkozásuk sikeres, és profitjuk egy részét készek a közjó szolgálatába állítani.

Ricsi és Csilla sportkarrierje a rendszerváltás körüli években kezdődött. A szolnoki születésű, magas növésű Ricsi sportosztályba járt, ahol hamar kitűnt a kortársai közül a kosárlabdában és a tanulásban egyaránt. A hozzá hasonlóan sikeres fiúkban azonban

adott erőt és önbizalmat a meccseken, hogy jobb legyen náluk a játékban és mentálisan is” – meséli. Richárd gyorsan fejlődött, tizenévesen már válogatott játékos volt, kezdő irányító, vitték a junior Eb-re és a junior vb-re is. Huszonéves korában is folytatódott ez az izgalmas és gyorsan felfelé ívelő karrier. Közben pedig egyre mélyült benne a keresztény elkötelezettség. „Nem volt közösségem, ugyanakkor erkölcsi célokat tűztem ki magam elé. Párkapcsolati tisztaságra és stabilitásra vágytam.”

Ezzel a „hátsó szándékkal” kereste az ismeretséget Csillával, aki ugyancsak nagy kosáreménységgel számított. Ricsi tudta róla, hogy van affinitása a hit iránt. Csilla szarvasi. Ő is a perifériáról emelkedett korosztály legjobbjai közé, és őt is az édesanyja küldte hittanra, amikor egyszer egy evangélikus lelkész jött az iskolájukba. Hamar megértette őt a hit élménye. „Számomra logikus volt hinni Istenben, a megváltásban és a bűnbocsánatban” – mondja, és arról

merkedtek Ricsivel. Levélben tartották a kapcsolatot, találkoznuk csak ritkán sikerült. Ricsi ugyanis Sopronban játszott, Csilla Pécsen.

Az eljegyzésüket Medugorjében ünnepelték. „Azt az elkötelezettséget, ami megfogott engem, a Katolikus Egyházban találtam meg. Ott értettem meg, hogy szabad akaratot kaptunk, és az a feladatunk, hogy döntsünk, milyen életet élünk.” Összeházasodtak. Egy ideig még folytatódtott a profi sportolói karrierjük, de hamarosan elkezdtek foglalkozni az utánpótlás-neveléssel is. Csilla elvégezte a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolát. Nem végzettséget akart, hanem tudást arról a hitről, amely meghatározóvá vált számára. A házaspárnak több vállalkozása is volt. Először multi-level marketing rendszerben dolgoztak, ami jelentős anyagi sikert hozott nekik, később árttermet nyitottak. Anyagi biztonságuk lehetővé tette számukra, hogy azzal foglalkozzanak, amit a leginkább szeretnek, ez pedig

Mi az utóbbit választottuk. Most hét iskolában foglalkozunk a gyerekekkel. Nem kérünk tagdíjat és a tehetséges diákok mellé külön mentort adunk. Nekünk az jelenti az örömet, hogy tudjuk, vannak sportudvarok, ahova kimehetnek a családok. Ha a működésünk egyszer megszűnik, ezek akkor is megmaradnak. Már hét tornatermet újítottunk fel.”

Együttműködnek az iskolák testnevelőivel, rendszeresen tartanak kooperatív órákat, népszerűsítik a sportágot. A kisebb falvak gyerekei számára kitörési lehetőséget jelent a sport, hiszen ezen a téren az előmenetelük leginkább csak a hozzáállásuktól függ. A települési iskolákban zajlanak a heti edzések, és a tehetséges tanulókat meghívják az otthonukba, hétvégi képzésekre is. Egy-egy ilyen hétvége távolról sem csak a sportról szól. Gyakran az egész csapat misével kezd a vasárnapot, és rendszeresek az esti beszélgetések is. Csillák a gyerekek tanulmányaira

menősek. Ezt a mentalitást adjuk át a gyerekeknek, alternatívaként mutatjuk fel nekik a mi utunkat. Öszintén beszélünk a nehézségeinkről, a küzdelmeinkről is. Látják, hogy magunkon is sokat dolgozunk, hogy elesünk és felállunk, ahogyan azt is, hogy boldogulunk és boldogok vagyunk” – mondja Ricsi.

Munkájuk eredményeként sportolóikkal országos hírnévre tettek szert. „Nagyon menő – fogalmaz az NB II.-ben kosarazó Waigand Ágoston –, hogy az Atomcity-Ricsilla U14 csapata az EYBL-en (European Youth Basketball League) két forduló után veretlenül jutott a döntőbe. Kár, hogy a koronavírus-járvány miatt a döntő végül elmaradt. De így is sokatmondó, hogy ezen a nemzetközi versenyen, ahol Magyarország és Európa legjobb korosztályos csapatai mérkőz össze a tudásukat, a Ricsilla olyan csapatokat vert meg, mint a Balkan, a Bayern München vagy az USK Praha.

Ricsi és Csilla célja, hogy a vidéki gyerekeknek valami ér-

Csilla és Ricsi elmondják azt is, hogy sok vád érte őket, számos vihart megélték már. A munkától azonban sosem rettentek vissza, képesek együtt küzdeni a közös célért. „Azt is tudjuk, hogy nem szabad megváltoznunk most, amikor jól mennek a dolgaink. Mindig ragaszkodnunk kell az értékekhez, amiket kaptunk.”

A házaspár lelkesedése magával ragadó, sugárzik róluk, hogy teljes odaadással végzik a feladataikat. Erre szánják hétvégeiket is, és életük nyitott könyv a gyerekek számára. „Sokat dolgozunk, de azt csináljuk, amire vágytunk. Van mit visszaadnunk Istennek. És tudjuk, hogy szenvedés nélkül nincs fejlődés, utal Ricsi a néhány évvel ezelőtti infarktusra. Vagy vállalom ezt küzdelmet, vagy egy-egy pofon figyelmeztet arra, hogy mit kell tennem. Jézussal haladunk, hogy ne a pofon egyenesítse ki az életünket.”

Trautwein Éva
Fotó: Lambert Attila

Látszat, hogy csak így lehet élni

Beszélgetés Jelenits István piarista szerzetessel

Jelenits István piarista szerzetes, tanár, teológus, író, több nemzedék nevelője tavaly december 1-jén ünnepelte gyémántmiséjét a budapesti piarista kápolnában. Hál' Istennek egészséges, de a koronavírus-járvány miatt nem mehet ki a rendházból. Vele beszélgettünk.

Tanár úr, mire kényszeríthet minket ez a mostani, teljesen váratlan helyzet, amiről ma még senki sem tudja, hogy meddig tart?

– Arra, hogy gondolkodjunk el rajta, hova jutottunk, hol tartunk, milyen veszteségeket és milyen nyereségeket jelent számunkra ez az új állapot, amely várhatóan nem csak rövid ideig fog tartani. A döntési helyzetben lévő, felelős személyek igyekeznek biztonságot adni, hogy ne féljünk, de arra is intenek, hogy vegyük komolyan a járványt és fontoljuk meg, hogy mi a feladatunk ebben a helyzetben. Vannak dolgok, amiket most elvesztettünk vagy lehetetlenné váltak, másfelől viszont új lehetőségek is megnyílnak előttünk. Ha elgondolkozunk ezeken, akkor juthatunk előre. Az, hogy most elcsendesedik az élet megszokott sürgés-forgása, magával hozhatja például azt, hogy előveszünk könyveket, amiknek az elolvasására eddig nem volt időnk. Pap vagyok, szerzetes, nincsenek gyerekeim, unokáim, így jobban ráérek arra, hogy olvassak. Megemlítem *Alesandro Manzoni A jegyések* című klasszikus regényét, amiben egy sok halálos áldozattal járó pestisjárványról is szó esik. Most itt az alkalom ennek a könyvnek az elolvasására. Lehet, hogy mire az ember a kötet végére ér, vége lesz a járványnak is. De ha nincs ez a mostani helyzet, talán soha nem kezdett volna bele az olvasásába. A másik, ami eszembe

jutott, az iskola. Nem csak pap vagyok, több évtizeden át tanítottam. Igaz, hogy már visszavonultam, de együtt élek tanárokkal, akik a diákjaik otthoni tanulásában nyújtanak segítséget. Ez is nagyon érdekes dolog. A tanár kijelöli a feladatot, amit a diákjai otthon megoldanak. Ha egy családban csak egy gyerek van, akkor nyugodtan használhatja a szükséges eszközöket, de ha négy, akkor már egyáltalán nem biztos, hogy mindegyiknek lehetősége lesz erre. Meg kell találnunk azokat a megoldásokat, melyek segítségével a legjobban tudunk alkalmazkodni a mostani állapotokhoz. Nem bosszankodva, nem lázadva, hanem leleményesen, felismerve, hogy ebben a helyzetben olyan utak fölfedezésére nyílik alkalomunk, amilyenekre azelőtt nem is gondoltunk volna.

Nagybőjt idejét éljük, de ez most teljesen más, mint a korábbiak, hiszen szinte az egész világ hordozza a keresztet. A húsvétot megelőző negyven nap egyébként is különleges alkalom a bűnbánatra, a lélek megtisztulására. Hogyan látja ezt a kérdést?

– Egészen páratlan helyzetben vagyunk. Régebben, amikor egy járvánnyal egyedül maradt egy város, minimálisra korlátozódott a kapcsolata a többi településsel. Ma az egész világ kinyílik előttünk, látjuk más országok helyzetét és össze tudjuk mérni vele a magunkét. Ugyanakkor egyénileg mindannyian be vagyunk zárva, személyesen nem tudunk segíteni a rokonainknak, csak telefonon tarthatjuk velük a kapcsolatot.

Elgondolkozhatunk a sorsunkon és az ő sorsukon is. Megpróbáltatásnak vagyunk kitéve, de fontos, hogy ne istencsapásként éljük meg ezt a mostani helyzetet, hanem inkább jelként. Az Úristen most olyan viszonyokat teremt, amelyek arra figyelmeztetnek bennünket, hogy a korábban magától értetődőnek tartott megszokásainkat fel kell adnunk, és készen kell állnunk egy újszerű, nem igazán kényelmes, ideiglenes életformának a kialakítására. Az új helyzetben is keresnünk kell Isten kezét. Nem a büntetését kell látnunk ebben, hanem egy sajátos megpróbáltatást, mellyel ránk kényszeríti a változás lehetőségét. Ne higgyük, hogy az az egyetlen lehetséges életforma, amiben eddig éltünk. Ismerjük fel, hogy amibe kerülünk, az elindíthat bennünket a lelki gazdagodás útján. Olyan dolgokat próbálhatunk meg, amelyekre régen nem szakítottunk időt, pedig fontos lett volna. Olvastam egy könyvet, ami a francia családokról szól. Az szerepel benne, hogy a francia házastársak naponta hét percet beszélgetnek egymással. Most

időszaknak az emlékeit megőrizzük magunkban. És gazdagabbak leszünk általa, mert most ráeszmélhetünk sok mindenre, amit a hétköznapi taposómalmában eddig nem tapasztaltunk meg és nem fedeztünk föl.

Ön, aki az egész életét Isten szolgálatában töltötte, hogyan éli meg ezt a veszélyhelyzetet?

– Számomra is korlátokat jelent, hiszen nem hagyhatom el a rendházat. Azelőtt rengeteget mozogtam, fölmentem a Gellért-hegyre, most pedig az utcára sem léphetek ki, mert ez az előírás, ezt kívánja a józanság parancsa. Beletörődöm. Ugyanakkor bezártságomban rájöttem mindarra, amit az imént elmondtam. Fel kell fedoznunk azokat az újszerű dolgokat, amikre ráirányítja a figyelmünket ez a megköttetés. Ne csapásként, ne büntetésként fogjuk fel ezt, hanem tekintsük ajándéknak, és vizsgáljuk meg, tudunk-e kezdeni vele valamit, hogyan gazdagodhatunk általa lelkiileg. A

járvány kimozdít minket a mindennapos taposómalomból. Eddigi életünk a hangosságával, az üzemszerűség monotonijával azt a látszatot keltette, hogy nincs más választásunk, csak így lehet élni. Most viszont van időnk rá, hogy rendezzük a kapcsolatunkat Istennel és az emberekkel. Erre kaptunk valami sajátos felszólítást, ami óriási lehetőség is számunkra. Gyakrabban kereshetjük egymást telefonon, nem csak azért, hogy sápiózzunk, hanem hogy valódi beszélgetéseket folytassunk a másikkal, meghallgassuk egymás gondjait, odafigyeljünk egymásra, a másik ember vigasztalására legyünk. A jelenlegi helyzet nem csupán krízis, hanem ajándék is. Persze nem kértük ezt az ajándékot. Ha a Jóisten megkérdezte volna, mit szólnak hozzá, valószínűleg azt feleltük volna, hogy nem akarjuk, de hát, tetszik, nem tetszik, megkaptuk. Tekintsük ezt megpróbáltatásnak, ami ugyanakkor tele van ajándékozó elemmel is: új szempontok fölfedezését teszi szükségessé, és ez megmenhethet bennünket attól, hogy az életünkön végleg eluralkodjon a monotonia és a kapkodás, hogy a kapcsolataink kiüresedjenek, felszínessé váljanak. A mindennapjainkban nem volt már időnk a mélyebb beszélgetésekre, a gondok őszinte feltárására. Túlbeszítettük a hűrt, ideje volt már megállnunk kicsit. Most mindenre van idő. Megváltozhat az ember, akár a művészethez való viszonya is. Másfajta lélekkel vehet elő például egy Jékely Zoltán-kötetet, amit már régóta őriz a polcon, és ha akarja, az egészet elolvashatja egyszerűen. Sokat változhat az életünk attól is, ha nem vágyunk a televízióra, a rádióra, a mesterséges izgalomra, hanem inkább az olyan olvasmányra, ami a tiszta, csillagos eget nyitja ki a fejünk fölé.

Bodnár Dániel
Fotó: Merényi Zita

Feltámadás – Dosztojevszkij szerint

Tavaly Tolsztoj *Feltámadását* olvastuk újra a húsvétra készülve, idén a regény dosztojevszkiji párját vettük elő. A *Bűn és bűnhődés*t, amely szintén viselhetné a Feltámadás címet – annál is inkább, hiszen harminchárom évvel előbb született, mint Tolsztoj halhatatlan műve.

Nyehljudov herceg és Raszkolnyikov párhuzamos, mégis gyökeresen más utat járnak be, de a végpont ugyanaz: új életet nyernek az evangélium igazságában. Nyehljudov, amikor szembesül múltbéli bűnével, rögtön a bánat útjára lép, a tisztulást keresve. Raszkolnyikov azonban, bár a lelkiismerete rettenetes szakadékokba taszítja, és a teher alatt elméje szinte megbomlik, egészen a végsőig nem képes bűnnek elismerni a bűnt, amit elkövetett.

Szerb Antal irodalomtörténetét hozzáolvasva indulok a *Bűn és bűnhődés* mélységei felé, és próbálok megtalálni azt az ösvényt, amin egy rövid írás erejéig elidőzhetünk.

Idéztem tavaly is *A világirodalom történetéből* a gondolatot, mely szerint Tolsztoj és Dosztojevszkij műveinek olvasása a lelkiismeret-vizsgálat-hoz hasonlít.

A bűn megrázó valóságáról szól közel hatszáz oldalon keresztül Dosztojevszkij regénye. Az író „az embersors végső örvényeibe” világít be Raszkolnyikov és az ő szeretői szenvedéseinek keresztül. Raszkolnyikov gyilkol, elmélete megbukik, de ő csak ott hajlandó hibát látni benne, hogy várakozásával ellentétben önmagát mégsem sorolhatja azok közé, akiknek joguk van ölni. Egy helyen így biztatja magát: „Elég! Elég a lázálombokból, képzelt rémségekből, kísértetekből!... Még élek! Vagy talán az imént nem éltem? Nem igaz, hogy meghalt az életem az öreg anyókával! Jöjjön el neki a mennyek országa, de... elég volt, anyókáim, ideje, hogy nyugodni térj! Itt most már az értelem és világosság országa fényeskedik... az akarat és erő országa azonban nem győzedelmeskedhet Isten országán. Raszkolnyikov alulmarad. Szonyának elismeri majd: „...azt hiszed, az öregasszonyt öltem meg? Magamat öltem meg, nem azt az anyóká! Egy csapással agyonütöttem magamat akkor, úgy, hogy sose támadok fel többet!”

Kicsoda Szonya? Raszkolnyikov öhozzá ragaszkodik, vele osztja meg a bűn terhét. Már addig is oly sok minden nehezedett gyöngye vállaira, s íme, egy újabb bírhatatlan teher. De azok közül való, akik – szótlanság – kéri, sőt követelik a terheket. Az önfeláldozásban a végsőig, az örültségig megy azokért, akiket szeret. Szerette Lizavetát és szeretői a gyilkosát is. Türelmes szeretetével elvezeti Raszkolnyikovot a szenvedés vállalásáig. „Szonya a könyörtelen ítélet, a megmásíthatatlan döntés.”

Ő a bűnös asszony, aki mindig kész könnyeivel öntözni, hajával törölni és illatos olajjal megkenni az Úr lábát. És akkor az Úr így szól: „Sok bűne bocsánatot nyert, mert nagyon szeretett.” A regény dialektikája szerint Raszkolnyikov borul földre Szonya előtt, és csókolja meg a lábát. „Nem előttem borultam le, az ember töméntelen szenvedése előtt borultam le” – mondja neki. „Ti szegénykéik, szelídek, szelíd tekintetűek... drágáim!... És miért nem sírnak? Miért nem jajgatnak? Mindegyiket odaadja... és csak néznek szelíden, szótlanság. Szonya, Szonya, szótlanság Szonya...”

Dosztojevszkij központi eszméje Szerb Antal szerint a szenvedés vállalása. Ez a feltámadás záloga. „A szenvedés kapcsolja össze az embert az isteni dolgokkal” – hiszen maga az Isten is vállalta a szenvedést. „...állj ki a keresztútra – mondja Szonya –, hajolj le, és csókolj meg a földet, amelyet beszennyeztl, aztán hajtsd meg magad az egész világ előtt, a négy égtáj felé, és mondd fennhangon, mindenkinek: »Öltem!« Akkor az Isten új életet ad neked!” S nem sokkal később hozzáteszi: „Együtt vállaljuk a szenvedést, együtt viseljük a keresztet.”

A *feltámadás* szó háromszor szerepel a regényben. Először maga Raszkolnyikov mondja ki – a tékozló fiú –, amikor elhagyja anyját és húgát. „Megyek... el kell mennem. Meg akartam mondani... már amikor idejöttem... magának, anyácskám... és neked is, Dunya... hogy legjobb lesz, ha most egy időre elválnak. Nem érzem jól magam, nincs nyugtom... Majd eljövök... eljövök időnként... ha lehet... Nem felejtlek el és szeretlek titeket... de hagyjátok, hagyjátok magamra. Így határoztam már előbb... szilárdan elhatároztam. Akármilyen érzem is, ha el-

pusztulok, ha nem, egyedül akarok lenni. Felejtsetek el, jobb úgy... Ne kérdezősködjétek felőlem, ha eljön az ideje, visszajövök, vagy... majd hív-lak... Talán van még feltámadás! De most, ha szeretetek, mondjátok le rólam... különben meggyűlöllek, érzem... Isten áldjon...”

Másodszor Szonya által mondatik ki. Annyi rejtett utalás után itt nyíltan belép a regény szövegébe az evangélium. Szonya Lázár feltámasztásának történetét olvassa Raszkolnyikovnak. Ez a gyötrelmes evangéliumolvasás a regény kulcsjelenete. Az Úr szava igazság és ígélet: „Én vagyok a feltámadás és az élet.” Ezzel az isteni szóval száll perbe az emberi szó, amikor Raszkolnyikov nem sokkal később azt mondja, hogy ő nem támad fel soha. De a mag már a földbe került.

Harmadszor maga az elbeszélő mondja ki a szót, amikor a lélek által bejárta útra reflektál. Raszkolnyikov már a száműzetésben van, de a szenvedés vállalása még nem ért el a lelke közepébe. „Győltörte magát ezzel a kérdéssel, és nem ébredt rá, hogy talán már akkor, mikor ott állt a Néva felett, megérezte, micso-da mélységes hazugság rejlik

benne és a gondolkodásában. Nem értette, hogy ez az érzés már egy eljövendő életfordulatnak, feltámadásának, jövendő új életszemléletének a hírnöke lehetett.” A fordulat végül bekövetkezik, a mag kikel, és termést hoz. Hosszú és keserű küzdelem után Raszkolnyikov feltámad.

„Krisztus megsezentelte az emberi szenvedést azáltal, hogy Isten létére ő is szenvedett – írja Szerb Antal. – Krisztus és a szenvedés (...) a világ alapja és lényege. (...) A szenvedés Dosztojevszkij szerint örökkévaló és személytelen. (...) Ez az egyetemes közösség a végső orosz hitvallás. Az egyéniség, az, ami embert embertől elválaszt, csak felületi, nem fontos, legkevésbé értékes része az embernek, a mélységekben, amelyek kinyílnak Dosztojevszkij szeme előtt, minden ember egyforma, része a mindenkori közösségnek. Mindenki szenved mindenkiért. Ez a mindenszenvedés a Krisztus. Aki alázattal magára veszi keresztjét, megtalálta élete rejtett értelmét.” Ez a *Bűn és bűnhődés* üzenete, és a *Feltámadás* is. Húsvét titkát visszhangozzák: a szenvedés vállalása a feltámadás záloga.

Borsodi Henrietta

Lehetséges-e a béke Szíriában?

Szemelvények egy soha véget nem érő háborúból

A remény időszaka volt 2007 év vége. Ideiglenes nyugvópontra jutott a korábban eszkalálódott feszültségsorozat a Libanoni Fegyveres Erők (Libanon hadserege) és a Szíria-barát Fatahból kivált, al-Iszlám elnevezésű, szunnita iszlamista csoport között. (Ez utóbbit a Nyugat az al-Káidával és az an-Nuszra Fronttal hozza szoros összefüggésbe. A Fatah, más néven Palesztin Nemzeti Felszabadítási Mozgalom *Jasszer Arafat* által 1955-ben alapított szervezet, amely mozgalomként megalakult, majd pártként működő, ideológiailag sokszínű csoport.)

2007 elején a libanoni titkosszolgálat bankrablással vádolta meg az al-Iszlámot, aminek következtében Tripoli-szerte fegyveres összetűzésekre került sor. Az al-Iszlám, ellentámadásra készülve, katonai erejét a Tripoli mellett található Nahr al-Ba-

szerint a lakóépületeknek több mint 75 százaléka igényelt újjáépítést.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat munkatársai nem sokkal a harci cselekmények után érkeztek a térségbe. Menekülttáborokban, helyi közösségekben segítették az újrakezdést, higiénés és egészségügyi csomagokat vittek a térségbe. A harcok ekkor is véget értek, a segélymunkások ismét hazatérhettek, és jelek mutatkoztak arra, hogy talán béke lehet.

2011-ben azonban kitört az arab tavasz, amely alapjaiban rengette meg az észak-afrikai és a közel-keleti országok jelentős részét. A háborús, forradalmi események láncreakciót váltottak ki az arab világ egyes országaiban. Részben ennek hatására polgárháború tört ki Szíriában, mélyen megosztva, egymás ellen fordítva az ország politikai, vallási

red nevű, ENSZ-koordinációban lévő palesztin menekülttáborban összpontosította. Ez a tábor egyike az arab-izraeli háború következtében létrejött menekülttáboroknak, amelyek az otthonaikat veszített palesztinoknak nyújtanak védelmet. Ezek a táborok nem ideiglenes barakkok, ne sátorvárosokat képzeljünk el: sokkal inkább hasonlítanak lakótelepekhez, melyek közül egyik-másik negyvenötven éve ad menedéket ott született és felnőtt generációknak.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat munkatársai, *Győri-Dani Lajos* vezetésével, 2007-ben azért utaztak Tripoli-ba, hogy a menekülttáborban élő, kárvallott civileknek azonnali segítséget adjanak. Gyógyszert, kötszert, orvosságot. A város kikötőjében ülve várták – emlékszik vissza a magyar szakember –, hogy véget érjenek a tengeri hajókról indított, fejük fölött zajló bombázások, és beléphessenek a tábor területére. A harcok befejeződtek, a segélymunkások hazatérhettek a frontvonalból, és minden jel arra mutatott, hogy talán ismét béke lesz.

Az izraeli hadsereg 2008 decemberében a Gázai övezetben található és a Hamász (más néven Iszlám Ellenállási Mozgalom; a Közel-Keleten 1987-ben létrehozott politikai, katonai, vallási és szociális tevékenységet végző, sokszínű szervezet, amit sokan terroristának tartanak) által koordinált fegyverraktárakat vett célba. Az Izrael által önvédelemnek, megelőző csapásnak, sebészi pontossággal végrehajtott katonai akciónak, míg a Hamász által mérsárlásnak minősített művelet heteken keresztül tartott, és humanitárius krízist eredményezett a térségben. A gázai konfliktusnak is nevezett támadássorozatban a civil lakosságot és otthonaikat jelentős csapások érték: az ENSZ tényfeltáró munkája

és civil szereplőit. Fegyveres összecsapások kezdődtek, amelyek aztán az egész országra kiterjedtek, de kü-

lönösen az északi és a keleti területekre. Dara, Homsz, Tartusz, Palmüra, Damaszkusz és Rakka városai, ókori emlékei az elsők között kerültek a háborús események középpontjába. Nemritkán teljes városrészek semmisültek meg, a polgári lakosság súlyos támadásokat szenvedett. Aleppó korábban virágzó metropoliszának keleti részét szinte porig bombázták. A közel ötmillió város lakossága kétféleképpen zsugorodott. A város keleti részében egészségügyi, higiénés szolgáltatások, víz és villany a mai napig nincsen vagy erősen hiányos, ingadozó. Orvosok, ápolók, egészségügyi szakemberek szintén hiányoznak: a támadások áldozataivá váltak, otthonaik elhagyására kényszerültek, vagy a havi 30 dolláros helyi fizetéssel járó állások helyett máshol keresnek boldogulást.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat munkatársai 2014-ben azzal a cél-

lal utaztak Libanonba, Szíriába és Jordániába, hogy megújítsák partnerkapcsolataikat, tanulmányozzák a segélynyújtás lehetőségeit, a helyi szükségleteket és körvonalazzák egy komplex egészségügyi segélyprogram főbb kereteit. Kelet-Aleppóban ekkor csupán egyetlen kórház üzemelt nyílt, szociális alapon működő intézményként. Az amúgy is rossz kapacitásokkal bíró kórház túlzott nyomás alatt volt, technikai eszközök alig álltak rendelkezésre. A szeretetszolgálat ezt az intézményt kezdte támogatni.

A 2017-ben indult munka eredményeképpen a kórház egykori öreg épülete elemeiben megújult. Közvetlen szomszédságában egy teljesen új, a főépülettel kapcsolatban álló, de önálló kórházi szárny épült, baleseti és egyéb szakorvosi ellátást lehetővé tevő helyiséggel, amelyet orvostechnikai eszközökkel is felszereltek. A harcok ekkor még nem fejeződtek be, de a segélymunkások hazatérhettek. Semmi jel nem mutatkozott arra, hogy béke lehet ezen a földön.

2018-ban, a szíriai háború „békésebb” időszakában a Magyar Máltai

Szeretetszolgálat néhány munkatársa ellátogatott a Damaszkusz és Homsz között fekvő Kara városának „Jakab-konventjébe” is, ahol együtt imádkoztak az ott élő keleti keresztény közösség tagjaival. Döbbenetes volt a szembesülés azzal, hogy az elmúlt években alig fordult meg náluk nyugati utazó: az elmondásuk és a vendégkönyvük alapján mindössze öt-tíz fő. Mindennapi küzdelmeik mellett kifejezték mély fájdalmukat, hogy úgy tűnik számukra,

latin (nyugati) keresztény testvéreik elfelejtették őket. Ezért 2019-ben kampány indult, amely Magyarország egész lakosságát megszólította. Mindazokat, akik együttérzettek ezekkel a közel-keleti keresztényekkel vagy általában a háború kárvallottjaival. Arra kérték, biztatták az üldözött, sokat szenvedő közel-keletiek sorsa iránt aggódókat, hogy fejezzék ki együttérzésüket. Minden magyar egyenként nem lehet tevékeny részese a terepi folyamatoknak, az élet helyi valóságának, amely igazi háborús fronthelyzet. De imádságban, jókívánságban, lelki cselekedetekben lehetőség van erre, mi több: kötelességünk is. A

kampány során azt kérték, írjanak rövid támogató gondolatokat, néhány sort vagy akár csak egy-egy szót. Fejezzék ki, hogy gondolnak rájuk, szeretik őket, osztoznak a fájdalmukban. Azt kérték, küldjék el üzeneteiket postán, Facebookon vagy e-mailben, és vállalták, hogy minden üzenetet a maga fizikai valójában adnak át a Mar Jakub-kolostor elöljárójának.

A bombázások idején az a hír járta az emberek között, hogy a temetőket rossz erők, kísértő lelkek lakják: a felkelők vagy a kormányerők (megközelítéstől függően) még holttukban is terrorizálják az ellenfeleiket. Ezért a vadászpilóták rendszeresen lőtték, bombázták a sírokat. Egyes temetőket a földdel tett egyenlővé egy-egy ilyen támadás. Sötét erő, mély naivitás – gondoltam olykor a szétlőtt végső nyughelyeket látva. Az ok pedig, mint kiderült, sokkal emberibb: voltak katonák, akik a támadások során minimalizálni akarták az áldozatok számát. Családjukat és egzisztenciájukat féltve dezertálni nem mertek, az általuk indított, „sikeres” bombákkal el kellett számolniuk. Ezért olyan helyekre dobták őket, ahol a legkisebb volt az esélye az emberi áldozatnak.

Senki sem választhatja meg, hová szülessen. Számos olyan hely van ma a világon, ahol állandó fenyegetettségben élnek különböző nyelvű, vallású, világnézetű és etnikai összetételű csoportok, gyakran éppen egymás számára jelentve kockázatot. Az országok közötti határok elmosódnak, a távolságok látszólag rövidülnek, színes kulturális olvasztótégelyek jönnek létre. Napjainkban egymástól elszigetelten élni szinte lehetetlen. Az együttélés elkerülhetetlen sorsszerűség, ami arra készíteti a békességre vágyó, jóérzésű feleket, hogy szüntelenül keressek a másikkal való közösség vállalásának lehetőségét. Ez olyan kihívás, amelyben a kulturális hagyományok megőrzése és erősítése mellett csak a folyamatos, építő dialógus lehet elfogadható. A történelem sem kínál kész recepteket a népek közötti társberlet rendezésére. Szabadság, egyenlőség, együttélés – új jelmondat lehetne az egymás mellett élő mozaiknemzetek zarándokútján. A Közel-Kelet vagy a szubszaharai Afrika heterogén lakosságú országaiban ez különösen nehéz: az országok közül többen a szemünk előtt élik és írják újra jelenkori történelmüket. A békés párbeszéd művészetének gyakorlása számukra – és számunkra is – olyan kihívás, amire minden bölcsességükre szükségük van, hogy megvalósulhasson az együttélés civilizációja.

Szöveg és kép: Solymári Dániel

Támogassa a
Magyar Katolikus Egyház
szolgálatait!

1%

Kérjük rendelkezzen
adója egyházi 1%-áról!www.katolikus.hu

Technikai szám

0011

*Reményből
jóvő fakad***A VÁCI
EGYHÁZMEGYE
KÓRHÁZLELKÉSZI
SZOLGÁLATA**www.facebook.com/korhazlelkeszBetegek, idősek, hozzátartozók,
egészségügyi dolgozók számára**Hívd föl a lelkigondozót!**Otthon vagy? Bánt valami?
Magányos vagy? Félsz valamitől?**Telefonálj!**

Ágostné Cséri Gabriella	+36 30 939 4214
Brazda Judit	+36 30 885 0713
Jagicza Józsefné	+36 30 243 0926
Jéger Sándorné (13 ⁰⁰ –17 ⁰⁰)	+36 30 228 4460
Szabóné Szekeres Ildikó	+36 30 518 0897
Szalai Katona Anikó	+36 30 942 2541

Hétköznap 8⁰⁰–16⁰⁰**Keressen minket a Facebookon is!****HALÁLOZÁS**

Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye a maga és a rokonok nevében fájdalmas szívvel, de Isten akaratában megnyugodva tudatja, hogy *Vígassy Mihály* pápai prelátus, é. esperes, plébános életének 73., áldozópapságának 47. évében, 2020. március 21-én elhunyt. Megbaldogult oltártestvérünk lelki üdvéért szentmisét mutattunk be a budapest-krisztinavárosi Havas Boldogasszony-plébániatemplomban, a nyilvánosság kizárásával, szűk körben. Hamvainak elhelyezése a későbbiekben fog történni. Kérjük a gyászolókat, hogy otthonaikban imádkozzanak az elhunytért.

Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye a maga és a rokonok nevében fájdalmas szívvel, de Isten akaratában megnyugodva tudatja, hogy *Bárany József* nyugalmazott plébános életének 85., áldozópapságának 60. évében, 2020. március 20-án elhunyt. Megbaldogult oltártestvérünk hamvait a budapest-rákosszentmihályi Szent Mihály-plébániatemplom urnatemetőjében helyeztük örök nyugalomra, a feltámadás hitével és reményével. A szertartást a nyilvánosság kizárásával, szűk körben végeztük. Kérjük a gyászolókat, hogy otthonaikban imádkozzanak az elhunytért.

A hirdetések tartalmáért és azok valódiságáért
a hirdető vállal felelősséget.**ADÁSVÉTEL**

GYÚJTÓ VÁSÁROLNA bélyeggyűjteményt és régi postai képes levelezőlapokat. T.: 06/20-522-5690, 06/1-322-8439

ÉLETJÁRADÉK

ÉLETJÁRADÉKOT FIZET Budapesten vagy környékén lévő ingatlanért plébánosi ajánlással bíró házaspár. Biztos anyagi és jogi háttér. T.: 06/20-212-7112

RÉGISÉG

PAPÍR- ÉS FÉMPÉNZT, bélyeget, képeslapot, papírrégiséget és más régiségeket vásárolunk, illetve árverésre átveszünk. Budapest VI. kerület, Andrássy út 16. T.: 06/1-266-4154. Nyitva: hétfő–szerda 10–17, csütörtök 10–19 óra között.

SZOLGÁLTATÁS

KERTI MUNKÁT vállalok Budapesten és környékén. T.: 06/70-626-8285

KÖMÜNKÁKAT, valamint új sírkövek faragását, meglévő síremlékek átalakítását és felújítását vállalom! T.: 06/20-361-8318. *Albert Farkas.*

FOGSOROK, hidak készítése, javítása, szükség esetén háznl is. T.: 06/1-213-5726

MARADJUNK KÖZÖSSÉGBEN!

Köszönjük, hogy az *Új Ember* katolikus hetilap és/vagy az *Adoremus* előfizetésével, megvásárlásával partnerünk, olvasónk, barátunk. Tudjuk és érezzük, hogy a körülöttünk felgyorsult események, a járványügyi veszélyhelyzet mindannyiunkat próbára tesz. Mi fáradhatatlanul Önökért dolgozunk! Minden megteszünk azért, hogy kiadványaink – a hetilap, a kulturális (tv- és rádióműsor) melléklet és a liturgikus kiadványunk – ebben a gazdaságilag is nehéz időszakban is töretlenül elkészüljenek, és eljussanak Önökhöz. A *Magyar Kurír* online oldalán pedig folyamatosan, aktuális hírekkel tájékoztatjuk olvasóinkat.

Munkánkhoz elengedhetetlenül szükséges a Tisztelt Olvasó. Kiadványaink eddig is kitartó hűségük és szeretetük révén tudtak megmaradni, ez a mostani, előttünk álló nehéz időszakban különösen is igaz. Az, hogy sok olvasóhoz nem jut el a lapunk, határhelyzetbe sodort bennünket is. Sokan kérdezik – s ez különösen jólesik ebben az időszakban –, hogy hogyan tudnak jól segíteni. A válasz egyszerű: keressék, fizessék elő kiadványainkat, és ha módjukban áll, támogassák adományaikkal munkánkat!

Kérjük, ha teheti, éljen ezzel a lehetőséggel, vagy továbbítsa kérésünket olyan magánszemélyeknek, intézményeknek, akik szívesen támogatnák a magyar katolikus sajtót, mert „Isten szereti a jókedvű adakozót” (2Kor 9,7).

Minden forint számít, bármilyen összegű támogatását hálásan köszönjük és várjuk a **Magyar Kurír 10700732-68366180-51100005** bankszámlaszámán (a Közlemény rovatban, kérjük, tüntesse fel: Adomány).

Elismerésünk és köszönetünk jeléül támogatóink nevét megjelentetjük az *Új Ember* és a *Magyar Kurír* oldalain, az adományozók között.

Segítsen Ön is, hogy továbbra is teljesíthessük célunkat és munkánkkal szolgálhassuk az Egyházat: a lelkipásztorokat, a híveket, a felebaráti cselekedeteket végzők munkáját, a katolikus nevelést, az Egyház tanítását, történelmét és természetesen a közösségeket. Maradjunk közösségben!

Áldott húsvéti ünnepet kívánunk!

Kiadja a Magyar Kurír
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap
Üzletág, előfizethető a kiadónál,
a postán és a Digitalstandon
Nyomás: Virtuoz Kiadó és Nyomdaipari Kft. • Ügyvezető: Tolonics Gergely
ISSN 0133-1205
KÉZIRATOKAT NEM ÖRZÜNK MEG
ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.
LAPZÁRTA: 2020. ÁPRILIS 6.

Főszerkesztő és felelős kiadó: Kuzmányi István
Vezető szerkesztő: Baranyai Béla • Lapszerkesztő: Körössi László
Szerkesztőség: Agónás Szonja, Benke Zsuzsa, Bodnár Dániel, Bókay László, Borsodi Henrietta,
Fábián Attila, Gáts Judit, Kiss Péter, Lambert Attila, Merényi Zita, Mészáros Ákos, Pallós Tamás,
Szalontai Anikó, Székács István, Thullner Zsuzsanna, Trautwein Éva, Verestői Nárcisz
Olvasószerkesztő: Kodlík Bernadett
Korrektor: Mester Zsolt • Tördelés: Bukovszki Antal
Szerkesztőség és kiadóhivatal: 1068 Budapest, Városligeti fasor 42.
Postacím: 1406 Budapest, Pf.: 100 • Tel.: +36/1-317-3933
www.ujember.hu • e-mail: ujember@ujember.hu

Könyvesbolt: 06/1-266-0845; konyvesbolt@ujember.hu
Médiaajánlat kérhető: 06/1-317-3933; hirdetes@ujember.hu
Közlemények, gyászjelentések, apróhirdetések feladása:
+36/1-317-3933; aprohirdetes@ujember.hu; <http://ujember.hu/aprohirdetes-feladasa/>
Előfizetés, terjesztés: +36/1-235-0484; +36/1-633-3790; +36/1-633-3132; terjesztes@ujember.hu
Előfizetés megrendeléséhez kérjük, vegye fel a kapcsolatot kollégáinkkal a fenti elérhetőségek valamelyikén.
Egyéni egy példányos előfizetés belföldről negyedévre: 4 050 Ft, fél évre: 8 100 Ft, egy évre: 16 200 Ft.
Magyar Kurír 10700732-68366180-51100005 (CIB Bank).

A józanodás boldogsága

Frankó András sírva vigadásról és alkoholstratégiáról

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Fogadója családias hangulatú pszichoszociális szolgálat szenvedélybetegek számára, sok-sok önszorgító csoporttal. Idén húszéves az intézmény. Alapító vezetőjével, Frankó Andrással beszélgettünk.

Hogyan választható külön (egyáltalán különválasztható-e) az Önök tevékenységének szakmai és hitbeli tartalma, háttere? Szánnak-e a munkájukban szerepet a hitnek, beszélnek-e róla az ügyfeleknek? Vagy ez inkább intézményi, fenntartói adottság, amelynek nem kell kihatnia a szakmai segítő tevékenységre?

– Ez olyan kérdés, ami akár egy külön interjút is megérne. Professzionális és hiten alapuló: ez a kettő nemhogy nem tér el egymástól, hanem szorosan összefügg. Egy régi szép intelem szerint igyekezz úgy élni, hogy rákérdezzenek a hitedre. Vagyis nem az a lényeg, hogy beszélünk-e róla, hanem hogy a munkánk mögött ott legyen a hit. De egyik-másik csoportunk életének része az ima is. A szenvedélybetegség összetett: biológiai, pszichológiai, szociális, spirituális háttérű állapot és élet-helyzet, melynek gyökerénél mindig ott az értelemkeresés. A függővé válás valamilyen hiányra adott válasz, és egy szenvedélybeteg ember számára a befelé, a mélyebb önismeret-hez és a kifelé, a szabaduláshoz vezető út is spirituális jellegű. Annak idején, körülbelül harminc évvel ezelőtt két pap, Bajzáth Ferenc és Halász Endre, akik alkoholbetegekkel kezdtek foglalkozni, kifejezetten Jézust nevezték meg a betegségtől való szabadítóként. Mi a csoportjaink többségében nem beszélünk a hitünkről, de itt-ott kinn van néhány feszület, Mária-szobor, és korábban egy pap is segítette a munkánkat.

Nemrég néhány hajléktalan ember társaságában „klubesten” vettem részt. Csak a helyszínen tudtuk meg, hogy valójában hittanórára hívtak meg bennünket. A hajléktalan emberek nagyon vágytak arra, hogy valahol vendégek lehessenek, de ez túl sok volt számukra. Vagyis az esetleges terítők szándék visszaüthet.

– Erről az a történet jut eszembe, amikor az egyik csoportunkba valamelyik résztvevő a cigarettaszünetben meghívta egy régi ismerőset, aki éppen arra járt az utcán. Kigyúrt, kopasz, fekete ruhás férfi volt. Az alkalom végén megfogtuk egymás kezét és rövid imát mondtunk, mint min-

dig. Ő pedig készségesen ve-lünk mondta, és a kezét sem húzta el. Ezzel szerintem nem térítettük, de nem is tértünk el a megszokott rendünktől. Később tudtuk meg, hogy korábban gyilkosságért börtönben ült. So-ha többé nem láttuk, de az a kö-zös ima talán hatott rá, mara-dandó élménye lett, már csak a közösségünk ereje miatt is, amit érzékelhetett.

A Fogadóba jövőknek nem kell vallásosnak lenniük vagy azzá válniuk nálunk, de azt nem titkoljuk el előlük, hogy katolikus szervezet vagyunk, és számunkra fontos a hitünk. Hit-ből fakadó az el- és befogadás gesztusa is, amivel a hozzánk érkezőkhöz viszonyulunk. En-nek finom jelzései a mécses és a teával kínálás. Azon dolgozunk, hogy nálunk menedéket találja-nak a megfáradtak.

Mintha ma jóval több és többféle szenvedélybeteg élne közöttünk, mint régebben. Ráadásul sokan olyasmitől függenek, amiről korábban nem is gondoltuk, hogy függő-séget okozhat: vásárlás, evés, kávé, kóla, energiatitalok, kapcsolatok, csoki, szerelem, szex, munka, sport, játékok, számítógép és még sorolhatnánk. Ön szerint ma több a függő, mint korábban? Ha igen, mi okból?

– Az ember eredendően függő lény. Rengeteg mindentől függ, például a holdtól, mely nélkül a vilá-gunk nem is létezhetne a mai formá-jában. Más a helyzet a kóros és káros függéssel, ami mögött mindig vala-milyen hiány: a kapcsolatok, a testi-lelki egészség hiánya húzódik meg. A függés a hiány kiküszöbölése ér-dekében adott, szelsőséges válasz. És egyidős az emberiséggel. Fontos jellemzője a gyors vágykielégítés. Ami a mi korunkat a korábbi korok-tól megkülönbözteti, az a bennünket érő ingerek elképesztő intenzitása és gyors egymásutánja. Ez hajlamosab-bá tesz a függésre. És minél erősebb szertől válik valaki függővé, annál hamarabb fog vágyani az újabb él-ményre.

Ez olyan társadalmi probléma, amit hajlamosak vagyunk elhallgat-ni. Pedig beszélünk kellene róla, már csak azoknak a gyerekeknek az érdekében is, akiknek a szülei szenvedélybetegek. Legalább egyharmadukat ugyanis fenyegeti a függővé válás, és a traumatikus élményeik-ről általában nincs kivel beszélniük. A kimondhato.hu oldallal is őket

akarjuk segíteni. A szenvedélybetegek gyógyulásában az önszorgító kö-zösségeknek van a legnagyobb sze-repük. Ezek révén válhatnak tuda-tosabbá. Mi, a segítőik is sokat ta-nulunk tőlük.

Az alkoholfogyasztás része az emberi kultúrának, és a merev tiltás soha nem vezetett jóra. Egy alkohol vagy dohány-zás nélküli emberiség fikció. Miért származik mégis annyi gond ebből?

– Pontosítanék: az emberi életnek valóban része az alkoholfogyasztás, de csak bizonyos kultúrákban, hi-szen nagy kultúrák egész jól meg-vannak enélkül. A kulcsmotívum az, hogy egy kultúra milyen módon ke-zeli az alkohol és más szerek kocká-zatait. Kiirtani nem kell őket, én is fogyasztok alkoholt. De a szabályo-zásuk elengedhetetlen. Nem jó, ha az ivás beavatási szertartás, és a gyors lerészegedés a cél, ha a reklá-mok azt sugallják, hogy attól leszel jól, ha iszol. Magyarországnak jelen-leg nincs alkoholstratégiája. Ezért a részeges Józsi bácsi büntetlenül tönkretetheti a családját, míg ha egy fiatal elkapnak egy spanglival, büntetőügy lehet belőle. Ez súlyos aránytévesztés. Magyarországon ma több százezer alkoholista van; négy-százezer gyerek nevelkedik alkohol-beteg szülő mellett. Létezik ugyan az alkoholbetegeket is segítő állami in-

tezményrendszer, de olyan megelőzési stratégia, mint Len-gyel-, Német- vagy Finnország-ban, nincsen, és kevés dolog tör-ténik a gyerekek érdekében. Az viszont nagy öröm, hogy ben-nünket támogatnak a gondoza-sukban.

Amit arról mondott, hogy az alkoholfogyasztás a kultúra ré-sze, arra kellene sarkallnia ben-nünket, hogy fejlesszük a fo-gyasztás kultúráját. Ne a meny-nyiségen legyen a hangsúly, és ne az ivás legyen a cél, az alko-hol például csak a családi-bará-ti együttlétek szolid kísérője-ként jöjjön szóba.

Gyakran írják és mondják, hogy a szenvedélybetegség csak tünet. Mi-nek a tünete?

– A társadalomé. A családé. Család és társadalom: hasonló szerveződések. *Ady* írja 1905-ben: adjanak egy jobb társadal-mat, és nem fognak annyian olyan sokat inni. Sajnos Magya-rországon hagyomány sírva vi-gadni. A kapcsolatok ellaposo-dásának tünete is lehet a szenvedélybetegség, ahogyan az egész-séges kultúra hiányának a tünete is, to-vábbá testi-lelki sérüléseké, a meg-küzdésre való képtelenségé, a mene-külésé és a problémák előli elbújásé, többgenerációs problémahalmazoké, amelyeket mindig alkohollal „kezel-tek”, a lelki egészség kultúrájának hiányáé, önmagunk lebecsüléséé.

Ha valaki nincs tisztában a szenvedély-betegségével, azt rá kell ébreszteni? A munkafüggőség például sokszor rejtve marad, illetve nehéz eldönteni, hogy be-tegségről vagy kivételes elhivatottságról van szó. Mit lehet kezdeni egy olyan em-berrel, aki vitatja, hogy függő? És mi a betegség felismerése után következő lépés a számára?

– Egy ismerősöm, felépülőben le-vő alkoholbeteg, azt mondta egy-szer: „Tudod, most már nagyon jó al-koholistának lenni!” Azért érezte jó-nak, mert már belátta, hogy beteg, és a gyógyulásán dolgozott. Nem szenvedett többé a szenvedélyétől.

A józanodás útjára lépés boldog-ságot is ad. Aki képes segítséget kér-ni és elfogadni a sorstársaktól, józa-nul létezni, sőt segítőjévé válni a töb-bieknek, az általában már nagyon jól érzi magát.

Akik hozzánk kerülnek, általá-ban már tudatában vannak a problémájuknak, nem kell „ráébredni-

ük”. „Ráébreszteni” pedig senkit nem is lehet, csak segíteni a ráébre-désben. A tőlünk segítséget kérők-nek föltett kérdéseink nem is akörül forognak, hogy függők-e, hanem egyszerűen arra vagyunk kíváncsi-ak, hogyan érzik magukat, és ha mondjuk isznak, az miért jó nekik. Ők maguk szoktak rájönni, hogy valójában nem is jó.

Sokszor keresnek meg minket hozzátartozók, akiknek abban próbálunk segíteni, hogy mit tehetnek a saját érdekükben, mert ők általában jobban szenvednek, mint a beteg. Annak örülünk a leginkább, ha az érintett és a hozzátartozók együtt jönnek. Egy munkafüggő férfival például arról beszélgettünk, hogy a családjára és a családtagjaival való kapcsolatára hogyan hat az ő gyakori távolléte. Mert mindig arról a rendszerről van szó, amely egy csa-ládra jellemző, annak a működési zavarait kell át gondolni.

Hogyan talált rá erre a hivatásra? Mi-lyen különleges érzékenységre, alapbeál-lítoottságra van szükség ahhoz, hogy szenvedélybetegek segítőjeként eredmé-nyes lehessen egy szakember? És milyen alapelvekben kell minden önkönl dolgo-zó munkatársnak egyetértenie?

– 1987 körül késői megtérőként Bajzáth Ferenc plébános köréhez tar-toztam, aki csoportokat, lelkiigyakor-latokat, kirándulásokat szervezett al-koholbetegek számára. A családom-ban én is megtapasztaltam, milyen alkoholbeteg közelében lenni, és ez motiváltta tett. Akik ilyen családban nőnek fel, nagyon érzékennyé, em-patikussá válnak, vagyis a hátrá-nyukból előnyök, erősségek is fa-kadnak, ahogyan ezt az *Apa, anya, pia* című, 2018-ban megjelent köny-vünk is taglalja.

Idén húszéves a Fogadó; stabil hagyományai alakultak ki, amiket hűségesen őrzünk a kollégáimmal. Hasonló szemléletűek vagyunk, de sosem félünk szenvedélyesen vita-tkozni, minden esetet alaposan átrá-g-ni, mert az egy kaptafára szemlélet nálunk nem alkalmazható. Fontos törekvésünk, hogy mi is jól érezzük magunkat, és szeressünk együtt len-ni, ezért a teamnapon mindig egyi-künk főz a többieknek, és fehérasztal mellett beszélgetünk, gondoljuk át a heti teendőinket. Megerősítő látnom, hogy a munkatársaim mennyire hi-vatásként fogják fel a munkájukat. Olyasmiként, amiért igazán érdemes élni.

Kiss Péter
Fotó: Lambert Attila

2020 | 04 | 06. Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület

SAJTÓKÖZLEMÉNY

MEGÚJULTAK A MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT ÉPÜLETEI

Európai uniós és hazai forrásból újulhatott meg a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület néhány intézmé-nye. A fejlesztések eredményeképpen több településen nő az ellátott terület nagysága, és olcsóbbá válik egyes épületek fenntartása.

Európai uniós és hazai forrásból, a Széchenyi 2020 program keretében valósulhattak meg különböző fejlesztések a Ma-gyar Máltai Szeretetszolgálat segítő programjainak hátteret adó intézményekben az ország több településén. A rendel-kezésre álló forrás 648,95 millió forint vissza nem térítendő támogatás, melyből épületek átalakítására, bővítésére, kor-szerűsítésére, az energiafelhasználási mutatók javítására, valamint tartósan használt eszközök és járművek beszerzé-sére kerülhetett sor.

A fejlesztések következtében a Szeretetszolgálat által használt épületekben lehetőség nyílt a helyenként hatvanévesnél is idősebb nyílászárók cseréjére, a hiányzó szigetelések pótlására, illetve a kényyszerűségről tárolásra használt helyisé-

gek helyett modern raktárak kialakítására is. A beruházások eredményeképpen régi épületbelső átalakításával közössi-gei terek, illetve az utóbbi időben jelentősen megnövekedett adminisztrációs feladatok ellátására alkalmas irodák jöttek létre.

Az infrastrukturális beruházások mellett a mindennapos munkához szükséges eszközök, illetve teher és személy-szállításra alkalmas járművek beszerzése megvalósult a program keretében. A fejlesztések a konvergencia régiókban valósultak meg, a beruházással érintett helyszínek: Sátoral-jaujhely, Kecskemét, Bakonyszentlászló, Tata, Dorog, Győr és Pécs.

„A karitatív szervezetek infrastrukturális fejlesztései a hát-rányos helyzetűek társadalmi (re)integrációja érdekében” című, EFOP-2.2.15 kódszámú pályázat a Magyar Máltai Szeretetszolgálat támogatott intézményeiben nemcsak a munkavégzést teszi hatékonyabbá, hanem lehetőséget ad a segítő szervezet munkájával ellátott terület növelésére is.

PROJEKTAZONOSÍTÓ: EFOP-2.2.15-16-2017-00001

További információ: Lázár Alpár E-mail: lazar.alpar@malta.hu

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület

Magyar Máltai Szeretetszolgálat

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Ahol az Úr kiterjesztette oltalmazó kezét

A Kidron-völgy az Ó- és Újszövetség tanúja

Jeruzsálemet, a szent várost a Kidron völgye öleli körül. Ez az északról induló vádi a keleti fal előtt vezet tovább, majd délen egyesül több más vízmosással, hogy aztán útját a Holt-tenger felé vegye. A Szentírásban több néven is találkozunk vele. A templomtól, Morija hegyétől kelet felé eső szakaszát nevezi Jóel próféta „Jozafát völgyének”, a várostól délre esőt pedig „Királyok völgyeként” is ismerhetjük.

Különös szerepük van ezeknek az árnyas, ligetekkel szegélyezett természetes vízelvezetőknél az Ószövetség hitében. A 125. zsoltár, egy ősi zarándokének ezt hirdeti: „Akik az Úrban bíznak, olyanok, mint Sion hegye, amely nem inog meg, hanem áll örökké. Jeruzsálemet hegyek övezik: így veszi körül az Úr népét most és mindörökké.” (Zsolt 125,1–2) A 121. zsoltárban, szintén egy jeruzsálemi zarándok énekében pedig ezt olvassuk: „Lám, nem alszik, nem pihen, aki őrséget

töm majd a népeket, leviszem őket a Jozafát völgyébe, és ítéletet tartok ott fölöttük népem és örökségem, Izrael miatt; amiért szétszórták a népek közé, s megosztották országomat. (...) Keljenek fel, vonuljanak fel a népek Jozafát völgyébe, mert ott ülök ítéletet körös-körül minden nép felett.” (Jo 4,2.12)

Idővel a zsidóság legbecsesebb temetőjévé vált ezt a térség. Hiszen akik itt nyugsznak, a feltámadáskor, a végső napon a lehető legközelebb lesznek majd az érkező Úrhoz. Ma is szemlélhetjük a sok száz és ezer síremléket, a megemlékezésül ezekre helyezett köveket, megannyi személyes, egykorvolt élet feltámadásba vetett hitének bizonyosságát. Immár évezredek óta temetkeznek ide, ezért nem véletlen, hogy a jámbor keresztes lovagok is itt „találták meg” a legszentebb sírhelyeket: Annaét, Joachimét és Szűz Máriaét is. (Ne lepődjünk meg, ez nem a mennybevétel dogmájának a tagadá-

meg az a hegyi kaptató, amelynek legmagasabb pontján, az Olajfák hegyén az érkezők elé tárult a szent város panorámája, előtérben a templommal.

Virágvasárnap reggelén szintén erről érkezett Jézus, számárháton ülve, beteljesítve Zakariás jóslatát: „Ujjongj, Sion leánya! Zengj éneket, Jeruzsálem leánya! Nézd, közeleg királyod: igaz és győzedelmes, alázatos, számaron jó, számar hátán, számarnak csikáján. (...) Széttöri a harci íjakat, és békét hirdet a népeknek, uralkodik tengertől tengerig, a folyótól egészen a föld határáig.” (Zak 9,9–10)

A Morija hegyének a völgyre nyíló oldalán található az Arany kapu, a városnak az a bejárata, ahol belépett falai közé Jézus mint a Messiás király. Amikor a VII. század elején a perzsák elfoglalták Jeruzsálemet, elrabolták a szent kereszti ereklyéjét is. A bizánciak nagy nehezen visszaszerelték. *Hérakleiosz* császár pedig 630

Olajfák a Getszemáné-kertben (Fotó: Fábíán Attila)

áll Izrael felett. Az Úr a te oltalmazód, az Úr védelmez jobbod felől.” (Zsolt 121, 4–5) A védelmező, oltalmazó szó héberül így fest: שומר (*sómér*). Az első betű: ש (*s*) mintha a város térképét rajzolná meg: a völgyekkel, melyek Sionnak és Morijának hegyét határolják. Isten oltalmazó keze ez, ami hegyeként öleli körül az ő választottait. S ezen a kézen a jobb oldali ujj a Kidron.

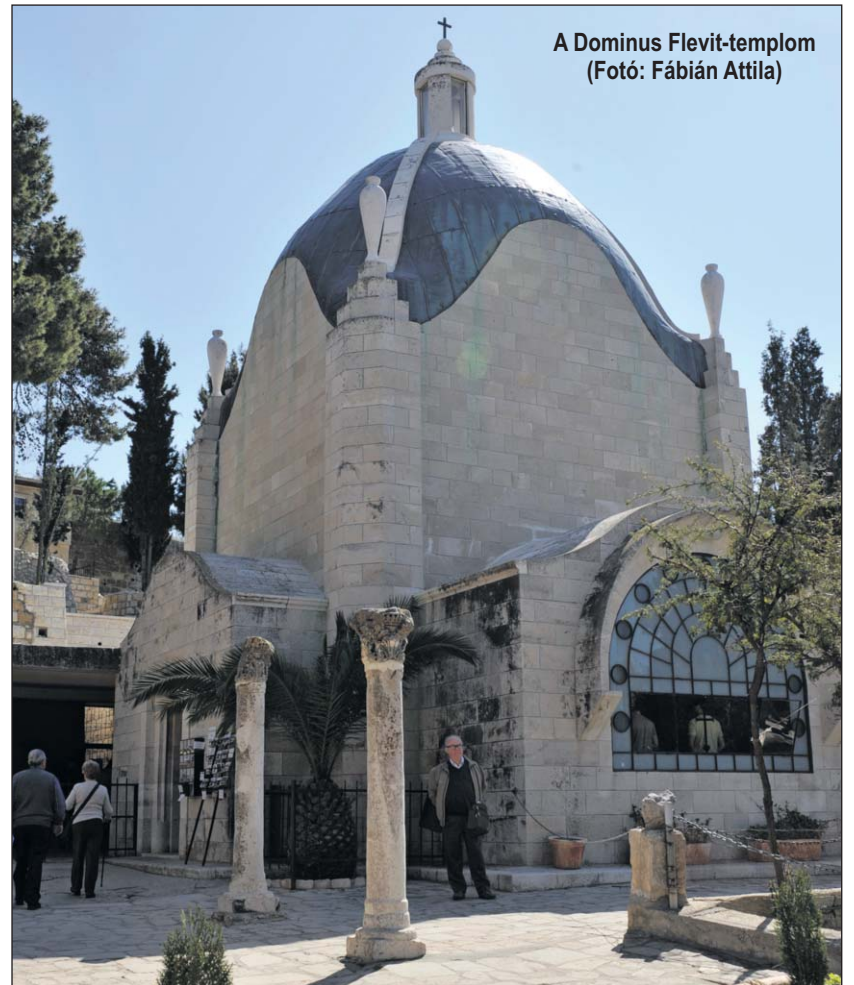
Nem csoda hát, hogy annyi bibliai emlék fűződik ehhez a helyhez. Fia, Absalom lázadása után itt menekült Dávid király, a sebzett és szomorú édesapa (2Sám 15,23). Amikor később Hiszikija király idejében megkezdődött a vallási reform, és a Szentélyt meg kellett tisztítani, akkor a kidobásra ítélt tárgyakat a leviták ebbe a vádiba hordták le (2Krón 29,16; 30,14). Amikor pedig Jóel a világ végéről prófétál, ezeket a szavakat adja az Úr a szájába: „Összegyűj-

sa. A jeruzsálemi hagyomány úgy tartja, hogy Mária szenvedéstől, fájdalomtól mentesen szenderült el a Sion hegyén, és Fia vitte a lelket egyenesen az égbe. Testét ezután az apostolok sírba helyezték, ahonnan a nyolcadik napon tizenkét angyal emelte őt a mennybe, ahol a Fiúisten megkoronázta édesanyját. Két ősi ünnepünk, augusztus 15. és 22., Nagyboldogasszony és Szűz Mária királyné ennek a hagyománynak az emlékét hordozza.)

Az Újszövetség számára szintén becses ez a hely. Itt kanyarog fel az Olajfák hegyének oldalán az országút, amely Betániába vezet. Itt élt Lázár, Mária és Márta, Jézus barátai. A Mester pedig valószínűleg mindannyiszor ezen az úton érkezett Jeruzsálembe, amikor zarándoklaton vett részt. Hiszen Galileából a legbiztosabb útvonalat a Jordán völgye jelentette, ahonnan Jerikónál indult

táján személyesen akarta visszajuttatni az ereklyét a szent városba. Az Arany kapu azonban nem nyílt ki. Meg kellett értenie az uralkodónak, hogy a keresztest csak alázattal, meztláb, a bűnbánók öltözkéiben hordozva viheti át ezen a helyen. Később a muszlim fennhatóság befalaztatta a kaput. Furcsa megoldás volt ez: így próbálták megakadályozni, hogy eljőjön a Messiás király, és visszaállítsa Dávid országát.

Ma is szép szokásuk a keresztény zarándokoknak, hogy kora reggel ezen az úton haladnak végig. Így látják a *Dominus Flevit* („az Úr könnyezett”) kápolnáját, azt a modern, könnycsepp alakú kupolával ellátott templomot, amelynek oltárképe nem más, mint egy hatalmas ablak, ahonnan a szentmise közben Jeruzsálemet szemlélhetik a hívek. Úgy vélik, ezen a helyen siratta meg Jézus a várost. Napjainkban persze

A Dominus Flevit-templom (Fotó: Fábíán Attila)

más a látkép: a Mohamed mennybemenetelének emlékét őrző Szikladóm arany kupolája és a befalazott Arany kapu az, amit először észrevehetünk.

A völgybe leérve pedig meglátjuk a Getszemáné kertjét, Jézusnak és apostolainak táborhelyét húsvéti zarándoklatuk idején. A nagy ünnepre ugyanis oly sok zsidó érkezett ide, hogy a szűk város nem volt képes befogadni őket. Ezért ilyenkor jelképesen kiterjesztették a város határait, hogy a Kidron völgyében, a hegyoldalon, a Getszemáné kertjében sátorozók is „falakon belülre” kerüljenek, ahogyan ezt a mózesi törvény előírta számukra.

Jézus az utolsó estéje során többször is járt a völgyben. Az utolsó vacsora terme a Sion hegyén volt. Innen a vízmosásba leereszkedve tudtak eljutni a táborhelyükhöz, ahol vérell verejtékezve mondta el megrendítő imáját a Mester. A Getszemáné kertjében fogták el, és innen hurcolták a főpap, Kaifás házába. Itt zajlott le az első kihallgatás, itt mondtak ítéletet Jézus fölött, mivel Isten Fiának nevezte magát. „Káromlása” itt váltotta ki azt a dühöt, amely a kivégzéséhez vezetett. És ugyancsak ennek a háznak az udvarán játszódtott le a fájó jelenet: Péter háromszor tagadta meg Mesterét. Igen, itt szólalt meg a kakas, amelynek hangja sirásra készítette az apostolt. A kegyes emlékezet úgy tartja, hogy a „Kőszikla” kakasszóra minden reggel könnyekre fakadt. Élete végéig élt benne ennek az éjnek az emléke, és végül a halált is felvállaló szeretetével engesztelt emberi gyöngeségéért, bukásáért.

Ennek a fájdalmas tapasztalatnak állít emléket a Szent Péter „in galli cantu” („a kakaskukorékoláskor”) elnevezésű templom, amely a Kidron völgyének felső partján, a város falaitól délre található. Már a bizánci korban szentély állt itt, amelyet 1010-ben a fátimidák leromboltattak. A keresztesek ugyan átmenetileg újjáépítették, ám a ma látható kolostor és templom (amit az aszszumpcionista atyák gondoznak) csak 1931-ben épült fel.

A templom mögött, a kertek között rejtjezik egy ősi kőlépcső. A régészek szerint ez kötötte össze a felső- és az alsóvárost; az előbbi a hegyen, az utóbbi a Kidron völgyében állt. Nagyon valószínű, hogy Jézust a Getszemáné kertjében történt elfogása után a vádiban vezették el, majd ezen a lépcsőn kísérték fel a főpap házába.

Jeruzsálem igen ősi város. A nemzedékek változása során újra- és újjáéledt, a történeti emlékek lassan teljességgel egymásra rétegződtek. A legtöbb helyen alig-alig tudjuk megsejteni, milyen is volt az utca, milyenek a házak annak idején, amikor erre járt Jézus. A Kidron völgye és a kőlépcső azonban a maga végtelen egyszerűségében és természetességében mégis őrzi nagycsütörtök és nagypéntek kivételes lenyomatát. Ha van hely, ahol úgy érezhetjük: az értünk szenvedő Krisztus lábnomába léphetünk, az itt van. Keresztényként megértjük: Isten itt valóban kiterjesztette oltalmazó kezét, körülölelte nem csak Jeruzsálemet, de az egész emberiséget.

Török Csaba

A szent város és a Kidron völgye (Fotó: Bókay László)